

KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ

TUHANSIA
MERKKEJÄ
POLITIIKASTA
II

Mikko Majander

MIKKO MAJANDER

TUHANSIA MERKKEJÄ POLITIIKASTA II

Mikko Majander

TUHANSIA MERKKEJÄ POLITIIKASTA II

AJANKOHTAISKOMMENTAARIEN KRONIKKAA 2013–2015

KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ

© MIKKO MAJANDER JA KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ RS

KANSI JA TAITTO: FREDRIK BÄCK

PAINO: ECOPRINT, VIRO 2015

ISBN 978-952-5689-62-4 (NID.)

ISBN 978-952-5689-63-1 (PDF)

Sisällys

Saatteeksi	8
Vasemmisto linjaa Eurooppaa	11
Mallioppilaan mahalasku?	12
Jäsenet äänestää	13
Syntymäpäiviä ja muistojuhlia	14
Blokkipolitiikka ei takaa äänestäjän kuluttajansuojaa	16
Booker-palkinto avautuu amerikkalaisille	18
Digitaalitulevaisuuden varjossa	20
Ukraina geopolitiikan vedenjakajalla	21
Leijonia ja susia	22
Sosiaalidemokratia ja ”kurjistuva keskiluokka”	24
SDP identiteettiään etsimässä	25
Luottamuksen varassa?	28
HS: <i>Onko Suomi talouspolitiikassa yhden totuuden maa?</i>	30
Voittajan oikeutta vuonna 1918	31
Sotšista Kiovaan	33
Hallituksen eväät, ja Jokisen	34
Jäähyväiset Paasikiven–Kekkosen linjalle	35
Old-time religion?	37
Timo Soinin evankeliumi	40
Periaateohjelma ja puolueidentiteetti	41
SDP:n johtajadraaman viimeinen näytös	46
Enemmän vai vähemmän Eurooppaa?	49
Punavihreää naisenergiaa eurovaaleissa	52
Finnish social democrats struggle in the European elections	54

Pro-Europe in a nation state way	57
Finland remains pro-Europe with a moderate flavour of Euroscepticism	59
SDP taisteli, miehet kertovat	62
SDP on juuttumassa divaritasolle	64
Leipää ja puoluekokousbanaaneja	66
Pääministerivaalit ja kansanvalta	67
Kasvua ja työllisyyttä, superkomissaari Katainen!	68
Tutkimuksen tuli vastaan politiikan vesi	69
Onko PEN poliittinen järjestö?	72
Jäähvyäiset blokkipolitiikalle?	73
Suomettunut isku vyön alle	74
Täältä Pohjantähden alta	75
Kirja on joka messun arvoinen	77
Kohti pohjoismaisen mallin virolaista varianttia?	78
Hyvää yhteiskuntaa etsimässä	79
Teknologia, tasa-arvo ja tulevaisuus	81
Suomi, liberalismiin luvattu maa	83
Euroopan ja Orientin rajalla	84
Vähemmistöhallituksen autuus	86
Finland's populists on the back foot	88
Saamatonta ja vielä saamattompaa meininkiä!	91
Turhaa sääntelyä vai sivistystä?	92
Suomi ja Ruotsi seuraavat toistensa esimerkkiä	93
Eriarvoisuus lihottaa	96
Itämeren onnellisuuskuilu	98

VaaliTEbatti	99
Följer Finland Sverige – eller tvärtom?	109
The Government Parties took the Beating in Finland's General Elections	111
Not so fantastic: bad news at the polls for Finland's right and left	115
Philip Roth Prahassa	118
Vapautuksen sosiaalidemokratia	120
Portugal em agosto	121
Perussuomalaiset valtionhoitajina	123
Uusi, uudempi vai vanha Labour?	125
Valtiollisia ja yksityisiä bisnesmokia Valcosta Nokiaan	127
Kun ihmiset äänestävät jaloillaan	129
Työväenliikkeen viisut ja virret	131
Letter from ... Helsinki	134
Gramex, Lontoo & Akateeminen, Helsinki	137
Kaksi kertaa Donner ja maahanmuuttajien Ruotsi	139
Perusporvariblokki ja ideologinen liima	141
Henkilöhakemisto	144

MARRASKUUSSA 2015 tuli kuluneeksi kymmenen vuotta Kalevi Sorsa -säätiön perustamisesta. Julkaisimme sen kunniaksi 32-sivuisen vihkosen, johon on koottu katsaus ajatushautomon tähänastiseen toimintaan. Se tarjoaa johdatuksen Säätiön tutkimusprojekteihin ja kansainväliseen demokratiatyöhön, kertoo huomattavimmat seminaarit ja keskustelutilaisuudet esiintyjineen sekä listaa tuotetut kirjat ja muut julkaisut.

Yksi keskeisistä tehtävistä jää juhlaulkaisussa kuitenkin katveeseen. Poliittistaustaisen ajatuspajan tulee elää ajan hermolla, osallistua yhteiskuntapoliittiseen keskusteluun reaaliajassa sekä kirjoituksin että esiintymisin eri tiedotusvälineissä. Säätiön projektitutkijat ovat pyrkineet siihen kukin oman asiantuntemuksensa lohkolla, mutta päävastuu yleispoliittisesta kommentoinnista on langennut luontevasti toiminnanjohtajan kontolle.

Toiminnan tätä puolta dokumentoi osaltaan pari vuotta sitten julkaistu kokoelma *Tuhansia merkkejä politiikasta*, joka kokosi kolumnejani ja muita kirjoituksiani yhteen ajankohtaiskommentaarien kronikaksi. Se saa nyt seurakseen jatko-osan silläkin uhalla, että vanhan viisauden mukaan eilisen sanomalehdet ovat tänään jo kalan kääreenä – eikä digitaaliajan nettiblogeille liene keksitty edes vastaavaan hyötyn yltävää uusiokäyttöä.

Konseptit ja foorumit ovat pysyneet suurin piirtein entisellään. Säätiön nettisivujen lisäksi *Demokraatti* on yhä tarjonnut kulttuurisivuiltaan säännöllisen palstan, siinä missä satunnaiset ”vieraskynät” ovat ylänneet joko tilattuina tai tarjottuina muutamien valtaalehtien sivuille. Pari kolme kirjoitusta on syntynyt kirja-arvioiden merkeissä, yksi hieman pidempi essee artikkeliksi sosiaalidemokraattien ohjelmakeskustelua ruokkivaan kokoomateokseen.

Kalevi Sorsa -säätiö kuuluu keskustavasemmistolaisten ajatushautomojen kansainväliseen verkostoon, joka on tarjonnut mainioita mahdollisuuksia seurata eurooppalaista politiikkaa ja politiikkaa Euroopan eri maissa. Eikä näissä yhteyksissä kannata jäädä vain saamapuolelle,

vaan Suomi tulee pitää aktiivisesti ja täysivaltaisesti mukana yleis-eurooppalaisessa kuvassa ja keskustelussa.

Tähän ovat tähänneet vieraskieliset kirjoitukseni brittipajojen Policy Networkin ja Progressin sivuistoille, Säätiön eurooppalaiselle kattojärjestölle FEPSille (Foundation for European Progressive Studies) sekä saksalaisille ja ruotsalaisille kollegoille. Osittaisista päällekkäisyyksistä huolimatta tekstit ovat kokoelmassa mukana sellaisenaan.

Luonnollista kansainvälistä kiinnostusta ovat herättäneet ensin Euroopan ja sitten Suomen parlamenttivaalit keväällä 2014 ja 2015. Jälkimmäisiä ruoti kotimaassa myös *Talouselämä*-lehden jo kolmannen kerran järjestämä vaaliTEbatti päivittäin esitettyjen kysymysten pohjalta. *Helsingin Sanomat* sen sijaan lopetti ”älymystöraatinsa” vähin äänin – ilman pahoitteluita, saati kiitoksia siihen osallistuneille.

Vaalien ohella ja osin olennaisesti niihin liittyen on sosiaalidemokraattien kannatus ja vasemmiston tila sekä Suomessa että Euroopassa ollut kestoteema viimeisen kahden vuoden aikana, ja paljon kauemminkin. Tämän kokoelman aikahaarukkaan mahtuvat niin SDP:n kuin esimerkiksi Britannian Labourin puheenjohtajakamppailut, joissa molemmissa valtopolitiikka kietoutui kysymyksiin poliittisen puolueen ja työväenliikkeen kantamista traditioista ja identiteeteistä.

Mielipidemittausten osoittaessa kerta toisensa jälkeen sosiaalidemokraateille laskusuuntaa osasin uusien gallupien ilmestyessä odottaa toimittajien soittoa ja kysymyksiä, mikä vasemmistossa noin ylipäättään ja SDP:ssä erityisesti oikein mättää. Toisaalta samasta teemasta on yhtä lailla usein pyydetty alustamaan työväenliikkeen sisäisiin keskustelutilaisuuksiin, mieluummin toki niin päin, millä eväillä ehdinko saatettaisiin kääntää uuteen nousuun.

Hämmennys ja neuvottomuus ovat siten olleet aitoa ja syvää, eikä minulla tietenkään ole tarjota sen parempia vastauksia kuin näillä sivuilla ja jo edellisessä kokoelmassa esitetyistä analyyseista voi lukea. Syntyjen syvien ohella on kuitenkin syytä muistaa se, että politiikan peruslait oppositioaseman lihottavasta voimasta hallituksen kompuroidessa vaikeuksien keskellä eivät ole menettäneet merkitystään.

Viime vaalikaudella tämän kiikkulaudan nosteesta pääsi nauttimaan Suomen Keskusta, ja kuluneen syksyn 2015 aikana siitä on kannatusmittauksissa hyötynyt erityisesti SDP. Median prioriteetteja ja kiinnos-

10 tuksen kohteita kuvastaa omalla tavallaan se, että tähän trendiin ei ole juurikaan kysely kommentteja Kalevi Sorsa -säätöstä.

Ja ehkä hyvä niin. Ajatuspajamme ydintä on toki mieltää sosiaali-demokratian tilaa ja tulevaisuutta, mutta Säätiön kapasiteetti ei tyhjene vasemmiston haasteisiin. Olen ilolla osallistunut keskusteluihin, miten esimerkiksi populistiset liikkeet pärjäävät Suomessa ja Euroopassa, kommentoinut suomettumista *Financial Timesille* ja sukellusveneiden rajaloukkauksia *New York Timesille*, ruotinnut hallituksen muodostamista ja muita touhuja muun muassa *Helsingin Sanomien* HSTV:ssä, aamutelevisioissa ja radion ajankohtaisohjelmissä – ja niin edelleen.

Toivon, että Kalevi Sorsa -säätio on aktiivisella toiminnallaan osaltaan rikastuttanut Suomen poliittista kulttuuria, joka elinvoimansa ja dynaamisuutensa säilyttääkseen kaipaa jatkuvasti moniäänisyyttä demokraattisen vuoropuhelun ja kilvoittelun hengessä. Samalla kiitän puolestani kaikkia, jotka ovat antaneet tähän arvokkaan panoksensa osallistumalla lukuisiin tilaisuuksiimme tai jollain muulla tavoin.

Hakaniemen Ympyrätalossa 30. marraskuuta 2015

Mikko Majander

EI KÄY KATEEKSI niitä nikkareita, jotka sorvaillevat ohjelmia Euroopan parlamenttivaalien kampanjointia varten. Monitahoisista asioista pitäisi saada selkokielistä tolkkua sortumatta ylenpalttisiin yksinkertaistuksiin, ja monet mielipiteet vetävät puolueiden sisäläkin eri suuntiin.

Vasemmistoliitto hyväksyi omansa viime viikonloppuna. Paperista käy selväksi, että demokratiaa on kavennettu eurokriisin varjolla, ”ja unionista on tehty tarpeettoman kurituspolitiikan liitto”.

Kriisimaat ovat menettäneet poliittista päätäntävaltaansa komission, keskuspankin ja kansainvälisen valuuttarahaston troikalle. Tilalle tarjotaan velkojen sovittelua ja Euroopan laajuista investointiohjelmaa, joka rahoitetaan EKP:n myötävaikutuksella, veroilla ja finanssipolitiikalla.

Epäselvemmäksi jää, millaisia institutionaalisia ratkaisuja tämä edellyttää. Toteutuuko demokraattinen ohjaus ja varainkeruu ensisijaisesti kansallisten parlamenttien vai Euroopan parlamentin kautta, tai kenties jollain muulla tavalla?

Peruskysymysten selkiyttämisen sijaan Vasemmistoliitto sekoittaa pakkaa. Se vaatii niin ”monivaihtoehtoista kansanäänestystä, joka poliittisoi unionin nykyisen kehityksen ja ohjaa sen paremmalle uralle”, kuin Euroopan laajuista kansanäänestystä EU:n kehityksestä.

Jään mielenkiinnolla odottamaan, mitä meiltä kysytään. Homma tosin menee vielä mutkikkaammaksi, kun unionin päätöksentekoa tukemaan halutaan myös ”uusia demokraattisia valmistelumuotoja, kuten pohdiskelevia ja keskusteleuvia kansalaisfoorumeita...”

Vasemmistoliitto antaisi EU:n päätettäväksi ”vain sellaiset päätökset, joista on tarkoituksenmukaista päättää Euroopan laajuisesti”. Niinpä. Unionipolitiikassa taitaa olla kyse juuri tuon tarkoituksenmukaisuuden määrittelystä.

Mallioppilaan mahalasku?

MIKSI MEIDÄN, JOTKA olemme hoitaneet asiamme hyvin, täytyisi maksaa laskut muiden holtittomasta menosta? Suurin piirtein näinhän sitä Suomessa argumentoitiin, kun etelän euromaille alettiin sorvata pelastuspaketteja.

Ylpeyden kilinä kansallisen omahyväisyyden kellossa on vaimentunut huomattavasti viimeisen vuoden aikana. Vielä roikutaan kiinni kolmen A:n luottoluokituksessa, mutta muuten viritellään katastrofi-tunnelmia kuin kuilun partaalla.

Uusi mantra tietää, että olemme kohta samalla luukulla Espanjan ja Kreikan kanssa, jos emme pikaisesti ryhdy rohkeisiin ja reippaisiin uudistustoimiin – suomeksi sanottuna kulu- ja kuntokuurille.

Myös viimeisimmät Pisa-tutkimukset kertovat mallioppilaan romahduksesta kansainvälisessä vertailussa. Ja tyhmemmänkin pitäisi tajuta, että tällä velkaantumisvauhdilla ei ole kestäväää pitää yllä näin laajaa julkista sektoria.

Onko valkoinen siis muuttunut mustaksi, odotusarvot hälyttävälle punaiselle, kertaheitolla tai pikku hiljaa? Vai nouseeko kriisitilan keskellä esiin sellaista ideologista puhetta, johon hyvinä aikoina ei ole tarvetta?

Luultavasti sekä että. Yksityinen yritystoiminta manaa kustantavansa koko julkisen sektorin, jonka osuus bruttokansantuotteesta on Suomessa maailman kyseenalaista kärkeä. Yhtälö esitetään yleensä niin, että jälkimmäisestä tulee syntipukki edellisen vaikeuksiin.

Harvemmin huomautetaan, että julkisen sektorin suhteellinen kasvu johtuu myös siitä, että se joutuu puskurin tavoin pehmentämään vapaan markkinatalouden vastoinkäymisiä. Budjettileikkauksia parempi tapa sen osuuden pienentämiseen kansantaloudesta olisikin pistää business pyörimään.

Sen pitäisi olla yritystoiminnan ydinosaa-*mis*aluetta.

Tuhat merkkiä politiikasta 9.12.2013

POLITIIKAN KAIKENTIETÄVÄT kommentaattorit ovat muistelleet ahkerasti, kuinka ennusmerkit Kataisen–Urpilaisen sixpackin vaikeuksille olivat luettavissa jo sen synnytystuskasta. Hallitusta hierottiin kokoon viikkokaupalla, ja sille kirjoitettiin ennätyspitkä ohjelma.

Miten käyneeikään Saksassa, jossa kristillisdemokraattien ja sosiaalidemokraattien lähes yhtä epäpyhää koalitiota kasattiin koko syksy. Hallitusohjelmallekin kertyi mittaa huomattavat 185 sivua.

Edellytykset onnistumiselle ovat kuitenkin siinä mielessä hyvät, että uudelle hallitukselle hankittiin suuren parlamenttienemmistön päälle vielä toinen demokraattinen legitimaatio. SPD nimittäin järjesti asiasta jäsenäänestyksen, jossa kolme neljäsosaa kannatti ryhtymistä yhteistyöhön neuvotellulla pohjalla.

Äänestysintokin nousi vajaan puolenmiljoonan jäsenen keskuudessa korkealle noin 70 prosenttiin. Tulevaisuuden horisonttia tosin varjostaa se, että nuorempi polvi kuuluu suhtautuneen puoluejohtoon ajamaan hallituslinjaan kielteisesti.

Italiassa taas otettiin ”suorassa demokratiassa” vielä askel pitemmälle, kun demokraattisen puolueen PD:n johtajasta pääsivät jäsenten lisäksi äänestämään kaikki halukkaat kahden euron rekisteröitymismaksua vastaan. Yli kaksi miljoonaa osallistui, joten vaali oli ainakin poliittisen mobilisaation näkökulmasta menestys.

Voittajaksi selvisi Firenzen alle nelikymppinen pormestari Matteo Renzi, jonka esiintymisissä on ollut ajan henkeen vetoavia populistisia piirteitä. Numeroiden valossa hän sai vankan mandaatin, mutta sen soveltaminen heterogeenisen keskusta-vasemmiston politiikkaan on jo toinen juttu.

Suomessa Sanna Marin jäi aika lailla yksin ehdottaessaan SDP:n valtuustossa jäsenäänestystä puolueen johtajistosta. Aloitteessa oli astian makua näin puoluekokouksen alla, mutta muuten täällä Pohjan perukoilla kannattaa kyllä seurata kokemuksia, joita jäsendemokratian vitalisoimisesta saadaan muilla mailla.

Syntymäpäiviä ja muistojuhlia

PRESIDENTTI TARJA Halonen täyttää jouluaattona 70 vuotta, jota on ehditty jo juhlia sekä seminaarein että kansalaispäivällisin. Helsingin keksi oivallisesti antaa Kallion friidulle lahjaksi nimikko-puiston kaupunginteatterin edustalta. Sinne sopii kevään tullen viritellä vaikka vappupiknikkiä.

Halonen itse puolestaan on huippuvedossa. Sen saattoi hiljattain kokea Kalevi Sorsa -säätiön seminaarissa, jossa hän alusti suvereenilla tyyllillä demokratiasta ja sen tilasta, Suomessa sekä maailmalla. Näkemykset napsahivat punnitusti kohdilleen yhdistäen periaatteellisia kysymyksiä ja pitkää käytännön kokemusta.

Sosiaalidemokraateille Halonen on valtava voimavara ja henkinen resurssi, joka antaa koko liikkeelle itsetuntoa sen ahdingon aikoina. Virkaan liittyvistä väännöistä vapautuneena hänessä on toisaalta taas sitä välitöntä Tarjaa, jonka koko kansa on parhaimmillaan tuntenut omakseen.

Niin kuin Mauno Koiviston. Jos hänen 90-vuotispäiväänsä vietettiin marraskuussa vähemmän näyttävästi, on kansakunnan kunnioitus häntä kohtaan sitäkin suurempi.

JOULUN LAPSI ON myös Saksan entinen liittokansleri Helmut Schmidt, joka aattona täyttää 95 vuotta. Eikä ikä estä ajattelu- ja analyysikykyä. Uusimman *Die Zeitin* kansikuvapoikana hän yhä neuvoo täyttä häkää, kuinka Saksan olisi aika rajoittaa suureksi paisunutta asevientään.

Schmidt on kiertänyt ”jäähäviesvierailuilla” Euroopan maiden lisäksi aina Kiinaa ja Yhdysvaltoja myöten. Reilu viikko sitten oli vuorossa kenties kohteista tärkein, Venäjä. Hän moitti Moskovassa suorasukaisesti Euroopan unionin instituutioita, niin parlamentin kuin komission kyvyttömyyttä.

Valtiomiesten tasokin tuntuu hänestä laskeneen: ei löydy enää Winston Churchillin ja Charles de Gaullen vertaisia tekijöitä. Kohte-

liaana isäntänä Vladimir Putin ei ollut aivan samaa mieltä, vaan lisäsi listaan Willy Brandtin ja miksei kriittisen vieraan itsensäkin.

Ja todella, Schmidt nauttii Saksassa valtavaa arvostusta. Mieliopidekyselyssä hänet valittiin hiljattain jopa liittotasavallan merkittävimmäksi kansleriksi, ohi Konrad Adenauerin, Brandtin ja Helmut Kohlin. Angela Merkelille ja Gerhard Schröderille ei kisassa riittänyt kuin hajakääniä.

JOS VASTAAVA äänestys järjestettäisiin eurooppalaisittain kaikkien aikojen arvostetuimmasta sosialistijohtajasta, veikkaisin kuitenkin Brandtia ykkössijalle. Myös häntä on muistettu viime viikkoina runsaasti, sillä syntymästään tulee tänään kuluneeksi täydet 100 vuotta.

Brandtin elämä kertoo itsessään suuren osan Euroopan 1900-luvun historiaa. Myyjättären avioton lapsi Lyypekistä pakeni natsivaltaa Norjaan ja Ruotsiin, nousi sodan jälkeen maailmanpolitiikan polttopisteesseen Länsi-Berliinin pormestariksi, ennen kuin poliittinen ura urkeni Saksan liittokansleriksi asti.

Hänen nimeensä liitetty liennytysooliitiikka ylitti kylmän sodan jakolinjoja niin, että ensin tuli todellista sijaa rauhanomaiselle rinnakkaiselolle ja lopulta vapauttavalle ratkaisulle kahden leirin Eurooppaan. Historialla oli onneksi niin paljon kohtuullisuutta, että Brandt ehti ennen kuolemaansa kokea muurien murtumisen Saksojen, ihmisten ja aatteiden väliltä.

DER SPIEGEL NIMETTI omassa erikoisnumerossaan Brandtia ”sydänten kansleriksi”. Pelkät poliittiset ansiot eivät sellaiseen riitä, vaan siihen tarvitaan poikkeuksellista tunnedynamiikan tajua. Sellainen hetki koettiin 7. joulukuuta 1970, kun Brandt polvistui Varsovassa juutalaisgeton kapinan muistomerkillä.

Ikoniset kuvat tapahtumasta puhuvat nöyrytyksen ja anteeksi-pyyynnön kieltä. Samaa sovituksen henkeä on ollut ilmassa nyt, kun 95-vuotiaan Nelson Mandelan kuolema sai maailman muistamaan hänen yleisinhimillistä, vihan ja koston voittavaa perintöään.

Ikään kuin ihmiskunnalla olisi sittenkin toivoa.

Blokkipolitiikka ei takaa äänestäjän kuluttajansuojaa

ÄÄNESTÄJÄN kuluttajansuojan vaatimisesta on tullut Suomessa muodikasta. Elinkeinoelämän valtuuskunnan viime syksynä julkaistussa raportissa *Politiikan sekahaku* äänestäjän kuluttajansuoja on kansalaisten toivelistan kärkisijoilla puoluekannasta riippumatta.

Puolueiden pitäisi siis kertoa selvästi jo ennen vaaleja, millaista politiikkaa ne harjoittavat seuraavalla vaalikaudella. Ymmärrettävän ja yksinkertaiselta kuulostavan periaatteen soveltaminen elävään elämään on kuitenkin monipuoluejärjestelmässä ongelmallista.

Viime eduskuntavaaleissa vaalilupausten sitovuutta lisättiin tekeillä lupauksista kynnyksysymyksiä, joista puolueet eivät tinkisi. Tällainen ehdottomuus halvaannuttaa koko poliittista järjestelmää.

Kuinka mielekästä on naulata kiinni tiukkoja ennakkoehdotuksia, kun omista ratkaisuksista riippumatonta toimintaympäristöä ei kuitenkaan voida tietää ennalta? Politiikkaa on yhä tehtävä ajassa eikä teoriassa.

BLOKKIVAALIA on pidetty keinona, jolla äänestäjän kuluttajansuojaa voitaisiin parantaa. Puolueet liittoutuisivat jo ennen vaaleja yhteisten ohjelmien taakse, joille haetaan enemmistön tukea. Äänestäjät voisivat siten valita kilpailevien ryhmittyneiden väliltä.

Näin on menetelty Ruotsissa, mutta maassa on silti vähemmistöhallitus, kun ruotsidemokraatit pääsivät vaa'ankieleksi parlamenttiin. Norjassa porvaririntama onnistui syksyllä syrjäyttämään vasemmiston valasta, muttei sopimaan enemmistöhallituksesta.

Saksa meni syksyn liittopäivävaaleihin kahden kilpailevan liittouman asetelmalla. Hallitus oli kuitenkin koottava yli blokkirajan: kristillisdemokraatit tarvitsivat suurvoitostaan huolimatta sosiaalidemokraatit kumppanikseen parlamentista pudonneiden liberaalien tilalle.

YHTEISTYÖ VAATII osapuolilta henkistä venymistä ja tinkimistä puoletaktisista eduista. Elleivät puolueet kykene tähän, koko kansakunta voidaan pysäyttää joustamattoman periaatteellisuuden nimissä. Yhdys-

valtojen kaksipuoluejärjestelmästä viime aikoina saadut kokemukset ovat varoittava esimerkki tällaisesta politiikasta.

Kylmän sodan vuosina Suomea pidettiin vaihtoehdottomana demokratiana, kun samat puolueet jatkoivat hallituksessa vaalituloksesta riippumatta. Äänestäjän tahdon merkitys on sittemmin kasvanut. Vuodesta 1991 lähtien sekä vaalivoitoilla että -tappioilla on ollut vaikutusta hallituspohjaan, puhumattakaan pääministerin valinnasta.

Tosin viime eduskuntavaalien jälkeen sekä voittaja perussuomalaiset että rökäletappion kärsinyt keskusta hakeutuivat oppositioon. Kumpikin ratkaisu saattoi olla äänestäjän kuluttajansuojan näkökulmasta perusteltu, mutta maata pitää myös hallita.

Jyrki Kataisen sixpackhallitukseen osallistuvia puolueita ei kannata moittia yhteistyöhön ryhtymisestä, vaan mieluummin vaikka siitä, että hallitusyhteistyö ei ole tuottanut riittävän määrätietoista linjaa ja tulosta.

Ongelmana on lisäksi Suomen henkilökeskeinen vaalijärjestelmä. Nähtäväksi jää, saako keväällä keskustaa äänestämällä Euroopan parlamenttiin Olli Rehnin vai Paavo Väyrysen vai kenties molemmat. Muidenkin puolueiden listoilla on ehdokkaita, joiden EU-näkemykset ovat kaukana toisistaan.

ÄÄNESTÄJÄN kuluttajansuoja kuulostaa kansanvallan vahvistamiselta niin kuin kansalaisaloitteet ja muut suoran demokratian muodot. Samalla tulisi pitää huolta edustuksellisen demokratiamme elinvoimasta.

Markkinatalouden logiikka ja slangi valtaavat alaa kaikilla elämäntiloilla, mutta vaaleissa on kyse ensisijaisesti muusta kuin asiakkuudesta. Kansalainen ei osta äänellään kuluttajan tavoin tiettyä palvelua vaan antaa luottamuksensa puolueelle, listalle tai henkilölle, jonka harkintakyky yhteisistä asioista päätettäessä pitää parhaana.

Poliitikkojen velvollisuus on puntaroida saamansa mandaatin varassa koko yhteiskunnan kannalta viisaita ratkaisuja.

Ratkaisuihin tarvitaan usein kompromisseja. Päätöksistä on jatkuva palauteoikeus, mutta valtakirjansa kansalaiset voivat vetää pois vasta seuraavissa vaaleissa.

Booker-palkinto avautuu amerikkalaisille

BOOKER-PALKINTO ON jaettu vuodesta 1969 lähtien parhaalle englanninkieliselle romaanille, jonka on kirjoittanut Ison-Britannian, Irlannin tai yli 50 brittiläisen kansayhteisön jäsenmaan kansalainen. Yhdysvaltain amerikkalaisia ei ole kelpuutettu kisaan, vaikka asiasta on aina välistä väännetty puolesta ja vastaan.

Muutenhan se jouduttaisiin jakamaan joka vuosi Philip Rothille, muistelen jonkun murjaisseen – totta toinen puoli vitsailussa. Tältä osin tilanne muuttui marraskuussa 2012, kun kasikymppinen kirjailija vahvisti, että romaanien rustaaminen sai hänen osaltaan viimein riittää.

Ja katso, syyskuussa tuli tieto, että Booker voidaan vuodesta 2014 lähtien myöntää myös amerikkalaisille. Tai kenelle tahansa kotimaasta riippumatta, kunhan kirja on kirjoitettu englanniksi ja julkaistu Britanniassa.

Roth ei ehkä ole enää mittapuu, mutta brittiproosan taitajat eivät ole kilpailun kiristymisestä pelkästään mielissään. Oman palkinnon menettämisen myötä pelätään myös identiteetin murenemista. Raadollisesti ajatellen palkintoehdokkuuden siivelle on entistä vaikeampi nousta suuren huomion kohteeksi.

Laveammasta näkökulmasta uudet säännöt lähinnä päivittävät Bookerin nykyaikaan. Globaali ja kosmopoliittinen kirjallisuus liukuu yli kansallisuus- ja kansalaisuusrajojen siirtolaisten tai viimeistään heidän jälkeläistensä kyydissä. Kieli kuitenkin kestää määreenä muiden kategorioiden hämärtyessä.

Viime syksyn finalisteihin lukeutui muun muassa Jhumpa Lahiri, jota ei erityisemmin liitetä sen enempää Britanniaan kuin kansainyhteisöön. Hän toki syntyi Lontoossa, mutta kävi lastentarhasta lähtien koulut jo Atlantin takana. Lahiri esitellään yleensä intialais-yhdysvaltalaisena kirjailijana, joka tosin muutti jokin aika sitten Brooklynista Roomaan.

Loppusuoralle ylsi myös Ruth Ozeki, joka on syntynyt Connecticutissa kaukasialais-amerikkalais-japanilaiseen perheeseen. Sittemmin

häneestä on tullut myös Kanadan kansalainen. Siellä taas syntyi viime vuoden Booker-voittaja, uusiseelantilainen Eleanor Catton.

Muista finalisteista irlantilainen Colm Tóibín on opettanut ympäriinsä Yhdysvaltain yliopistoissa, joissa zimbabwelainen NoViolet Bulawayo puolestaan on hankkinut akateemiset koulutuksensa. Kuudes lyhyen listan kandidaatti Jim Crace sentään on peräti etninen englantilainen.

Nettisivuillaan Booker määritellään maailman merkittävimmäksi kirjallisuuspalkinnoksi, jolla on valta vaikuttaa niin kirjailijain kuin kustantajain menestykseen. (”The prize is the world’s most important literary award and has the power to transform the fortunes of authors and publishers.”) Tällainen itseymmärrys edellyttää, että parhaat pääsevät kamppailuun mukaan.

Asemansa säilyttääkseen tai sen pönkittämiseksi palkinnon on melkein pä pakko avautua. Toisaalta, jotain siinä väistämättä menetetään, kaltaiseni menneen maailman ystävä huokaa. Samalla kun yhä toivoo Nobelia Philip Rothille, ennen kuin on liian myöhäistä.

Kulma-blogi, otava.fi 7.1.2014

Digitaalituloavaisuuden varjossa

HALLITUS PITÄÄ TÄNÄ maanantaina työpajaa tulevaisuudesta Aalto-yliopiston suojissa. Sen yhtenä vauhdittajana on ETLAn tuore raportti, jonka mukaan tietotekniikan kehitys uhkaa parin seuraavan vuosikymmenen aikana yli kolmannesta Suomen nykyisistä työpaikoista. Murros on suurempi tuotannon puolella kuin palvelusektoreilla.

Hurjalta kuulostava arvio on tavallaan linjassa syksyllä valmistuneen valtioneuvoston tulevaisuusselonteon kanssa, jonka sävyt tosin liikkuvat enemmän mahdollisuuksissa kuin uhkissa. Sen taikasana on globaaliin toimintaympäristöön sopeutuva digitaalitalous, jossa ”arvonluonnista yhä suurempi osa tulee olemaan aineetonta”.

Suomessa on viime vuodet jo kipuilltu teollisten työpaikkojen katoamista. Valmistavasta toiminnasta ei raskittaisi kuitenkaan luopua sen enempää nykyvaikeuksien kuin digivisioiden vuoksi. Ruotsin ja Saksan menestys sen osoittaa, että huipputeknologiaa hyödyntävä monipuolinen tuotanto on yhä vaurauden lähde. Yhdysvaltoihinkin on kuulemma kotiutettu teollista kapasiteettia maailmalta.

Murroksessa eläminen tai rakennemuutoksien toteuttaminen ei merkitse sitä, että kaikki täytyy panna uusiksi. Hyvästä kannattaa pitää kiinni ja sen päälle rakentaa, kehittää edelleen toimivaksi, mieluummin kansainväliseksi kilpailueduksi. Evoluutio voi pelittää revoluktionkin keskellä.

Tämä pätee yhtä lailla Suomen vuosisataiseen vaurauden lähteeseen, metsistä hakattuun ja jalostettuun vihreään kultaan, kuin säätykierron perinteeseen, koulutus- ja sosiaalisen turvan järjestelmiin, joita muuttaman vuosikymmenen – muttei niin järin kauan – olemme tottuneet kutsumaan hyvinvointivaltion koodisanalla.

Tuhat merkkiä politiikasta 13.1.2014

Ukraina geopolitiikan vedenjakajalla

JOSKUS 1990-LUVUN puolivälissä istuin luentosalissa kuuntelemaan, kuinka Zbigniew Brzezinski jäsensi maailmanpolitiikkaa kylmän sodan järjestelmän romahtamisen jälkeen. Presidentti Jimmy Carterin turvallisuuspoliittinen neuvonantaja nojasi edelleen vahvasti geostategiaan.

Puolalaisyntyisenä hän kantoi huolta itäisestä Keski-Euroopasta ja aivan erityisesti Ukrainasta. Brzezinski kertoi koonneensa Yhdysvaltain äveriäistä tukiryhmän, jonka tarkoituksena oli auttaa Ukrainaa omille jaloilleen. Tai paremminkin estää sen liukuminen takaisin Venäjän vaikutuspiiriin, jos ja kun Kremlistä käsin alettaisiin taas rakentaa imperiumia.

Tuolloin tuntui siltä, että Amerikan miljardöörit voisivat niin halutessaan vaikka ostaa koko Ukrainan, ilman että jeltsineillä olisi siihen sanan sijaa. Nyt parikymmentä vuotta myöhemmin nähdään, kuinka Brzezinskillä oli elämän ja politiikan kokemusta ymmärtää alueen problematiikkaa pitkäjänteisesti.

Yhdysvallat tosin ei enää ole se globaali voima, johon Ukraina voisi tukeutua kansallisen riippumattomuutensa ja demokraattisten instituutioiden rakennusprosessissa. Monenlaisten vaikeuksienkin keskellä siihen avaa parhaiten perspektiivejä kumppanuus Euroopan unionin kanssa.

Brzezinski on 85-vuotiaana yhä teräväkatseinen ja toiveikas Ukrainan tulevaisuuden suhteen. Viimeaikaista liikehdintää hän pitää historiallisesti käänteentekeväenä, joka muuttaa myös geopolitiikkaa. ”Ukrainasta tulee aito osa demokraattista Eurooppaa”, hän ennustaa *Financial Timesissa*, ”mieluummin ennemmin kuin myöhemmin”. Ja Venäjän olisi syytä seurata perässä.

Leijonia ja susia

JÄÄKIEKKO EI OLE kuulunut urheilufanitukseni ykköskohteisiin, mutta senkin parista nousee ikimuistettava hetki yli muiden. Lusin laiskaa kevättalvea 1983 lukiossa, kun HIFK ja Jokerit pudottivat SM-liigan välierissä Tampereen ylpeydet ja järjestivät Helsinkiin paikallisfinaalin.

Hifkin peruskannattajana ehdin tuskin innostua, kun Jokerit jo karkasi voitoissa 2–0 johtoon. Kolmannen ottelun vei IFK, mikä merkitsi sarjan jatkumista. Kun liput seuraavaan peliin tulivat myyntiin, lintsasi joku kaveri koulusta sen verran, että kävi jonottamassa meille pääsyn paikan päälle jännittämään.

Sama toistui ratkaisuoittelun kohdalla. Jäähallin päätykatsomossa heiluimme ja hurrasimme, kun HIFK nousi takaa mestariksi maalein ja voitoin 3–2. Jokerifani Saska Saarikoski ei ole *Helsingin Sanomien* kolumninsa mukaan toipunut siitä vieläkään.

OLIN PERINYT HIFKIN kannattamisen isoveljeltä, mutta tuon pelikauden tarkempaan seuraamiseen vaikutti ennen muuta Matti Hagman. Hän oli ollut johdattamassa IFK:ta mestaruuteen 1980, mutta lähtenyt sen jälkeen toiselle pestilleen Atlantin taakse.

Minun silmissäni Hakki oli peliälyltään ylivertainen, kenties ainoa suomalaiskiekkoilija, jota kannatti krouvissa lajissa seurata silkan tyylin eleganssin vuoksi. Amerikan ahtaissa kaukaloissa sille ei riittänyt tilaa, varsinkaan, kun saman seuran Wayne Gretzky vei niin huomion kuin peliajan.

Kilpaileva keskushyökkääjä Hagman jäi Edmontonissa paitsioon. Sen sijaan hänen mukanaan tuomansa juniorilupaus Jari Kurri pääsi Gretzkyn rinnalle ja sitä myöten supertähtien lentoradalle.

Kahden turhauttavan kauden jälkeen Hagman palasi HIFK:n paitaan. Siinä SM-liiga voitti varmasti enemmän, kuin mitä NHL menetti.

HIFK JA HAGMAN olivat *Stadin kingi*, kuten Marko Lempinen on osuvasti otsikoinut Hakista pari vuotta sitten ilmestyneen henkilökuvan.

Kirja tarjoaa ikäpolvelleeni nostalgiaa kuin leijat Helsingin yllä, mutta valottaa kalpeasti myös jääkiekkokulttuurin yöpuolta.

Eikä se rajoitu hotelli Hesperiaan, jota isännöi Hifkipomo Frank Moberg. Kevään 1983 mestaruusjuhlia seurasivat MM-kisat, joihin valmistava leiri lipsahdelti maajoukkueelta osin viihteen puolelle. Tähti-puolustaja Risto Siltanen lähetettiin sitten itse kisoista kesken kotiin, ja Suomi oli muutenkin pudota nolosti B-sarjaan.

Lieneekö jääkiekko niin kovien kundien touhua, että Mikael Granlundin maaginen ilmaveivi vaatii vastapainokseen Pasi Nurmisen mahalaskun maan pinnalle? Onneksi pikkuleijonat saatiin suurin piirtein siististi Malmön maailmanmestaruudesta takaisin arkeen.

Joku urheilusosiologi voisi kartoittaa, kuinka kävi kaikille Hagmanin nuorille adjutanteille. Missä he ovat nyt: Tony Arima, Ari Lähteenmäki, Anssi Melametsä? Tai alkuperäinen Tupu, Hupu ja Lupu -vitja: Paul Högbäck, Marko Rönkkö, Esa Tikkanen?

SUURET ELÄMYKSET eivät pääse iholle asti, jos tyytyy seuraamaan kisoja ja konsertteja vain kotisohvalta käsin. Televisio välittää paljon, mutta tunnelmasta lopulta vain aavistuksen. Kun pelissä on panosta, varminta olisi aina mennä paikan päälle.

Suosikkilajini koripallon suurta hetkeä todistin Helsingin piskuisella urheilutalolla 1993, kun Suomi voitti EM-karsinnoissa Venäjän. Sama ihme toistui viime vuonna, vielä jännittävämpien vaiheiden päältä ja vieläpä EM-lopputurnauksessa.

Silloin olisi pitänyt olla Sloveniassa Suomen susijengin parituhattapäisen fanilauman mukana. Hiukan kateellisena kuittasin hallista tul-leita tutun tekstiviestejä, jos toki enemmän jakaen ylpeyttä joukkueen hienoista suorituksista.

Suuri urheilugaala palkitsikin, ei vain koripallomaajoukkueen ja sen valmentajan Henrik Dettmannin, vaan myös susijengin kannattajat vuoden 2013 urheilukulttuuriteosta. Siinä on sektori, jolla suomalaiset voisivat nousta Euroopan huipulle, lajissa kuin lajissa.

Sosiaalidemokratia ja ”kurjistuva keskiluokka”

SUURIN UHKA työväenliikkeen kannatuspohjalle on perinteisesti ollut onnistunut säätykierto. Sosiaalinen luokkaidentiteetti mureni sitä mukaa, kun yhteiskunta kehittyi ja modernisoitui, tasa-arvoistuvat koulutusväylät avasivat ammatteja ja tehtäviä ihmisille heidän syntymätaustaansa katsomatta.

Se oli positiivinen ongelma. Vasemman laidan teoriat jatkuvasta kurjistumisesta eivät vastanneet elävää elämää, kun duunaritkin pääsivät osallisiksi elintason noususta. Materiaalisilla mittareilla arvioituna ”proletariaatti keskiluokkaistui”, jota voi pitää myös reformistisen työväenliikkeen tavoitteiden ja toiminnan täyttymyksenä.

Vaikka kannattajakunnan kollektiivinen itseymmärrys hämärtyi, sosiaalidemokraatit kykenivät uusimaan poliittista voimaansa muuttamalla palkansaajien yleispuolueiksi. Se oli sovittavissa liikkeen suureen kertomukseen, jossa edistys toteutui alati täydellistyvässä hyvinvointivaltiossa.

Usko tuon menestystarinan jatkumiseen on nyt murtumassa. Keskiluokan kasvavasta ahdingosta on puhuttu pitkään niin anglosaksisissa maissa kuin jopa vauraassa Saksassa, eikä kansainvälisesti tähän asti menestyksekkäs pohjoismainen malli tarjoa välttämättä suojaa kehitystrendiä vastaan.

Yhteiskunnallinen murros näkyy SDP:n käymistilassa. Sen on paradoksaalisesti vaikeampi löytää kantavaa identiteettiä ”keskiluokan proletarisoitua” kuin päinvastaisessa prosessissa. Uusi asetelma herättää kysymyksiä sosiaalidemokratian luonteesta: ollako yleis- vai työväenpuolue? Perusjännite on puskemassa pinnan alta esiin.

Tuhat merkkiä politiikasta 27.1.2014

VIIMEISET PIDÄKKEET SDP:n puheenjohtajakilvalta poistuivat viikko sitten, kun Antti Rinne ilmoittautui virallisesti Jutta Urpilaisen haastajaksi. Mistä kisassa on kyse: henkilöstä, linjasta, aatteesta vai jostain muusta?

Monimutkaisessa maailmassa on tuskin tähänkään kysymykseen yhtä tyhjentävää vastausta. Kevään kuluessa kuitenkin purkautunee se turhautuneisuus, jota sosiaalidemokraattien keskuuteen on vuosia kertynyt kaventuneen kannatuksen ja hiipuvan painoarvon piinassa.

Neuvottomuuden käymistilasta kertoo, että SDP:n kenttäväki väittää kaipaavansa ennen muuta keskustelua, eivätkä puolueen napamiehet ja -naiset ole kiiruhtaneet laajemmassa mitassa sen enempää Urpilaisen tueksi kuin Rinteen riveihin.

Asetelma nakertaa istuvan puheenjohtajan auktoriteettia. Toisaalta epäröiviä demareita mietityttää, onko juuri Rinteestä terävöitymisen johtohahmoksi kaivattuun suuntaan. Eikä kuviota selkeytä yhtään, että samanaikaisesti pitäisi maatakin hallita keskellä syveneviä vaikeuksia sekä käydä raikasilmeistä eurovaalikamppailua.

NÄKEMYSTÄ LINJAVAALISTA vesittää se, että kaikki korostavat kilpaa talouskasvun ja työpaikkojen tarvetta höystettynä hyvinvointivaltion pelastamisella. Keinoista taas puhutaan epämääräisemmin, viisasten kiveä vientimarkkinoiden elpymiseen kun ei ole vielääkään löydetty.

Syvämmässä merkityksessä kyse on SDP:n identiteetistä, sekä puolueen sisällä että suhteessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Voiman vuodet johtavana valtionhoitajana ovat ohitse, mutta niin myös vetreys aktiivivana kansanliikkeenä. Ikä painaa sekä jäsenistöä että äänestäjäkuntaa.

Murroksen keskellä sosiaalidemokraatit ovat kuitenkin säilyttäneet vahvat asemansa ammattiyhdistysliikkeessä. Kuvaavaa on, että perussuomalaiset eivät ole onnistuneet tunkeutumaan ammattiliittoihin, vaikka he yleispolitiikan puolella vetävät duunariääniä puoleensa.

Nyt ay-demarit mobilisoivat verkostojaan ottaakseen tiukemman otteen myös puolueesta. Unelmahöttötätien etsikköaika olisi tämän

26 mukaan valumassa tyhjiin, kun kohta kuuden vuoden poukkoilujen jälkeen SDP:n johtoon kaivataan kovanaamaista äijäenergiaa.

SOSIAALIDEMOKRAATTIEN rivit eivät tietenkään jakaudu näin seksististen stereotyyppien mukaan. Antti Rinne on taistellut työmarkkina-pöydissä myös tasa-arvon asialla, ja SAK-ikoni Lauri Ihalainen puolestaan liputtaa avoimesti Jutta Urpilaiselle jatkokautta.

Silti puheenjohtaja kantaa persoonassaan väistämättä puolueen identiteettiä. SDP on vuosikymmenet hakenut asemaa yleispuolueena, joka on paljon enemmän kuin edunvalvontaliikkeen poliittinen osasto. Siinä asetelmassa ei Eero Heinäluomakaan istunut mutkattomasti SDP:n keulakuvaksi.

Työmarkkinoiden alati kiristyessä sopii pohtia, tulisiko SDP:n kääntää tätä pitkäjänteistä trendiään ja profiloitua selkeämmin työväenpuolueeksi. Kantaporukasta on joka tapauksessa pidettävä parempi huoli, jotta puolue ei putoa tyhjän päälle äänestäjäryhmien väliin.

Integroituminen ammattiyhdistysliikkeen jatkeeksi saattaisi kuitenkin kaventaa kannatuspotentiaalia niin, että siinä menee visio sosiaalidemokratiasta kansakuntaa laajasti kokoavana ja sille suuntaa viitoittavana voimana. Tarjolla on lähinnä puolustusasemia.

EUROOPPALAISISTA esimerkeistä ei ole erityisemmin apua SDP:n dilemmaan. François Hollanden sosialistit sukeltavat Ranskassa, siinä missä Ed Milibandin Labour etsii yhä itseään Tony Blairin kolmannen tien jäljiltä. Saksan SPD taas sitoo kohtaloaan Angela Merkelin suureen koalitioon.

Tiiviimmin katseet kiinnittyvät tutusti Ruotsiin, jossa ay-taustalta puoluejohtoon nousseella Stefan Löfvenillä on hyvät mahdollisuudet johtaa sosiaalidemokraatit takaisin valtaan syksyn parlamenttivaaleissa. Siinäkö siintää Rinteen toivo ja malli?

Rinnastus Pohjanlahden taakse ei sekään ole ongelmaton. Vaikka Ruotsissa on käyty omat ruusujen sodat, sosiaalidemokratian ja ammattiyhdistysliikkeen suhde on siellä äänestäjien silmään selvästi Suomea mutkattomampi.

Löfvenin etuna on myös se, että hän on voinut ottaa paikkansa puoluejohtajana haltuun oppositioasemassa. SDP sen sijaan hakee identi-

teettiään tilanteessa, jossa sen ratkaisut sotkeutuvat suoraan ajankoh-
taiseen hallituspolitiikkaan.

27

SDP:n parhaillaan valittavat puoluekokousedustajat ovat touko-
kuussa näin paljon päättäjinä.

Kaleva 9.2.2014

Luottamuksen varassa?

AIKANAAN KEVÄÄLLÄ 1992 kun Los Angelesissa mellakoitiin, paikalliset McDonald'sit välttyivät ilkeiltä. Ne näet tunnettiin ympäröivästä yhteisöstään välittävänä yrityksenä, joista saattoi saada jopa töitä. Kukapa sellaisia tahtoi hävittää.

Tarina sisältyy Mikael Pentikäisen kirjaan *Luottamus*, joka on nimesään keksinyt hyvää tuottavan avainsanan lähes kaikkeen. Sen varassa voisi löytyä vastaus maailman suurimpiin haasteisiin kestävästä kehityksestä ja rauhasta köyhien toimeentuloon ja yhteiskuntien ylivelkaantumiseen.

Luottamus on Pentikäiselle ”ehtymätön luonnonvara”, ”pulppuava ja itsestään uusiutuva lähde”, joka ”lisääntyy jakamalla”. Se on ”kuin rakkaus, kiintymys, energisyys tai menestys, joka antaa voimaa sitä kokevalle”.

En pane vastaan, ja kuinka voisikaan. Hyvässä yhteiskunnassa ilmi selvästi ihmiset luottavat niin toisiinsa kuin sen instituutioihin, kunniottavat kansalaisiaan tasavertaisina vaikka toimivat erilaisissa hierarkioissa.

Silti ylenpalttisessa luottamuspuheessa on jokin banaali, ellei imelä sivumaku. Jokaisen on itse arvioitava konkreettisissa tilanteissa, missä kulloinkin kulkevat luottamuksen, hyväuskoisuuden ja naiiviuden häilyvät rajat.

PENTIKÄINEN JOS KUKA sen tietää, ettei yritysjohtaja voi menestyksellä toimia ilman omistajien luottamusta. Jokaiseen johtajasopimukseen onkin kirjattu vakuutus sen varalta, että luottamus loppuu. Harva pois potkittu pomo putoaa tyhjän päälle, vaikka mustelmia siinä sieluun tuleekin.

Tavalliselle palkkatyöläiselle jäsenyys ammattiliitossa ja työttömyyskassassa ajaa samaa asiaa ja tuo kollektiivista turvaa. Ammattiyhdistysliikkeen kriitikotkin ottavat nopeasti yhteyttä sen juristeihin, jos työelämässä sattuu vastoinkäymisiä omalle kohdalle.

Luottamus ei välttämättä kannu kovinkaan pitkälle, ellei sen pohjana ole lujaa infrastruktuuria, yhteisesti sovittuja pelisääntöjä myös kriisitilanteisiin. Avioehto ei ole lähtökohtaisesti epäluottamuksen osoitus rakkaudesta solmitulle avioliitolle.

Erityisen ongelmallista on rakentaa suhteita luottamuksen varaan kahden keskenään epäsymmetrisen kumppanin välille. Suomen ja Neuvostoliiton välillä se esimerkiksi yltyi YYA-taiteeksi, joka tuotti 1970-luvulla jo elokuvaikin.

Samaan aikaan fasadin takana väännettiin voimapolitiikkaa. Dominoivalla osapuolella kun on mahdollisuus valita, kenelle luottamuksensa antaa, vai vetääkö sen kokonaan pois. Kukaan itsenäisyyttään arvostava ei huoli joutua altavastajana moisiin pihteihin.

BRITANNIAA RAVISUTTI elokuussa 2011 raju mellakka-aalto, jossa patoutunut turhautuneisuus tai mitkä lie osattomuuden tunteet purkautuivat kauppojen laajamittaiseen ryöstelyyn. Niken tossut ja muut merkkituotteet olivat arvokas saalis siinä missä moninainen viihdeelektroniikka.

Yhteiskuntatieteilijät selittelivät, kuinka kyse oli kulutuskulttuurin statussymbolien suorasta uusjaosta. Protestit ja hävitysvimma eivät kohdistuneet vallan perinteisiin linnakkeisiin, vaan sinne missä eriarvoisuus näyttäytyi ihmisten arjessa.

Eikö meillä jokaisella ole muka oikeus ipadiin ja teräväpiirtotalutelevisioon? Tarkemmin ajatellen brittihuligaanit taisivat itse asiassa osua kapitalistisen vallan ytimeen.

Kaikki liikeyritykset eivät joutuneet yhtä lailla kärsimään. Kirjakaupat saattoivat säilyä koskemattomina sellaisillakin kaduilla, joilla ei muuten näkynyt yhtäkään ehjää ikkunaa.

Luottamuksen kanssa sillä ei ollut tuon taivaallista tekemistä, vaan rieha todisti materian voittoa hengestä. Kirjakaupoista ei ollut ryövättävissä mitään sellaista, jota kaduilla mellastava väki koki olevansa vailla. Kustantamoissa on syytä olla huolissaan...

30 *HS: Onko Suomi talouspolitiikassa
yhden totuuden maa?*

Kyllä

PIENI MAA, PIENET laarit. Globaalin kapitalismin paineessa ei riitä sen enempää itsenäistä resurssia kuin kanttia kokeilla, miten Suomi pärjäisi vasten valtavirtaa. Yksituumaisuus on uskottu voimaksi, Siperia veneen keikuttajan opettajaksi.

HS-raati 18.2.2014

Voittajan oikeutta vuonna 1918

”ON HÄPEÄMÄTÖNTÄ moittia laittomuudesta, kun itse suunnittelevat vallankaappausta.” Näin tuhisi marraskuussa 1917 vanhasuomalaisen kansanedustaja, teologian professori Lauri Ingman, kun sosiaalidemokraatit syytivät uutta P. E. Svinhufvudin porvarillista senaattia valtaoikeuksien venyttämistä.

Suomi oli jakautunut poliittisesti kahtia, eikä keskinäisen epäluottamuksen pahaa kierrettä pystytty enää pysäyttämään. Kaksi kuukautta myöhemmin sitä ryhdyttiin ratkaisemaan väkivallalla.

Punaiset tekivät kaartiansa avulla vallankumousta, valkoiset loivat vasta itsenäiseksi julistautuneeseen maahan lujaa järjestysvaltaa suojeluskuntiinsa nojaten. Jälkimmäisillä oli lisäksi puolellaan politiikkaa korkeampi oikeutus: jos ei itse Isä Jumala niin ainakin pyhä laillisuus.

Vai oliko, ja mihin asti? Lakiin liittyvistä ylipäällikön päiväkäskyistä ja muista korulauseista jää lähinnä verentahmainen maku, kun 80-vuotias emeritusprofessori Antero Jyränki tekee analyttisen yhteenvedon oikeudenkäytöstä sisällissodan ja sen jälkiselvittelyjen Suomessa 1918.

Sitä lukiessa ei olennaista ole juuttua inttämään, kuka oli alun perin syyppä konfliktiin ja verenvuodatukseen.

Jälki joka tapauksessa oli hirvittävää, kuten historiantutkimusten perusteella nykyään tiedämme lähes raadon tarkkuudella. Ymmärryksemme sisällissodasta ja sen vaikutuksista Suomen 1900-lukuun tuskin enää lisääntyvät uhreja laskemalla ja kauhistelemalla.

Jyränkikin on paikoin lipsahtaa mielivallalla mässäilyn puolelle, mutta pysyy enimmäkseen viileässä tarkastelussa. Toisaalta tuntuu juristerialta kysellä oikeusperiaatteiden perään, kun vihollisen kohtelua määritti ilmiselvä vihan ja koston mentaliteetti.

Turhanaikaista se olisikin, jollei laillisuudella olisi niin keskeinen sija valkoisen puolen itseymmärryksessä. Siihen sopivat kovin huonosti ne tutkijalautakunnat ja ”kenttöoikeudet”, jotka päättivät nopeasti ja hätäisesti tuhansien punikkien elämästä ja kuolemasta.

Laillisen oikeudenkäyntijärjestyksen kanssa ei niillä ollut Jyrängin mukaan ”mitään yhteistä”. Kun astetta järjestäytyneemmät valtiorikos-

oikeudet aloittivat elokuussa 1918 toimintansa, niiden päätökset johtivat enää alle 300 kuolemantuomioon.

Turhia olivat niistäkin joka ikinen, mutta elettiin raakaa aikaa. Tämän päivän perspektiivistä lienee syytä muistuttaa, että Suomen sisällissota käytiin keskellä, ellei osana ensimmäistä maailmansotaa, joka nosti tappamisen kulttuurin ennen kokemattomille tasoille.

Jyränki ei varsinaisesti avaa aivan uusia uria vuoden 1918 tragediaan, mutta kysyy kiusallisia kysymyksiä muun muassa siitä, kuinka Suomen lakimieskunta sopeutui valkoisten yksipuolisten ja hatarien oikeuskäsitysten viikunanlehdeksi.

Sen päältä ei ole vaikea ymmärtää, että osalta kansaa vei vuosikymmeniä, ennen kuin usko oikeuslaitoksen poliittiseen riippumattomuuteen palautui. Ja se jos mikä on demokraattisen yhteiskunnan ja tasa-vertaisen kansalaisuuden kulmakivi.

Arvio kirjasta Antero Jyränki: *Kansa kahtia, henki halpaa. Oikeus sisällissodan Suomessa?* Art House, 2014.

Talouselämä 7/21.2.2014

SAMAAN AIKAAN KUN suomalaiset jännittivät kiekkoileijoniensa suoritusta Putinin olympialaisissa, ukrainalaiset tekivät vallankumousta. Siinä missä Sotšissa oteltiin kovaa mutta rehdin sisaruuden ja veljeyden merkeissä, Kiovassa vuodettiin demokratian marttyyroiden verta.

Asetelmat manasivat esiin menneisyyden varjoja. Urheilun suurta-
pahtumat näyttävät olevan yhä osa suurvaltojen tai sellaisiksi pyrki-
vien kilpavarustelua. Toisaalta itäisessä Euroopassa, Venäjän ja Saksan
välissä kamppaillaan vaikutusvallan etupiireistä, ikään kuin kylmän
sodan alta olisi kuoriutunut esiin vanha geopolitiikka.

Ennen olympialaisia siunailtiin runsaasti Sotšin rakennustöiden
taloudellista ja inhimillistäkin hintaa. Sen vastapainoksi Venäjä sai itse
kisoissa balsamia nationalismiinsa. Kiitosta tuli paitsi sujuvista järjeste-
lyistä myös turistien kohtaamasta ystävällisyydestä, joka riisui ennakko-
luuloja ja muokkasi maabrändiä vieraanvaraiseen suuntaan.

Väitetään, että jopa Putinin on nähty hymylleen. Se ei tosin välit-
tynyt niihin viesteihin, joilla virallinen Venäjä kommentoi tapahtu-
main kulkua Ukrainan kaduilla ja toreilla. Jokin läntisiä käsityksiä
korkeampi valtioviisaus on saanut sen profiloitumaan legitimitteettinsä
täysin menettäneen, kiistatta korruptoituneen presidentin viimeiseksi
tukijaksi.

Teemu Selänteen mättäessä Sotšissa kiekkoja Yhdysvaltojen maaliin
ukrainalaiset kävivät ihmettelemässä, miltä näyttää Viktor Janukovitšin
hirsidatša Kiovan liepeillä – yksityisine eläintarhoineen, golfkenttineen,
luksusautotalleineen...

Mitä avautuneekaan venäläisten silmien eteen, jos he joskus pääsevät
katsomaan Putinin Mustallemerelle rakennuttamaa palatsikompleksia.
Sen kokonaisbudjetti on Masha Gessenin (*Kasvoton mies*, 2012, s. 267)
mukaan ohittanut jo aikoja sitten miljardin dollarin rajan.

Hallituksen eväät, ja Jokisen

MIKÄÄN HALLITUS ei pärjää, jos pääministeri ja valtiovarainministeri eivät pelaa kohti samaa maalia. Monipuoluekoalitiioissa he muodostavat voima-akselin, joka pyörittää koko koneistoa. Näin myös Suomen sixpackissa, jonka sinipunaydin tosin on sulamisvaarassa.

Kokoomuksen ministeriryhmästä puolet tähyilee Brysseliin, kun Jyrki Katainen ei itsekään ole kertonut, hylkääkö hän hallituslaivansa komissaaripestin vuoksi. Samaan aikaan suurta sote-uudistusta on ryhdytty rukkaamaan yhteisten ministerivaliokuntien sijaan jossain Kokoomuksen takahuoneessa.

Jutta Urpilainen puolestaan joutuu kevään aikana kamppailemaan tosissaan, että SDP pysyisi ruodussa. Puolueen puheenjohtajakisan haastaja Antti Rinne ei tunnu olevan suuremmin sitoutunut politiikkaan, jota sosiaalidemokraatit ovat hallituksessa harjoittaneet. On vaikea kuvitella häntä Kataisen aisapariksi valtiovarainministeriöön.

Keskipakoisvoimat vain kasvavat pienemmissä puolueissa. Keski-kastin Vasemmistoliitto äänesti jo syksyllä hallituksesta lähdöstä, eikä se kestäne enää suuria säästölistoja. Saati uutta ydinvoimapäätöstä, joka ylittäisi varmasti ainakin vihreiden sietokyvyn.

Kristilliset ja RKP ovat eräänlaisia yhden asian vartioita. Päivi Räsänen piti hallituksessa estää, ettei Suomeen tule homoparit kattavaa tasa-arvoista avioliittolakia. Nyt asia on eduskunnassa kansalaisaloitteen pohjalta, ja sinne mieli myös pakkoruotsin poistaminen kouluista yli 62 000 allekirjoituksen voimalla.

Pärjätäkseen vaalikauden loppuun Kataisen–Urpilaisen sixpack kappaisi vahvempaa sitoutuneisuutta ja puolustusta hallituspuolueiden omista riveistä. Kuumassa kehysriihessä on syytä näyttää, että yhteistyön eväät eivät ole vielä syöty. Ja että ne ovat paremmassa järjestyksessä kuin Jokisen pojalla suomalaisessa sananparressa.

Jäähyväiset Paasikiven– Kekkosen linjalle

VENÄJÄN TRAGEDIA ON, että sen kummasti kammoama ”länsi” haluaisi sen kanssa hyvät ja molemminpuoliseen kunnioitukseen perustuvat yhteistyösuhteet, mutta Venäjä itse omalla toiminnallaan tekee sen äärimmäisen vaikeaksi. Se on paitsi surullista ja vaarallista, isossa kuviossa myös niin kovin turhaa.

Reaalipolitiikan vanha iskulause tosin väittää, että valtioilla ei ole ystäviä vaan intressejä. Mutta Venäjän ja venäläisten edut olisivat parhaiten turvattavissa neuvottelupöydissä, kanssakäymisen ja keskinäisriippuvuuden kasvulla. Vahvimman lakia ei siihen tarvita.

Jos Sotšin olympiaisännöyden tavoitteena oli todistaa vieraanvaraisuutta ja hälventää Venäjään kohdistuvia ennakkoluuloja, saavutukset sillä saralla tulivat nopeasti tallatuksi Krimin kuraan. Kotimaiseen kulutukseen ne kyllä saattavat sopia molemmat, karkean kansallisuuhon merkeissä.

Kansainvälistä kunnioitusta taas ei moisella menettelyllä heru, korkeintaan lakeijan mielistelyä. Venäjä jatkaa näin historiallisen alemmuuskompleksinsa kompensoimista voimapolitiikalla.

KULTTUURIPIIRIEN rajamaana Suomi on haaveillut siitä, että sen itärajan ylittämisestä tulisi ennen pitkää yhtä mutkatonta kuin kanssakäymisestä Skandinavian maiden ja nykyään myös Viron kanssa. Ideologiset esteet piti poistua kylmän sodan päättymiseen, ja kehitys onkin näyttänyt myönteiseltä.

YYA-ajan ystävyydestä ehti lieveilmiöistään huolimatta kertyä historiallista luottamus pääomaa sekä kokemusta hyödyllisiin kauppa- ja taloussuhteisiin. Alkuvaikeuksien jälkeen suomalaiset ovat myös tottuneet venäläisturisteihin, joiden rahoille riittää kysyntää, niin Itä-Suomessa kuin etelän kaupoissa ja kylpylöissä tai Lapin hiihtokeskuksissa.

Talouden globalisaatiossa ovat Venäjän läheisyys ja sen kasvava markkina-alue olleet niitä harvoja valopilkkuja, jotka tarjoavat pitkässä

36 perspektiivissä Suomelle etuja. Sitä potentiaalia on ryhdytty monin tavoin jo realisoimaan, puolin ja toisin.

J. K. PAASIKIVEN geostrategisessa ajattelussa oli vaiheita, joissa Suomen itsenäisyydelle haettiin lännestä vastapainoa idän vaikutusvallalle. Toisen maailmansodan myötä hän päätyi kuitenkin näkemykseen, jonka mukaan politiikkaa oli vastaisuudessa johdettava niin, ettei se kulkisi enää koskaan Venäjää vastaan.

Urho Kekkonen jalosti oppia edelleen suuntaan, jossa suurvaltojen väliset ristiriidat tai maailmanpoliittiset konfliktit eivät saaneet vaikuttaa Suomen ja Neuvostoliiton välisiin hyviin suhteisiin.

Moskovassa oltiin tarkkoja siitä, että Suomi tuli voida hoitaa kaikissa olosuhteissa kahdenvälisesti. Luoteisrajan pientä naapuria ei päästetty ilman idänpoliittisia varauksia blokkien osaksi, oli kyse sitten Pohjola tai EFTA:n ja EEC:n kaltaisista kaupp- tai talousliitoista.

Hietaniemen hautakivien alta saattaisi nyt kuulua sadattelu ”saatanan tunareista”, kun Suomi on Euroopan unionissa neuvottelemassa Venäjään kohdistettavista pakotteista. Paasikiven–Kekkosen linjan perusaksioma joutuu oikeastaan ensimmäisen kerran koetukselle konkreettisessa tilanteessa.

ALOITTAESSAAN presidenttinä 1982 Mauno Koivisto lupasi, ettei hän sallisi edeltäjiensä perintöä tuhlattavan. Kymmenen vuotta myöhemmin hän ryhtyi liittämään Suomea osaksi Euroopan yhteisöä, oman tunnustuksensa mukaan ratkaisevimmin juuri turvallisuuspoliittisista syistä.

Sauli Niinistön ja muun valtiojohdon kova paikka on nyt määrittellä, miten turvallisuuden eri elementit asettuvat keskenään tasapainoon. Omaankin jalkaan ampuva pakotepolitiikka ei maistu, mutta vielä painavampi punnus taitaa kallistaa EU:n yhteisrintaman vaalimisen puolelle.

Demokraatti 18.3.2014

Old-time religion?

IN A STATE OF THE LEFT article last September I claimed that the current dilemma of Finnish social democracy is, 'whose movement and party it would like to be?' Since then the question has turned into an open contest that may have dramatic consequences for the SDP.

The current party chairman Jutta Urpilainen was elected in 2008 with high hopes that she, at the age of 30, would encourage a generational shift among the ageing social democratic ranks and voters. After a long series of middle-aged men she was the first female leader and she promised to create a 'New SDP'. Rather than policies, the deliberate reference to Tony Blair's New Labour implied a fresh start as well as a new look for the weary party.

It has been a rather rough ride for Urpilainen ever since. Although the SDP managed to return to government in 2011, in plain figures she has yet to win her first election, while social democratic support has dropped to an all-time low of 15–16 percent at the polls. At the moment the coming European and national elections do not promise any change to this bleak record.

Despite the setbacks Urpilainen has been unanimously re-elected in two SDP congresses in 2010 and 2012. Those skeptical of her skills and style have not dared to rock the party boat, especially when its captain is a Finance Minister trying to navigate the stormy weathers of the euro crisis and other economic problems. It has traditionally been a high threshold to challenge the chairman.

However, behind the scenes the dissatisfaction has been brewing, and since the first crack in the façade it has been gaining momentum. The battering ram has been the 52 year old Antti Rinne, a high profile trade union leader who is known for both tough manners as well as rather successful results in labour market bargains.

Rinne's supporters see in him a Finnish Stefan Löfven who with a trade union background has managed to change the social democratic fortunes in Sweden ahead of the autumn general elections. The aim is also to win back the support of the male working class, particularly

that of the declining industries, that has largely deserted to the populist True Finns.

In this regard Rinne appeals to sentiments that in Britain could perhaps be called 'Old Labour'. Programmatically he pleads with the state to take a more central role and greater responsibility in industrial and investment policies that would create growth and employment. In the short term this could also be done by increasing public spending despite the growing state debt that even in the triple A Finland is currently reaching the 60 percent of GDP mark.

These are problematic requirements for Urpilainen who is bound to the government's target to turn around Finland's debt direction. Lately she has also adopted a more austerity than stimulus-led approach to economic policy, new budget cuts being sought this very week in the six-party government that, on the other hand, just scored a victory by agreeing on a major health and social care reform.

Thus, Urpilainen appears in her Finance Minister role as a national leader, while Rinne is more of the man of vested interests of the labour movement. These kinds of simplifications are not necessarily fair to either one of the candidates, but the party leadership contest encourages black and white contrasts between the two. Even to an extent that makes many social democrats wonder, are we really this divided?

The simplest and crudest categorisation is about gender: an older man is on offer to save the party that a young woman has failed to lead. This chauvinistic attitude is further strengthened by the fact that Rinne's campaign is mobilised and financed foremost by the trade unionists whose traditional self-image is to represent the all too often neglected core of social democracy.

The polls indicate that Rinne is the favourite among the party activists while Urpilainen appeals better to the social democratic electorate. The elderly tend to support the current chairman, while the younger ones are more eager to see a change. The decision, however, will be made by 500 delegates at the SDP congress in May. Among them Rinne has a clear lead but the race is not over as almost half of the delegates have not yet decided or revealed their stance.

Whichever way one looks at the situation, it is not very flattering for the social democrats. There is not a party split in sight, but the polar-

ising leadership campaign will no doubt leave divisions that are not easy to heal. In itself the whole process one year before the next general elections is a sign of a panic that can easily be explained by their consistently poor score at the polls.

Even if Urpilainen wins at the party congress, the credibility of her drive for the Prime Ministership will be badly damaged. How can her party promote her as a national candidate when a great share of her party was so keen to overthrow her? On the other hand, Rinne's victory would immediately force an answer to the question of whether the SDP can continue as a committed party in the present government.

A whole new ballgame would emerge if, in the light of limited support, Urpilainen retreated from the race, as some observers are currently speculating. That would most likely bring forward new candidates who do not wish to run against the current leader.

In the longer run, however, what is at stake is the very identity of the social democratic movement. Will the SDP be seen as a catch-all party with an appeal also to the middle class centre ground, or will it be treated – rightly or wrongly – merely as an extended arm of the trade unions? Whoever comes out as the party leader will have a challenging task to build new confidence that can bridge these divisions.

Policy Network / State of the Left 27.3.2014

Timo Soinin evankeliumi

PERUSSUOMALAISTEN nousua on haarukoitu lukemattomissa lehti-artikkeleissa ja jo aika monessa tutkielmassakin. Silti se kannattaa kerrata, kun kertojana on mies itse jyt kyn takaa. Timo Soinin *Peruspomo* on paremman puoleinen poliitikkokirja, vetävä ja väliin hämmentävän suoranuottinen tilitys.

Pääsiäislukemistoon kirja sopi senkin vuoksi, että kristillisillä uskon asioilla on siinä vahva sija. Eikä vain Soinin katolilaisuudella, johon hän toistuvasti palaa yhtenä olemisensä avainulottuvuutena, vaan tietty raamatullisuus läpäisee sekä sanonnan tyylin että tarinan rakenteen.

Peruspomo käsittelee omiaan alkuseurakuntana, jonka kaitsijana hän on luja mutta lempeä paimen. Tuhlaajapoikia Soini palauttaa harharetkiltä ruotuun tekemällä selväksi, ettei tietä pelastukseen ja menestykseen ole kuin hänen kauttaaan.

Ymmärtämättömien puoluetovereiden lisäksi Soini on saanut pitkän vaelluksensa aikana kärsiä vieraiden vainosta ja pilkasta niin, ettei siitä ole Kristus-hahmo enää kaukana. Hän aikoo kuitenkin kulkea kotimaisen ristintiensä loppuun – tai ainakin ensi eduskuntavaaleihin – saakka, vaikka kiusaaja tarjoaa mammonaa ja mukavia hommia kansainvälisiltä kentiltä, EU mukaan lukien.

Kuoppaisella urallaan Soini on totta vie joutunut nöyrytyseen useat kerrat, mutta viimeaikaisen menestyksen myötä hybris tuntuu ottavan yliotetta nöyryydestä. Yhdenkään muun puolueen puheenjohtaja ei voisi kirjoittaa itsestään näin johtajakulttista teosta ja vanna samalla demokratian nimiin.

Soini puhuu perussuomalaisuudesta kansanliikkeenä eikä lahkona. Voi olla näin, mutta uskon varassa sekin seisoo, kasvaa ja kaatuu aikanaan.

Tuhat merkkiä politiikasta 22.4.2014

Periaateohjelma ja puolueidentiteetti

KUN TONY BLAIR valittiin kesällä 1994 Britannian työväenpuolueen johtajaksi, hän ryhtyi ensi töikseen uusimaan Labourin periaateohjelmaa. Luupin alle jouti ennen muuta lauseke IV, jossa yhteiskuntaa rakennettiin yhä tuotantovälineiden yhteisomistuksen pohjalle.

Muotoilu oli peräisin lokakuun vallankumouksen vuodelta 1917 ja Sidney Webbin käsialaa. Suurin piirtein kaikki kyllä myönsivät sen kansallistamiseen ja sosialisoimiseen viittaavan sisällön vanhentuneeksi, mutta monille työväenliikkeen kasvateille teki silti kipeää siitä luopua. Heille kyse oli sanojen sijaan Labourin sielusta. Siteerattiinhan tuota ohjelmakohtaa jäsenkortissakin, kuten konservatiivit ja muut poliittiset kilpailijat jaksoivat kiusallisen usein muistuttaa.

Juuri sen vuoksi Blair piti niin tärkeänä, että asiaan tulisi muutos. Hän halusi 15 oppositiovuoden jälkeen modernisoida työväenpuoluetta niin, että nousu hallitusvaltaan ei kompastuisi ainakaan menneen maailman ideologisiin laahuksiin. Kampanjatunnukseksi lanseerattiin näyttävä iskulause: New Labour, New Britain. Lauseke IV:n ympärillä käytiin siten symbolinen taisto, jossa mitattiin uudistumisen uskottavuutta.

Vaikka perinneesastolla sekä ammattiyhdistyssiivellä riitti vastustusta, ylivoimainen enemmistö taipui Blairin tueksi. Labour julisti nyt edustavansa sellaista demokraattista sosialismia, jossa dynaaminen talous nojaisi yritteliäisyyteen, markkinoihin ja ankaraan kilpailuun, kukoistavaan yksityiseen sektoriin yhdistettynä korkealuokkaisiin julkisiin palveluihin.

FORSSAN KOKOUKSESSA vuonna 1903 hyväksytyllä ohjelmalla on ollut brittien lauseke IV:n kaltainen asema Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen historiassa. Sen periaatteellinen osa antoi suomalaisille tovereille poliittisen identiteetin ja liitti heidät osaksi kansainvälistä sosiaalidemokratiaa. Forssan ohjelma herätti köyhälistön luokkatietoisuutta ja

järjesti sitä luokkataisteluun, valvoi luokkaetuja ja vastusti tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtien himmentämistä.

Työväenliikkeen jakauduttua sisällissodan 1918 jälkeen tuollainen luokkaretoriikka jäi sitä enemmän kommunistien kannettavaksi, mitä selkeämmin SDP ankkuroitui reformipolitiikkaan ja suuntautui kompromisseja edellyttävään yhteistyöhön yli sosialisteja ja porvareita erottavan blokkirajan. Forssan perintöä sosiaalidemokraatit eivät silti halunneet luovuttaa kilpailijoilleen vasemmalla, jotka muutenkin syytivät heitä aatteen petturuudesta.

Kysymys sosialistisen perinteen merkityksestä aktualisoitui sotien jälkeen, kun SDP ryhtyi uusimaan periaateohjelmaansa. R. H. Oittisen vuonna 1952 hyväksytyihin muotoiluihin jäi marxilaista klangia, samalla kun puolue sanoutui yksiselitteisesti irti väkivallasta ja diktatuuripyrkimyksistä. Kapitalistisen järjestelmän muuttumista edelleen sosialistiseksi suunnitelmataloudeksi edistettiin ”demokraattisin keinoin”. Tuotantovälineiden sosialisointi tai elinkeinoelämän alojen kansallistaminen olivat tässä historiallisessa prosessissa tarkoituksenmukaisuuskysymyksiä.

Toisin kuin vuosisadan alussa, SDP kirjoitti nyt periaateohjelmansa tietoisesti kansallisen kokemuksen valossa ja perinteen painoa kunnioittaen. Manner-Euroopasta olisi toki ollut tarjolla tuoreempaakin mallia, kuten uudelleen perustetun Sosialistisen internationaalnin Frankfurtin julistus, joka kuitenkin olisi yhdistänyt suomalaiset kiusallisen avoimesti kylmän sodan läntiseen leiriin.

Kansainvälisesti merkittävin ohjelmallinen irtiotto koettiin vasta 1959, kun Saksan sosiaalidemokraatit hylkäsivät Bad Godesbergissa marxismin ja muuttuivat kapitalismin korvaavasta sosialistisesta työväenpuolueesta sosialismin arvoja ajavaksi kansanpuolueeksi. Moinen modernisaatio ei onnistunut kitkatta kaikilta. Britanniassa Labour-johdaja Hugh Gaitskell epäonnistui yrityksissään puuttua lauseke IV:ään, joka jäi siis ennalleen vielä neljännesvuosisadaksi.

Oittisen ohjelman vanhakantaisuus saattoi hiukan paradoksaalisesti koitua SDP:lle onneksi, kun uusi aatteellisuuden ja vasemmistoradikalismin aalto puski 1960-luvun edetessä esiin. Sosiaalidemokraateilla oli näin joka jäsenkirjaan painettuna silta, joka kantoi aina vanhan työväenliikkeen perinteisiin asti. Myös Forssan ohjelma palasi näyttävän

arvostuksen ja juhlinnan kohteeksi, eikä kommunisteja edelleenkään hyväksytty edes sen kummilapsiksi.

PERIAATEOHJELMAT heijastavat poliittisen liikkeen luonnetta paitsi sisältönsä myös syntyprosessinsa puolesta. Kun Kalevi Sorsa 1970-luvulla herätteli SDP:tä ohjelmatyöhön, kasvoi siitä lopulta vuosikausien prosessi, joka vuoroin mobilisoi, vuoroin uuvutti valtionhoitajapuolueen järjestökenttää.

Vuonna 1987 hyväksytty lopputulos ei tainnut suuremmin tyydyttää oikein ketään, eikä siihen ole kohdistunut vastaavanlaisia nostalgian tunteita kuin kahteen kuuluun edeltäjäänsä. Vaikka ohjelma olisikin mainettaan parempi, sitä kestävämpi ja kiinnostavampi on silti sen selitysteos, sosiaalidemokraattisen aatepohdinnan veteraanin Aimo Kairamon kirjanen *Tärkeintä on liike*.

Kylmän sodan päättymisen jälkeen kävi joka tapauksessa noloksi tähdentää oikein periaatetasolla, että SDP ”tukee Suomen rauhantahtoista puolueettomuuspolitiikkaa johon sisältyvät läheinen yhteistyö Neuvostoliiton ja pohjoismaisten naapurimaittemme kanssa sekä hyvät suhteet kaikkiin kansoihin”. Uuden ohjelman sekä sisältö että sävy vanhenivat, kun ensin katosi Neuvostoliitto ja sitten puolueettomuuspolitiikka Suomen liittyessä Euroopan unioniin.

Kommunismien kuolema ei koitunut sosiaalidemokratian voitoksi, vaan vapautti kapitalismin globaaliin kilpailutalouteen ja pakotti koko perinteisen työväenliikkeen puolustuskanalle. Markkinauskoisella 1990-luvulla ei tuntunut poliittisesti nerokkaalta enää vaatia, että ”yhteiseen etuun tähtäävän suunnittelun on ohjattava kansantalouden kehitystä” tai että ”yrityksiin on perustettava työntekijöiden yhteisesti hallitsemia rahastoja”.

SDP pistikin aikaisempaan verrattuna pikatahtiin periaateohjelmansa uusiksi, muttei sentään sukeltanut rähmälleen markkinavoimien edessä. Turussa 1999 hyväksytty *Sosiaalidemokratian periaatteet* jatkoi kamppailua ”ihmisten aineellisen ja henkisen tasavertaisuuden puolesta taloudellista yltiöliberalismia ja yhteiskunnallista konservatismia vastaan”.

Markkinatalous pystyi ohjelman mukaan kyllä menestyksellisesti tyydyttämään ihmisten kulutustarpeita, mutta vain ohjattuna. Kansan-

vallan keinovalikoima jäi tältä osin kuitenkin täsmentämättä. Hyvinvointivaltiota ei teksti tuntenut, hyvinvointiyhteiskunnan kylläkin.

Mieluummin kuin ohjelma uusi periaateasiakirja oli julistus, jossa yhteiskunnan käytännön järjestämisen sijaan kuvattiin sosiaalidemokratian arvopohjaa. Niistä korkeimmaksi nousivat vapaus, tasa-arvo/ tasavertaisuus sekä yhteisöllisyys/yhteisvastuu/solidaarisuus, jotka kaikki mainittiin lyhyehkössä tekstissä viitisentoista kertaa.

Ranskan vallankumouksen kielellä siis: Liberté, Égalité, Fraternité! Ohjelman hienoin lause luotasikin historiaa: ”Sosialidemokratia nousee vapausliikkeenä sosialismin teorioiden ohella antiikin humanista filosofia, kristillisestä etiikasta ja valistuksen edistysaatteista.” Siihen jatkumoon oli hyvä sovittautua ja suunnata kohti 2000-lukua.

TONY BLAIRIN (ja Gordon Brownin) kolmas tie päättyi umpikujaan, kun Labour kärsi vuoden 2010 vaaleissa yhden kaikkien aikojen tappioistaan. Sen jälkeen puoluejohtajaksi kiilasi hieman yllättäen Milibandin veljeksistä nuorempi, se vasemmistolaisempi Ed ammattiliittojen tuella. New Labourin sijaan alettiin puhua Blue Labourista, joka kaihosi jotain markkinahumuun hävinnyttä työväenliikkeen yhteisöllistä kulta-aikaa.

”Kun luovut omista unelmistasi, jätät toisten unelmien vangiksi”, eräskin työväenpuoleen älykkö kiteytti katkeruuttaan sosialistiset periaatteet pettäneitä blairiitteja kohtaan. Periaateohjelman lauseke IV:ää ei sentään ole ryhdytty rukkaamaan uuteen, saati vanhaan uskoon.

SDP ei kulkenut siinä mielessä brittien viitoittamaa kolmatta tietä, että pohjoismainen sosiaalidemokratia oli mieluummin malli New Labourille kuin päinvastoin. Silti aatteestaan varman kenttäväen silmissä Paavo Lipposen pitkään puheenjohtajakauteen (1993–2005) kiteytyi samanlaista ahdistusta, jossa puolue hukkasi työväenliikkeen taisteluissa karaistunutta sieluaan maailman markkinoille.

Kun SDP:n kannatus on noista Lipposen ajoista vielä romahtanut viisi, ellei kymmenen prosenttia, sosiaalidemokraatit ovat todella joutuneet etsimään kadonnutta identiteettiään. Sen yksi ilmentymä on haikailu uuden syyttävän Forssan ohjelman perään. Tilauksessa on paperi, joka kertoisi jokaiselle ymmärrettävällä tavalla, mitä sosiaali-

demokraatit ovat ja edustavat, mitä uudistuksia he ajavat yhteiskuntaan ja ihmisten arkiseen elämään.

Toisaalta Forssan ohjelmasta tuskin kaivataan sen periaateosan kaltaista pelastusoppia, joka marxilaisiin näkemyksiin nojaten loi työläisiin kollektiivista uskoa tulevaisuuden tekijöinä. Jälkiteollinen yhteiskunta ei jäsenny niin yksiselitteisiin kategorioihin, eikä aikamme tunne vastaavaa historianfilosofiaa kuin kenties huijarisaarnaajien puheissa ja marginaalisissa uskonlahkoissa.

Nykyään Forssan ohjelmaan viitattaessa tarkoitetaan yleensä sen lähimpien vaatimusten luetteloa, jonka katsotaan sittemmin pitkälle täyttyneen ja ylittyneen pohjoismaisen mallin hyvinvointivaltiossa. Toiveissa lienee siis vastaavan tyyppinen pragmaattisten reformien lista, joka tarjoaisi samalla poliittista identiteettiä selkeiden tavoitteiden muotoilun kautta.

Aika oraakkeli, joka osaa ne kestäväällä tavalla kirjoittaa.

Artikkeli kokoelmassa *Vasemmiston tulevaisuus*. Toim. Pirjo Alijärvi, Hildur Boldt, Ismo Kainulainen & Katri Söder. SDP/TSL, 2014, s. 39–44.

SDP:n johtajadraaman viimeinen näytös

”O LLA VAI EI? Siitä on nyt kyse. Onko ylevämpää kärsiä vain sisimmässään julman onnen sinkoamat ammuksat ja nuolet vai nousta taistelemaan vaikeuksiensa tulvaa vastaan ja voittaa ne?”

Jutta Urpilaisen on sopinut tapailla Hamletin kuulun monologin uutta suomennosta, kun hän kevään mittaan on pohtinut poliittista tulevaisuuttaan. Kannatus on pysynyt kehnona, sekä SDP:n luvut valtakunnallisessa vertailussa että puheenjohtajan omat puolueväen keskuudessa.

Hätäisimmät ovat ehtineet suositella, että Urpilaisen olisi parempi jättää puoluejohtajakisa kesken. Haastaja Antti Rinne tukijoukkoinen kun on kuulemma kiertänyt kentältä jo sellaisen etumatkan, ettei sitä kurota hyvälläkään loppukirillä kiinni.

Voi olla, että SDP:n 500 puoluekokousedustajaa valittiin Urpilaisen kannalta valitettavan varhaisessa vaiheessa, keskellä Rinteen kuntohuippua. Epävarmojen osuus on kuitenkin siksi suuri, että draama hui-pentunee vasta Seinäjoella puoluekokouksalissa.

MITEN PÄIN ASIOITA käänteleeikin, SDP:n taival on ollut Urpilaisen kuuden vuoden puheenjohtajakaudella kivikkoinen ja vaalimenestys vaatimatonta. Paluu hallitukseen 2011 erottuu valopilkkuna, mutta pidemmässä perspektiivissä sekin voi osoittautua Pyrrhoksen voitoksi.

Emme saa koskaan tietää, miltä vasemmiston kannatusluvut nyt näyttäisivät, jos Jyrki Katainen olisi kolme vuotta sitten onnistunut kokoamaan porvarihallituksen, perussuomalaisilla tai ilman.

Urpilainen ei kuitenkaan pääse pakoon toteutunutta todellisuutta. Arvaamattoman vaikeat ulkoiset olosuhteet pitkittyneine talouskriiseineen selittävät vastoinkäymisistä paljon, mutta eivät lopulta vapauta vastuusta. Siinä on puoluejohtajan ja valtiovarainministerin taakka.

Toisaalta sosiaalidemokraatit ovat hyväksyneet asianmukaisissa puolue-elimissä ratkaisunsa ilman näkyvää oppositiota. Näin kollektiivisuuden nimeen vannovan Rinteen valinta merkitsisi samalla sitä, että vuosi ennen eduskuntavaaleja SDP kieltäisi kolme vuotta hallituksessa harjoittamansa politiikan.

URPILAINEN MAKSAA kovaa hintaa siitä yhtenäisyyden paineesta, joka SDP:ssä on vaikuttanut hänen kaudellaan, luultavasti puheenjohtajasta riippumatta. Ulospäin varjeltiin pitkään hyveenä sitä, että puolueessa oli päästy keskeisten vaikuttajien ympärille kehkeytyneistä kuppikunnista ja klikeistä.

Nyt demarit ovat itsekin hämmentyneitä, kuinka riitaisilta puolueen rivit näyttävät. Polarisoiva kamppailu puheenjohtajasta on provosoinut erityisesti sosiaalisessa mediassa esiin kantoja, jotka eivät erityisemmin vastaa toverillisen solidaarisuuden ihanteita.

Valtapolitiittisesti keskeisin jakolinja koskee sitä, miten ammattiyhdistysliikkeen ääni kuuluu puolueen kantojen ja toimien määrittelyssä. Sosiaalidemokraattisessa liikkeessä se on ikaikainen kysymys, joka painuu välillä pinnan alle, muttei koskaan katoa.

Tähän liittyvät myös menneisyyden pahimmat pelot ja peikot. SDP:n ja SAK:n eriseuraisuus loi 1950-luvulla pohjan hajaannukselle, joka muistetaan yhä sosiaalidemokraattien kenties syvimpänä alennustilana.

HAJAANNUKSEN LAUKAISI vuoden 1957 puoluekokous, jossa Väinö Tanner voitti K.-A. Fagerholmin mitä tiukimmassa puheenjohtajavaihdossa. Sen päältä suivaantunut Fagerholm jätti pääministerinä hallituksensa eroanomuksen, koska ei katsonut sosiaalidemokraattisen ministeriryhmän enää nauttivan puolueensa luottamusta.

Urpilainen on ilmoittanut yksiselitteisesti luopuvansa valtiovarainministerin tehtävästä, jos puoluekokoukselta ei heltiä jatkomandaattia SDP:n johtoon. Rinteen tulikaste olisi silloin määritellä suhteensa hallitukseen, jonka kriittikona hän on poliittiset kannuksensa hankkinut.

Politiikka tosin on siitä ihmeellinen taikalaji, että siinä on nähty neliöitäkin ympyröitä. Eikä ole mitään syytä pelätä historian haamuja, että Seinäjoen puoluekokous johtaisi sosiaalidemokraatit organisatoriseen välirikoon.

48 Sen verran repivää SDP:n sisäinen taisto on kuitenkin ollut, että joukkojen kokoamisessa on puheenjohtajan ensimmäinen ja tärkein haaste, voittaa vaalin sitten kumpi tahansa. Muuten draama kääntyy tragediaksi.

Turun Sanomat 6.5.2014

Enemmän vai vähemmän Eurooppaa?

AIKANAAN KUN neuvostokommunismien soveltaminen käytäntöön kangerteli, ideologeilla oli tilanteesta riippumatta johtopäätös valmiina. Vastoinkäymiset olivat osoitus siitä, että järjestelmä kaipasi lisää sosialismia.

Markkinauskoiset suhtautuvat hiukan samansuuntaisesti kapitalismin häiriötiloihin. Viime vuosien vaikeuksiinkin on löydetty alkusyytä liiasta sääntelystä. Talouselämä kyllä korjaa itseään parhaiten, kun se saa toimia vielä entistä vapaammin.

Euroopan unioni on nyt vastaavan dilemman edessä. Kun integraatiota ravistelee sen historian kenties pahin kriisi, tuleeko ratkaisua etsiä prosessin syventämisen vai purkamisen kautta. Eli enemmän vai vähemmän Eurooppaa?

ENEMMÄN, VASTAAVAT yhteiskuntatieteiden jättiläiset Ulrich Beck, Anthony Giddens ja Jürgen Habermas pienissä kirjoissaan, toisistaan riippumatta ja kukin omista lähtökohdistaan. Perimmäiset syyt ovat kuitenkin yhteisiä.

Yhdentyminen on edelleen paras tae Euroopan rauhan, arvojen ja vaurauden kestävyydelle. Eikä globaalissa maailmanjärjestelmässä integraatio onnistu ilman vahvempia ja selkeämpiä federalistisia rakenteita.

Kun saksalainen Habermas kävi marraskuussa Amsterdamissa pokaamassa Erasmus-palkinnon, hän katsoi kiitospuheessaan poliittisen unionin ainoaksi keinoksi murtautua nykyisestä viheliäisyyden kehästä. Euron pönkittäminen on pakottanut teknokraattiseen keskittämiseen, johon kansalaisten kontrolli ei kansallisvaltion tasolta yllä.

Asetelman korjaamiseksi tarvitaan rajat ylittävää demokratiaa, jonka luomisessa EU on ollut edelläkävijä. Kansallisvaltioon käpertyminen voi olla psykologisesti luonnollinen puolustusreaktio, mutta toimii

50 pidemmän päälle kuin pään piilottaminen pensaaseen. Maailmaa ei pääse pakoon.

JOS HABERMASIN kosmopoliittinen Eurooppa osana maailmanyhteisöä jää vision asteelle, britti Anthony Giddens avaa monikulttuurisuutta maanosan läsnä olevana piirteenä. Muuttovirrat ovat aina olleet osa sen historiaa, eivätkä ne välttämättä tuota arvojärjestelmien välisiä törmäyksiä.

Tapansa mukaan Giddens luo uusia käsitteitä kohteensa haarukointiin, mutta ei tarjoile suuria yllätyksiä ruotiessaan Euroopan tilaa eri kanteilta. Hyvinvointivaltioiden ongelmat ja eriarvoistumisen kasvu ovat tutusti kohdillaan, kuten myös enimmäkseen Pohjoismaista löytyvät positiiviset poikkeukset.

Optimismia kurjistavan leikkauspolitiikan tuolle puolen löytyy teknologiasta ja digitaloudesta, jonka mahdollisuuksia voidaan vasta aavistella. Ei vähiten, kun ne kytketään ilmastonmuutoksen ja energiantuotannon kaltaisiin ihmiskunnan laajuisiin kysymyksiin.

Giddens tunnustautuu vakaumukselliseksi eurooppalaiseksi, jolle unioni tuntuu edustavan pragmaattisia ratkaisuja syvällisempää jaetun kohtalon yhteisöä. Mutta vaikeuksien keskellä sekin tarvitsee kantajansa.

MITEN PÄIN ASIAA käänteleeikin, vastaan tulee viime kädessä kysymys Saksasta. Giddensin ja kumppaneiden mielestä sen on otettava jo oman etunsa vuoksi suurempaa yhteisvastuuta EU:n heikommista maista. Saksalainen Ulrich Beck provosoi heti kirjansa nimessä ”saksalaisella Euroopalla”.

Neljännestä valtakunnasta ei kuitenkaan kannata puhua. Saksa ei ole alistamassa ketään polvilleen aggressiivisella voimapolitiikalla, vaan se on päinvastoin ollut vastahakoinen asettumaan johtavaan rooliin, jonka finanssi- ja eurokriisi on sille pakottanut.

Vai onko kyse ollut taitavasta taktiikasta, kuten Beck vihjaa. Angela Merkel tarttui historialliseen tilanteeseen soveltaa Niccolò Machiavellia nyky-Eurooppaan, ja euroalueen maat on saatettu passiivisuuden ja viime hetken pelastusten yhdistelmällä riippuvaisiksi Saksasta.

Tämä ”merkiavellismi” on taannut samanaikaisesti suursuosion kotona Saksassa sekä valta-aseman kasvun Euroopassa. Kreikasta lähetetään kyllä Merkelille katkeria natsitervehdyksiä, mutta saksalaisen rahan ylivoimaa pahempi uhka on Ateenassakin saksalaisen rahan puute.

YHTEISVALUUTTA EUROA on kutsuttu Euroopan integraation ratkaisevaksi koetinkiveksi. Sen lyhyeen historiaan liittyy jo tähän mennessä kaksinkertainen paradoksi, ja arvaamaton tulevaisuus voi tuoda niitä lisää.

Liikkeelle päästiin nousukauden myötätuulessa uskoen, että yhteinen raha olisi projektiin osallistuvat maat lopullisesti toisiinsa silaava liima. Talousvaikeuksien myötä se osoittautui paremminkin miinaksi, joka on syönyt solidaarisuutta integraatiota alta, uhannut jopa hajottaa koko unionin.

Toisaalta euron pelastusoperaatiot ovat ajaneet yhteistyön ja pelisääntöjen tiivistämiseen tavalla, johon jäsenmaista ei löytynyt tahtoa seesteisissä säissä. Jos yhteinen valuutta ilman yhteistä talouspolitiikkaa oli valuvika, niin edellinen näky vastaa luovan henkiset edellytykset jälkimmäisen toteutumiselle.

EUROOPAN UNIONI on jälleen kehittymässä kriisin kautta, kunhan se vain kestää koettelemuksensa. Syvenevä integraatio saati federalismi eivät kuitenkaan ole historian välttämättömyyksiä, vaan toisinkin voidaan valita.

Viime kädessä Euroopan tulevaisuus on uskon asia.

Esseen pohjana teokset Ulrich Beck: *German Europe*. Polity, 2013 (*Deutsches Europa*, 2012), Anthony Giddens: *Turbulent and Mighty Continent. What Future for Europe?* Polity, 2014 ja Jürgen Habermas: *The Crisis of the European Union*. Polity, 2012 (*Zur Verfassung Europas*, 2011).

Punavihreää naisenergiaa eurovaaleissa

SOSIAALIDEMOKRAATIT ovat hakeneet katkaisuhuitoa kannatuksensa laskuun, ennen kuin tauti käy krooniseksi. Yhdeksi lääkkeeksi on haikailtu äijäenergiaa, jota on toivottu löytyvän uudesta puheenjohtajasta, niin feministiksi kuin Antti Rinne julistautuukin.

Tosi äijillä on toki kanttia äänestää myös naisehdokkaita, mutta jonkinlaista korrelaatiota vaalikäyttäytymisestä voinee yhä lukea sukupuolen mukaan. Tarkempia analyyseja odotellessa asiaa sopii lähestyä sen kautta, kenelle äännet menivät Euroopan parlamentin vaaleissa.

SDP:STÄ LÄPI selviytyivät Liisa Jaakonsaari ja Miapetra Kumpula-Natri, jotka molemmat kuittasivat lähes tuplapotin verrattuna listansa parhaaseen mieskollegaan. Yhteensä naisehdokkaat keräsivät 59,1 prosenttia kaikista sosiaalidemokraateille annetuista äänistä.

Kärkikaksari Merja Kyllönen ja Li Andersson veti vielä paremmin, niin että naisten kokonaissaalis nousi Vasemmistoliitolla huikeaan 86,7 prosenttiin. Se ylitti menen tullen naisten puolueena pidetyt vihreät, jonka vastaava lukema ”jäi” 63,7:ään Heidi Hautalan johdolla.

Punavihreistä oikealle siirrytäänkin sitten ukkovaltaan. Alexander Stubb siivitti Kokoomuksessa miehet äänissä enemmistöön (56,1–43,9), vaikka europarlamenttiin hän saa puolueesta seurakseen pari naista. RKP:n genderbalanssi on samaa tasoa.

Keskustan MEPPikasvot taas pelastaa ex-pääministeri Anneli Jäätteenmäki, kun naisehdokkaat saivat vaatimattomasti 31,8 prosenttia listan äänistä. Perussuomalaiset puolestaan painivat pohjalla omalla kymmenluvullaan: vain 23,9 prosenttia heidän kannatuksestaan suuntautui naisille.

YHTÄ HUUTAA, vaikka suomalaismeppien Brysselin kone on jo täynnä. Kristillisdemokraatit putosivat kyydistä kokonaan, mutta naisten ääni-

saalisuus 88,1 prosenttia oli heillä Sari Essayahille keskittyen varmasti maailmanennätystasoa.

Valovoimaisten äänimagneettien merkitys korostuu Eurooppa-vaaleissa niin, että edellä esitetyistä luvuista ei kannata yleistää liian mahtipontisia selityksiä. Kärkikymmenys ehdokkaista sai lähes kaksi kolmannesta kaikista annetuista äänistä, eikä äänestysprosenttinaan ollut häävi.

Nyt nukkuneet ovat varmasti tärkein äänestäjäreservi joka puolueelle. Keitä he olivat ja kumpaa sukupuolta, siinä on arvokasta tietoa tulevien eduskuntavaalien kampanjastrategioiden suunnitteluun.

Silti SDP:ssä kannattaa pyöritellä myös yllä mainittuja jakaumia ajatuksen kanssa. Yle uutisten ja Taloustutkimuksen tuoreimman mittauksen mukaan kannattajakunnasta karkaa nuoria, korkeasti koulutettuja, naisia, hyvätuloisia ja kaupunkilaisia.

Millä energialla nämä vuodot tilkitään?

Demokraatti 3.6.2014

Finnish social democrats struggle in the European elections

IN THE EUROPEAN Parliament, Finland has only 13 seats. Thus, the Parliament's overall power balance cannot be greatly affected by the Finnish votes, no matter how significant the changes in electoral support may be in the national perspective.

The results of the May 2014 elections prove the point. The Left Alliance won a seat from the Greens, and the populist Finns Party another one from the Christian Democrats – but that's all. The conservatives and the centre kept their three mandates, while the Swedish People's Party saved again its single seat with a 6.7 percent share of the votes. That is in itself a remarkable achievement considering the small size of the language minority.

The social democrats continue to struggle, scoring yet another all time low to their record. With 12.3 percent and in fourth place, the SDP can hardly be regarded as one of the big ones, while the major league is battling for 20 percent support or more. However, due to the election mathematics and a bit of luck, the party managed to hold on to two seats despite its nasty 5.2 percent loss at the polls.

The European elections with a low turnout have traditionally been difficult for the SDP, so the expectations were never high, but such a result was still a shock. The social democrats have not won an election since 2006 when their candidate Tarja Halonen secured a second term as the President of the republic, and the next general elections are due in less than a year, no later than April 2015.

What has happened? In recent years, the SDP has faced a rather steady decline in support figures, while occasional bounces upwards have remained only temporary. The euro crises and austerity policies have not exactly helped the party that is a junior partner in a coalition government led by the conservatives.

Jutta Urpilainen became the victim of the situation. She had carried a double load of the party leader and the Minister of Finance until the

social democrats started to panic. After a bitter battle, Urpilainen was defeated in the SDP congress only two weeks before the European elections with a narrowest margin 243–257 by Antti Rinne, a trade union boss whose left leaning rhetoric appeals better to hard core party activists than to ordinary social democratic voters.

The leadership contest was not an ideal way to run an election campaign. The SDP appeared deeply divided and its policies a mess, as Rinne attacked the very fundamentals of the government that the social democrats themselves had defended for three years. What exactly was the party's approach to Europe's essential questions, including the euro crises?

The disappointment of the pro Urpilainen crowd may have led to lack of enthusiasm or even to passivity, while the Rinne gang seemed to have exhausted its effort into the party race. The new leader never looked as a strong and plausible alternative for the European campaign, an image further strengthened by rather lame performances in the television debates where he had to face more experienced competitors.

It takes time to learn the tricks, and no one can turn a party in decline into a champion in two weeks.

Despite gaining a second seat, the results were poor also for the True Finns. After all, this was supposed to become their new peak (in the similar way as for the UKIP in Britain or the People's Party in Denmark), so 12.9 percent was far less than expected for a Eurosceptic party that scored 19.1 percent in a general election already three years ago.

In this regard, it is worth noting that one motivation for raising Antti Rinne to the party leader's post was to win back the male supporters who have deserted the SDP for the True Finns. In light of the European elections, a lot remains to be developed in this strategy. The two MEPs the social democrats elected were women who both drew almost twice as many votes than their most popular party brother.

The gender imbalance was even more striking in the Left Alliance. Their female candidates received an astonishing 86.7 percent of the party's total vote. For a telling comparison, the male candidates scored 76.1 percent of the True Finns' result.

The Left Alliance had overall good election results, increasing its share of the vote to 9.3 percent. That means a clear shift from the social

democrats towards the radical wing, contrary to the recent decades in which the two parties of the left have usually either won or lost together. Their support has not been this close before as only 3 percent separates them from each other. In Helsinki, the Left Alliance even bypassed the SDP.

On the other hand, the Prime Minister Jyrki Katainen could boast on election night that his conservative party is now bigger on its own than the whole Finnish left combined. That tells a lot about the political hegemony in the country, especially when the greens are also considered to lean more towards liberal bourgeoisie than in many other comparable countries, including Sweden.

Although tempted, one should not draw too far reaching conclusions based on the European elections alone. They still remain a secondary contest with some peculiar features of their own. With a turnout as low as 40.9 percent, it is questionable how accurate a picture they give about Finland's political landscape. The European Parliament remains far away from the everyday life of the Union's northern end.

The greatest challenge for all Finnish parties for the general elections is to mobilise those who did not vote last Sunday. There lies the true potential for the social democrats. It is common knowledge that better off people are more likely to vote and that surely gives the centre-right a certain advantage. The task of the left is to prove that progressive politics can make a difference – for each and all.

THE PROSPECTS LOOKED good. The parties nominated heavy-weight candidates, including one former prime minister and four ministers of the present government, even the European commissioner for economic affairs. Media, both television and radio as well as the main newspapers, made a great effort to explain the workings of the European Parliament and the different Europarties and groupings.

Against this background, the Finnish turnout of 41 percent was a clear disappointment. The European elections lacked an electrifying dimension. Even the populist Eurosceptic True Finns failed to mobilise as their share of the vote dropped from 19.1 in general elections 2011 to 12.9 percent.

The nomination of the top candidates to lead the new commission did not Europeanise the campaigns. Olli Rehn's role as one of ALDE's front men was naturally well recognised but the visits of Martin Schulz and Jean-Claude Juncker to Helsinki were hardly noticed. More interesting was always to speculate whether Finland's prime minister Jyrki Katainen could obtain a central EU post as a compromise candidate of the European People's Party.

The left faced a slight radicalisation. The Social Democrats continued a slide towards their all time low 12.3 percent, while the Left Alliance bounced back to the Parliament with 9.3 percent support, becoming equally strong as the Greens that arguably led the most federalist campaign. All of them remain far behind the Conservatives (22.6 %) and the Centre (19.7 %).

Taken together, the Finnish results did not actually strengthen Euroscepticism – but instead boosted intergovernmental orientation. A clear mainstream holds steadfast to the view that European solidarity does not require eurobonds or other forms of joint liability. Each and every member needs to keep its own state in order, including the debt loads.

One fears that the elections pushed the European Parliament towards further fragmentation. That would not provide a great base for the

58 democratic legitimisation the European Union lacks. Thus, the Finns are likely to keep their politics in a national framework.

Queries – The European Progressive Magazine, Summer 2014

Finland remains pro-Europe with a moderate flavour of Euroscepticism

THE HUFFINGTON POST ranked recently the (True) Finns as the fourth scariest of the far-right parties that flooded into the Brussels Parliament in the European elections. Monitoring the situation from Helsinki I would not be as worried about them as that. Branding the party as 'fascist' is clearly an exaggeration.

The populist True Finns is no doubt a Eurosceptic nationalist party with a few extremists among its ranks and fringes. Their top candidate Jussi Halla-aho is the leading anti-immigration figure in the country, a staunch opponent of multiculturalism with islamophobic tendencies. In personal votes he beat for example Olli Rehn, the European Commissar for Economic Affairs, for the second place.

However, the party itself is firmly in the hands of its long time leader Timo Soini who represents a rather moderate line in many respects. He does not fit in the same group with Marine Le Pen's Front National nor the Sweden Democrats. Such fraternal affiliations would seriously harm the True Finns' position on the national political scene.

UKIP's Nigel Farage may still be Soini's best European friend, but actually he finds the Euroscepticism of David Cameron's conservatives more appealing. Accordingly, after the elections he chose to shift the True Finns' two MEPs from the Europe of Freedom and Democracy (EFD) to the European Conservatives and Reformists parliamentary group (ECR).

Furthermore, the True Finns did overall a rather poor elections. Three years ago they caused a 'political earthquake' in Finland by scoring 19.1 percent in the national parliamentary elections. The European ones were expected to be their moment, but instead the party dropped to disappointing 12.9 percent. Not exactly a great rehearsal to the next general elections, due in April 2015, after which Soini aims to enter the government from a position of strength.

If Soini's populists did poorly, they still scored well enough to leave the Social Democrats behind with 12.3 percent of the vote. The SDP was clearly the biggest loser of the elections despite the fact that the party managed to hold on to its two seats in the European Parliament – thanks to tricky election mathematics as well as a bit of luck.

The result is another proof of the extended crisis of Finnish social democracy. The SDP has not won a single elections since 2006, the support has been in a downbound spiral and the members as well as the electorate of the party are rapidly ageing. All this caused finally a panic that led to an overthrow of the party leader Jutta Urpilainen only two weeks before the European elections.

The new chairman, a trade union boss Antti Rinne may not be blamed for the bad result. On the other hand, it was pretty much impossible to lead a credible elections campaign while the rank and file was deeply divided in a leadership contest. After losing with a narrowest margin 243–257 at the party congress Urpilainen's supporters have been bitter with no great enthusiasm for campaigning or other party work.

It remains to be seen whether Rinne can change the SDP's fortunes. The task has not become easier after he inherited Urpilainen's post as the Finance Minister in the government. Finland's economic prospects are gloomy, and it is most questionable whether Rinne can rapidly deliver employment and growth that he tirelessly talks about. In these fields no miracles are made in ten month's time – although the prayers are made for a general European recovery.

Otherwise the European elections did not provide great surprises. The Left Alliance bounced back to the Parliament with 9.3 percent support becoming equally strong as the Greens. The pole position remains firmly in the hands of the Conservatives (22.6 %) and the Centre (19.7 %), both holding on to their three mandates. The Swedish People's party managed yet again to secure their single seat, while the Christian Democrats did not.

Taken together, even if Euroscepticism made some headway in Finland, it remains rather moderate type both in the right and the left. The broad majority of those that voted are pro European Union as well as in favour of saving the Euro. Unfortunately the low turnout (41.0 %)

indicates that the democratic legitimacy of that sentiment does not penetrate very deep into the society.

61

Turning Point of May 2014: Progressive European Reflections
(28.7.2014)

SDP taisteli, miehet kertovat

EN TIEDÄ, ONKO Antero Kekkonen jutunkertoja jumalan vai jonkun muun armosta, mutta tarina joka tapauksessa kulkee. Tämän havaitsi toukokuun lopulla, kun Paasitornissa julkaistiin hänen pientä muistelmakirjaansa *Ja Vanhakin vallattiin*.

Yleisöstä tehtiin ehdotus, että Työväen Arkisto taltioisi Kekkonen tarinointia tulevien sukupolvien ratoksi. Sitä projektia ei kannata jäädä odottamaan, vaan mennä paikan päälle, kun Antsu esiintyy taas jossain livenä. Miehen muistelukset maistuvat paremmin korvan kuin kirjan kautta.

Ei niin, ettei myös lukunautinto olisi hyvä. Kekkonen on kehittänyt persoonallisen tyylin, jossa tarkkaavainen ja monipuolisesti lahjakas nuorukainen asettuu itseironiseen suhteeseen Suomen ja miksei maailmanhistoriankin kanssa.

Haukkavuoren poika hahmotteli pari vuotta sitten lapsuusvuosia Kotkassa tavalla, joka haarukoi herkullisesti työläiskaupungin sosiaalista ja kulttuurista maisemaa. Yleispätevää annettavaa oli muillekin kuin meille, joilla on sukutaustaa Kymenlaaksossa.

Nyt ilmestynyt jatko-osa keskittyy 1960-luvun lopun kirjaviin vaiheisiin. Olen aina ollut hieman kade kaikille, jotka ovat saaneet ne noin kaksikymppisenä kokea. Historioitsija minussa tosin muistuttaa, kuinka nuoruuden nostalgian romantisoi ”Vanhan valtaajienkin” kokemuksia.

Sen heille toki mielelläni sallin, ja Kekkonen tuntuu olevan tendenssistä täysin tietoinen. Ja kuitenkin, kirjan sivuilla hyvätkin jutut uhkaavat kutistua vain – hyväksi jutuiksi. Jään joka tapauksessa odottamaan muistelmasarjan jatkoa, etenemistä kultaiselta 60-luvulta kohti synkeää 70-lukua. Vai oliko se jotain muuta?

TAISI OLLA, AINAKIN jos Eero Heinäluomalta kysytään. Poliitiikkaa nuoriso tosin väänsi astetta tosikkomaisemmin, kun sellaiset organisaatiot kuin teiniliitto ja ammattikoululaisten liitto olivat vielä keskeisiä taistelutantereita.

Näihin vääntöihin pääsee kiinni Heinäluoman henkilökuvasta, jonka Heikki Saari on koonnut kansien väliin. Se kartoittaa harvinaiseksi käyvän karriäärin, kuinka maan kenties rautaisimman politiikon maineeseen on rutinoituttu työväenliikkeen perinteistä järjestöelämän tietä.

Onhan näitä 70-luvulla karaistuneita politiikan täysverisiä ratsuja yhä muutama mukana, Ben Zyskowiczista ja Ilkka Kanervasta itseensä Paavo Väyryseen. Ja tietysti Erkki Tuomioja, jonka roolin SDP:n historiassa saisi joku analyttisesti avata.

Tuomioja hiersi kivenä Heinäluomankin kengässä jopa niin, että tämä jätti puolueen puheenjohtajuuden kirvelevän vaalitappion ja yhden kolmivuotiskauden jälkeen. Tuon ratkaisun merkitystä puntaroidaan vielä pitkään, kun SDP:n menestys ei ole oikein onneksi sen jälkeenkään kääntynyt.

TASAVALLAN VAHVA MIES tarjoaa sen oloisen kuvan, jonka Heinäluoma luultavasti haluaa peilistä nähdä. Sen jälkeen Heikki Saari on ehtinyt julkaista jo Jacob Södermanistakin kirjan, joka vastaa kohteensa muistelmia. Ammattikirjoittajan apu on ollut eduksi, sillä molemmat teokset rullaavat mukavasti.

Jacken menestyksenkäs ura todistaa Heinäluomaakin monipuolisemmin ajasta, jolloin yhteiskunnallinen asiantuntijuus ja uudistusmieli löysivät purkautumisiensä ennen muuta sosiaalidemokraattisen liikkeen kautta. Laareissa oli leveyttä, värkeissä varaa.

Sen satoa on nyt runsas muistelmakirjallisuus, joka integroituu tärkeäksi osaksi kansakunnan historiaa. Myös Raimo Kantolan *Tulokahinoiden kaprokkimies*, joka valottaa pitkän siivun työmarkkinapolitiikkaa ammattiyhdistysjohtajan näkökulmasta.

Pohdittavaksi jää, ketkä kirjoittavat vastaavat muistelukset tästä ajasta?

SDP on juuttumassa divaritasolle

SDP:N KANNATUKSEN pitkään jatkuneesta laskukierteestä tuli lopulta Jutta Urpilaisen kujanjuoksu. Vaikka kynnyks oli korkea, moni sosiaalidemokraatti asettui Antti Rinteen taakse arvelleen, että puheenjohtajan vaihtoa sopii kokeilla ikään kuin viimeisenä keinona.

Urpilaisen resepti oli koettu ja tulokset nähty: ”Tämän huonommin ei voi mennä.”

Ensimmäiset mittaukset osoittavat, että kyllä voi. Euroopan parlamenttivaalit antoivat SDP:lle vain 12,3 prosentin saaliin. Kolmea paikkaa tavoiteltiin, mutta hyvä kun saatiin edes kaksi. Miapetra Kumpula-Natri oli valituista vertailuvulvaan viimeinen.

Sosiaalidemokraattien listan kärjestä puuttui valtakunnallisesti valovoimainen vetonaula, eikä puolueen ulkopuolelta löytynyt riittäviä apuja. Timo Harakka pärjäsi kyllä hyvin, mutta jäi kauaksi Mitro Revon edellisellä kerralla tuomasta äänipotista.

Tuorein mielipidemittaus taas tarjoaa SDP:lle 13,8 prosentin kannatusta. Se on karua kertomaa vanhalle valtapuolueelle, joka väittää tähtäävänsä kahdeksan kuukauden kuluttua eduskuntavaaleissa maan suurimmaksi ja pääministeriasemaan.

Yksin Rinteen piikkiin ei lukemia voi tietenkään laittaa. Mutta sen ne muistuttavat, että puheenjohtajavaihdos ei välttämättä käänne kannatuskehityksen suuntaa. Kukaan ei tiedä, onko SDP jo saavuttanut pohjakosketuksen, vai jatkaako se yhä vajoamista.

EUROOPPA-VAALIEN valvojaisyyöstä taltioitui historiankirjoihin, kuinka voittoisa Jyrki Katainen hehkutti kameroiden edessä omilleen 22,6 prosentin mandaatilla: ”Kokoomus on yksin suurempi kuin koko suomalainen vasemmisto yhteensä.”

On tultu pitkä matka sodanjälkeisistä vuosikymmenistä, jolloin vaaleissa tavattiin jännittää, tulisiko eduskuntaan sosialistinen enemmistö. Kokoomuksesta ei silloin ollut edes porvaripuolen johtotähdeksi.

Vuodesta 1970 lähtien asetelma alkoi muuttua vasemman laidan rapautumisen myötä. SKDL:n ja kommunistin hidas hiipuminen ei

lihottanut SDP:tä, jonka kannatus säilyi itsepintaisen vakaasti 23–26 prosentin haarukassa.

65

Kylmän sodan päättyessä vasemmistopuolueet jäivät eduskuntavaaleissa 1991 jo alle kolmanneksen kannatukseen. Sen jälkeen pääsääntönä on ollut, että SDP ja Vasemmistoliitto sekä voittavat että häviävät yhdessä sen mukaan, kuinka yhteiskunnalliset ilmavirtaukset puhaltavat.

VASEMMISTOPUOLUEIDEN kohtalonyhteys murtui viime kevään eurovaaleissa. Vasemmistoliitto menestyi hyvin, samaan aikaan kun SDP kärsi rökäletappion. Puolueiden kannatukseen jäi eroa vain 3 prosenttiyksikköä.

Dramaattisimmat keikaukset koettiin suurimmissa kaupungeissa kuten Helsingissä ja Turussa, joissa Vasemmistoliitto kipusi SDP:n ohitse. Tähän siivitti erityisesti Li Anderssonin menestys, mutta hän ei ole ainoa vasemmalta nouseva nuori tähti. Esimerkiksi 26-vuotias Hanna Sarkkinen päihitti SDP:n kokeneen Liisa Jaakonsaaren selvästi tämän kotikentällä Oulussa.

Antti Rinteen valintaa puolueen johtoon on tulkittu vastaukseksi perussuomalaisten haasteeseen, erityisesti miesduunareiden kannatusta ajatellen. Ensi kevään eduskuntavaaleissa SDP:n monen rintaman sotaan voi kuitenkin ilmetä muita yhtä hankalia sivustoja.

Oppositioon jättäytyneen Vasemmistoliiton on nyt mahdollisuus käydä taistoon urku auki mukavassa nosteessa. Paavo Arhinmäkihän oli Helsingin ääniharava jo edellisissä eduskuntavaaleissa, tosin verottaen silloin vihreiden siinä missä sosiaalidemokraattienkin pottia.

Niin tai näin, SDP on juuttumassa kamppailemaan divaritasolle, kun Kokoomus ja Keskusta pelaavat valioliigaa mestaruuksista.

Suomen Kuvalehti 33/15.8.2014

Leipää ja puoluekokousbanaaneja

VALION VENÄJÄN-MARKKINOIDEN johtaja Mika Koskinen oli toukokuussa vielä levollisella mielellä. Krimin tilanteesta tai ruflan kurssista riippumatta venäläisillä olisi nälkä joka syklissä. ”En katso lähelle, siksi pulssini on rauhallinen”, hän vakuutti *Talouselämä*-lehden seminaarissa.

Syke on saattanut sittemmin nousta. Venäjän julistama läntisten elintarvikkeiden tuontikielto johti pika pikaa Valiossa yt-neuvottelujen aloittamiseen, ja viime viikon uutiset kertoivat pyssymiesten ratsaavan – syystä tai toisesta – yhtiön toimitiloja Pietarissa.

Monet analyytikot ovat Koskisen kaltaisen logiikan pohjalta nyt ihmeissään. Venäjä on sekä ruoan määrän ja laadun että hinnan suhteen kovin riippuvainen maailman markkinoista. Mikä järki on verottaa omilla toimilla valikoimaa, mitä ihmisillä on varaa ja mahdollisuus syödä.

Ruoka on niukkuustalouksien herkimpiä asioita, joka luo suoran linkin kansan ja valtaapitävien välille, poliittisesta järjestelmästä riippumatta. Puute päivällispöydässä panee purnaamaan. Leipää ja sirkushuveja oli jo roomalaisten resepti rahvaan rauhoittamiseksi.

Leivän hinta ja sen subventointi alhaiseksi toimivat myös neuvostojärjestelmän tilan kuumemittareina. DDR:ssä taas tuotiin puoluekokousten aikaan tarjolle banaaneja kirkastamaan kommunismin kuvaa kansalaisille.

Putinismi ei tule kaatumaan ruokapulaan tai leipämellakoihin, mutta tuontiboikotti tuskin lujittaa presidentin mainetta keskivertokuluttajien ja -kulinaristien silmissä. Neuvostoajan kokeneet taitavat jo tilaisuuden tullen hamstrata tarvitsemaansa, ikään kuin vanhasta muistista.

Tuhat merkkiä politiikasta 18.8.2014

KEVÄTTALVELLA 2003 käytiin Suomen poliittisen historian ehkä selkeimmät pääministerivaalit. Anneli Jäätteenmäen Keskusta voitti silloin Paavo Lipposen ja SDP:n 6 000 äänellä ja kahdella edustajapaikalla – mutta sen verran viekkauksella ja vääryydellä, että juhanukseen mennessä pääministerinä istui jo Matti Vanhanen.

Tuo tapahtumasarja on edelleen käypä opetus siitä, ettei poliittista moraalialia kannata venyttää mihin tahansa edes keskellä kuumimpia taistoja. Vallan polku palkinnon ja pudotuksen välillä voi osoittautua yllättävän kapeaksi.

Toisaalta tarina muistuttaa myös, että edustuksellinen demokratiamme ei ole yhden henkilön tai kahden kilpailijan show. Vaikka puoluejohtajien profiili ja merkitys ovat kasvaneet, sellaista tappia ei enää ole (jos on ollutkaan), joka ei olisi tarpeen tullen korvattavissa.

Parlamentarismissa hallituksen tulee nauttia eduskunnan luottamusta, jonka muotoilevat sinne äänestetyt henkilöt eri ryhmiin järjestäytyneinä. Porut kansanvallan loukkaamisesta olivatkin turhaa nurinaa, kun muutama sata Kokoomuksen puoluekokousedustajaa sai kesällä valita maalle uuden pääministerin.

Vaikka poliittista johtajuutta kaivataan kipeästi, edessä olevia eduskuntavaaleja ei kannata yksinkertaistaa pelkäksi henkilökysymykseksi. Mutta sen, joka tarjoutuu tavoittelemaan pääministerin paikkaa, sopisi kyllä sitoutua hoitamaan tehtävää koko vaalikauden ajaksi.

Ellei eduskunta kansanvallan korkeimpana instituutiona toisin hyväksi harkitse.

Tuhat merkkiä politiikasta 25.8.2014

Kasvua ja työllisyyttä, superkomissaari Katainen!

JYRKI KATAINEN palveli isänmaata ensin valtiovarain- ja sitten pääministerinä 2007–2014. Rupeaman kokonaissaldo on lukujen valossa synkkä: Suomen talous ei ole seitsemän vuoden takaisesta juuri kasvanut eikä työllisyys parantunut, mutta valtion velka sentään ehti kaksinkertaistua.

Jotain ironista on siinä, että nyt Kataista ollaan kuulemma sovittamassa väkimäärältään sata kertaa suuremman yhteisön eli Euroopan unionin superkomissaariksi vastuualueinaan – niin, kasvu ja työllisyys. Ei muuta kuin potku takamukseen ja onnea matkaan.

Teoriassa uusi tehtävä avaa paradoksaalisesti paremmat mahdollisuudet vaikuttaa Suomenkin tilanteeseen kuin pääministerin paikalta. Siksi tiukasti on maamme talous ja työllisyys kytköksissä Euroopan yleiseen kehitykseen.

Käytännössä taas superkomissaari voi joutua koko lailla kusiseen väliin, jos talouden rivikomissaari tulee esimerkiksi Ranskasta ja niskan takana hommia valvoo komission puheenjohtaja saksalaisen kuripoliitiikan pohjalta.

Yksi koordinoiva väliporras tai taho lisää ei ainakaan selkeytä unionin johtoon liittyviä vastuunjakoja, jotka vaikeissa paikoissa altistuvat joka tapauksessa kansallisille paineille.

Olisi kiinnostavaa kuulla, mitä Olli Rehn tuumii ex-talousskomissaarin kokemuksella nyt hahmoteltavasta rakenteesta. Mikä hänen roolinsa ja vastuunsa Euroopan pitkittyneessä kitumisessa sitten olikaan, yhteisvaluutta euroa ei ainakaan hänen aikanaan päästetty kaatumaan.

Se sopinee myös Kataiselle minimitavoitteeksi, mutta paljon parempaan tulisi kyllä pystyä. Yhtä raskasta euron pelastusprosessia eivät eurooppalaiset taida enää kestää.

Tuhat merkkiä politiikasta 2.9.2014

Tutkimuksen tuli vastaan politiikan vesi

POLIITTISEN HISTORIAN professorista L. A. Puntilasta kerrotaan, että hän keräsi huomaansa lahjakkaita opiskelijoita ja piti heille ikään kuin valtiotaidon mestariluokkaa. Lähetyskäsky kuului suurin piirtein näin: Menkää ja toimikaa kansanvaltaisissa joukkopuolueissa ja nousee johtaviin asemiin isänmaan eduksi ja kunniaksi.

Professori eli itsekkin niin kuin opetti liittymällä 60 ikävuotta lähes-tyessään koko lailla yllättäen SDP:hen. Puntila valittiin saman tien keväällä 1966 kansanedustajaksi ja lopulta hetkeksi jopa sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtajaksi, mutta ambitioita on väitetty olleen vielä korkeammalle kuin nostetta riitti.

Puntilan asennoitumisen voi liittää suomalaiskansalliseen traditioon. Sen mukaan kouluja pitkälle käyneen kansalaisen kuului myös palvella hänet kouluttanutta kansakuntaa osallistumalla niiden kuuluisien yhteisten asioiden hoitamiseen, joita politiikaksi kutsutaan. Yhteiskunnan valioille se oli melkein pä enemmän velvollisuus kuin oikeus.

HALUAISINPA TAVATA sen professorin, joka nykyään yhä kannustaa lupaavimpia oppilaitaan politiikan poluille. Paikkansa – ja virkansa – lunastanut tutkija sen ehkä voi tehdä, mutta etenkin yhteiskunta- ja historiatieteissä vasta nousevien kykyjen sietää pitää etäisyyttä politiikan suhmuroiviin taikapiireihin, jottei maine ”saastuisi” tiedeyhteisön ja muun yleisön silmissä.

Toisin päin yhtälö pelittää paremmin. Poliitikon uralle on eduksi meritointua korkeilla akateemisilla tutkinnoilla, vaikka usein läheltä omaa uraa valikoitunut väitöskirja olisi tieteellisestä näkökulmasta kuinka vaatimaton. Vanhan viisauden mukaisesti kun väitöstilaisuuden parin tunnin nöyryytystä seuraa tohtorin ikuinen kunnia.

Näinä tulos- ja tuotosvastuullisuuden aikoina professorien tulee pysyä lujana, että tohtorin tittelit eivät mene polkumyyntiin. Asetelman epäterveyttä kuvastavat myös maailmalta toistuvasti kantautu-

neet uutiset, jotka kertovat joidenkin poliitikkojen opinnäytteiden paljastumisesta plagiasteiksi.

Moniarvoisen demokratian näkökulmasta on syntynyt huono hierarkia, epätasapaino ellei paradoksi. Poliitiikan tutkijan kaltaisen tieteenharjoittajan tulee motiiviansa ja lähtökohtiensa uskottavuuden vuoksi karttaa politiikkaa, kun taas poliitikko ammentaa toiminnalleen ja kyvyilleen uskottavuutta tiedemaailman tuomasta aurasta ja auktoriteetista.

SUOMESSA EI JUURI ole perinteitä niin sanotuille ajatushautomaille, think tankeille, jotka pyrkivät toimimaan ideanikkareina sekä keskustelun herättäjinä ja välittäjinä tieteellisen tutkimuksen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon välissä. Siinä missä Fabian Society aloitti toimintansa Britanniassa vuonna 1884, poliittistaustaisia pajoja ryhdyttiin Suomessa perustamaan vasta 2000-luvun puolella.

Kohta kolmen vuoden kokemuksen Kalevi Sorsa -säätiön toiminnanjohtajana viittaa siihen, että ajatushautomot eivät ole vielä löytäneet luontevaa sijaa poliittisessa kulttuurissamme. Aikaisempaan työskentelyyn yliopistolla tutkijana ja opettajana verrattuna tuntuu väillä siltä kuin olisi sairastunut tartuntatautiin, jonka nimi on politiikka.

Pari esimerkkiä. Kun poliittisen historian dosentin pätevyydellä yritän avata näkökuvia Suomen sisällissotaan 1918 johtaneeseen kehitykseen, toimittaja runnoo väen väkisin minut haluamaansa ideologiseen lokeroon. Työpaikan mainitseminen ei siihen riitä, vaan kielloistani huolimatta hän sorvaa jutun yhteyteen määritelmän haastatellun ”maailmankatsomuksesta”.

Toinen toimittaja kysyy tuoreeltaan kommenttejani Kokoomuksen uuden puheenjohtajan Alexander Stubbin ensimmäiseen linjapuheeseen. Muutama tunti myöhemmin luen netistä, mitä ”Demaritutkija Majander” on asiasta sanonut. Ei politiikan- tai historiantutkija, saati dosentti tai yksinkertaisesti pelkkä tutkija.

Mitä luodulla epiteetillä sitten halutaankaan viestiä, mielenkiinnolla odotan, koska ja kenestä saan kollegaksi otsikoihin ”kepuli-”, ”kokkari-”, ”kommari-” tai vaikkapa ”persututkijan”. Journalisteille tuntuu

välistä olevan ylivoimaisen vaikeaa saada maailmaa paikalleen ilman sen ennakkoluuloja ruokkivaa poliittista jäsentämistä.

71

Työväentutkimus 2014

Onko PEN poliittinen järjestö?

OLI HIENOA NÄHDÄ, kuinka kirjailija Sirpa Kähkönen sai lauantain *Helsingin Sanomissa* (6.9.) tilaa kolme sivua, mukaan lukien ylistävän arvion uusimmasta romaanistaan *Graniittimies*. Hänhän tunnetusti rakentaa kirjojensa miljööt ja mentaliteetit historian tutkijan pätevyydellä luovan kerronnan osaksi.

Haastatteluosuudessa mainittiin kirjailijan toimivan parhaillaan myös sananvapausjärjestö PENin puheenjohtajana Suomessa. Siinä silmään tökkäsi Kähkösen topakka määritelmä: ”PEN ei ole poliittinen järjestö, vaan tavoitteena on se, että kirjoittavat ihmiset saisivat ilmaista itseään vapaasti ja turvallisesti.”

Ihmettelen, onko mitään sen perustavanlaatuisesti poliittisempää asiaa kuin sanan- ja ilmaisun vapaus ilman painostusta ja uhkaa. Etenkin näinä aikoina, kun liberaali demokraattinen yhteiskuntajärjestys on globaalisti taas paineen alla, ellei puolustus kannalla. Heijastukset tästä ulottuvat Eurooppaan asti aina rakasta Pohjolaamme myöten.

Oli Kähkösen lausunto sitten lapsus tai ei, se heijastelee yleisempää asennoitumista. Poliitikka ja poliittinen ovat arveluttavia, tunneyhteydeltään negatiivisia määreitä, joista ”hyvien asioiden” puolesta toimivien kannattaa sanoutua visusti irti.

Demokratian tilaa ja tulevaisuutta surkuttelevien suomalaisten olisi kuitenkin hyvä miettiä, kuinka ahtaaksi kategoriaksi poliitikka kannattaa määrittää. Pohjanlahden länsipuolella kansalaiset tuntuvat suhtautuvan siihen huomattavasti luonnollisemmin, kuten Ruotsin parlamenttivaalien korkeasta äänestysprosentista saatamme taas ensi viikonloppuna huomata.

Tuhat merkkiä politiikasta 9.9.2014

SUOMEN PORVARIPIIREISSÄ on hoettu blokkipolitiikan siunauslisuutta lähes mantran tavoin. Se tarjoaisi kansalaisille kuluttajan-suojaa, kun vaaleissa tietäisi ennalta valmiiksi, millaista hallitusta äänellään havittelee ja tukee.

Raadollisemman, mutta harvoin avoimesti lausutun näkemyksen mukaan siinä olisi samalla oiva väline, jolla vaisusta kannatuksesta kärsivä vasemmisto saataisiin eristetyksi vallasta.

Niin kuin ruoho on aidan takana vihreämpää, Suomen kirjavia koalitioita tuottavaa puoluejärjestelmää on moitittu kehnoksi Saksan ja Ruotsin kaltaisiin menestyjiin verrattuna. Sivistysmaissa kun kunnan konservatiivit ja sosialistit eivät istu samassa hallituksessa, kommunistien perillisistä nyt puhumattakaan.

Sääli vain, että äänestäjät voivat pilata mallin, joka teoriassa on niin täydellinen, vieläpä heidän omaksi parhaakseen.

Saksan vaalit tuottivat viime vuonna lähtöasetelmien vastaisesti sinipunaa suureen koalitioon, ja Ruotsi on nyt taipumassa rahtusen samaan suuntaan. Stefan Löfvenin ministerilistalla tuskin on tilaa porvareille, mutta hallitsemiseen hän tarvitsee tukea myös blokkirajan takaa. Eikä se tuki tule olemaan ilmaista.

Kaksipuoluejärjestelmä on murtumassa jopa enemmistövaalitavan Britanniassa. Ensin liberaalit kiilasivat vaa'ankieliaseman kautta hallitukseen, sittemmin itsenäisyyspuolue UKIP on sotkenut asetelmia. Ja koko perinteinen paletti on vaarassa mennä sekaisin, jos vielä skotit päättävät erota yhteisestä unionista.

Vaikka vastakkainasettelun aika ei olisikaan ohitse, ehkä puolueiden on kuitenkin hyvä vaalia kykyään myös yhteistyöhön. Periaatteellinen blokkiraja oikeiston ja vasemmiston välillä ei välttämättä ole poliittisen kentän keskeisin jakolinja. Porvaria ja sosialistiakin on monta sorttia.

Suomettunut isku vyön alle

MITEN PÄIN SUOMI sitten geopolitiikassa rimpuileekin, ”Finlandization” vainoaa sen kansainvälistä maabrändiä. Ukrainan kriisin myötä tämä kiusallinen käsite kimmatti kuin alitajunnasta Zbigniew Brzezinskin ja Henry Kissingerin kaltaisten kylmän sodan veteraanien analyyseihin.

Tuuli taitaa olla maailmalla taas kääntynyt. Vielä 1990-luvulla läntiset haukat ja kriitikot pyytelivät melkein pä anteeksi aikaisempia puheitaan summaamalla, että pieni Suomi se sitten selvisikin ekspansiivisen Neuvostoliiton naapuruudesta vähin vaurioin.

Hieman paradoksaalisesti suomettumisesta eivät pariin vuosikymmenen puhuneetkaan juuri muut kuin suomalaiset itse. Siitä, mikä aikanaan haluttiin kokonaan kiistää, tuli propagandistinen tunnussana maan omaan menneisyydenhallintaan. Ulkomaailmaa ei tämä historia-politiikka ole jaksanut paljoa kiinnostaa.

Financial Timesille antamassaan haastattelussa Ville Niinistö yhdisti nämä kaksi kategoriaa. Moni koki sen tuplasti loukkaavaksi, kun hallituksen ministeri likasi suomettumiskortilla niin kotipesäänsä kansainvälisillä foorumeilla kuin kilpailijoitaan Suomessa.

Historiallisesti rasitteisen leimasanan kytkeminen päivänpoliittisiin vääntöihin oli huonosti harkittu ja tyylitön veto, kuin isku vyön alle. Demokraattisessa, myös toista mieltä olevia kunnioittavassa kulttuurissa on lupa odottaa poliittiselta retoriikalta parempaa ja pitävämpää argumentointia.

Suomalaisten ei ole syytä vajota samalle tasolle kuin Venäjän putinistit ja Unkranian separatistit, jotka vanhan neuvostoajan malliin tais-televat yhä fasisteja vastaan.

Tuhat merkkiä politiikasta 23.9.2014

TELEVISION TEEMA-KANAVALLA on pyörinyt uusintana Timo Harakan ja Anna Kortelaisen vetämä mainio sarja ”10 kirjaa jotka muuttivat maailmaa”. Osuin katsomaan jaksoa, jossa käsiteltiin Väinö Linnan trilogiaa *Täällä Pohjantähden alla*.

Presidentti Tarja Halonen kommentoi ohjelmassa mahtieeposta oivaltavasti liittäen kansakunnan historiakuvaa omaan perhetaustaansa. Linna auttoi ymmärtämään vanhempia, mutta sukupolvikokemuksensa Kallion kasvatti katsoi tallentuneen läheisemmin Pirkko Saision teoksiin.

Pohjantähti henkilögallerioineen on suomalaisten laajasti rakastamaa kansallisomaisuutta. Oikealta laidalta tosin välillä puhistaan, kuinka vuoden 1918 (vapaus)sodasta on Linnan myötä vakiintunut liian punainen tulkinta. Saapa nähdä, minkälainen revisio odottaa satavuotismuistojen merkeissä.

Niin tai näin, kun poliitikoilta kysytään heihin suurimman vaikutuksen tehnyttä kirjaa, ainakin sosiaalidemokraattien osalta vastaus on lähes poikkeuksetta selvä. Eikä se ole iästä kiinni, vaan Koskelat ja Kivi-vuoret tuntuvat kestävän wanhoista tovereista ja demarinuoriin.

STEFAN LÖFVEN ON muistellut, että parikymppisenä hän luki Ulf Lundellin muhkean esikoisromaanin *Jack* viisi kertaa peräkkäin. Seksiä, viinaa ja huumeita tarjoileva saaga sopii kyllä 70-lukulaisten kulttikirjaksi, mutta huonommin Ruotsin sosiaalidemokraattien johtajan ja pääministerikandidaatin kulttuurimaun kärjeksi.

Dagens Nyheterin kyselyssä Löfven nimesikin suosikkikirjailijakseen Vilhelm Mobergin, jonka *Maastamuuttajat* tunnetaan hyvin myös Suomessa, jos ei muuten niin tv-sarjana tai viimeksi ABBA-miesten musiikista *Kristina från Duvemåla*. Tämän lähemmäksi Linnan asemaa ei taida Ruotsissa päästä.

”Kerro mitä luet, niin tiedän mitä olet”, tavattiin ennen sanoa, kun lukeminen kuului vielä itsestään selvästi osaksi jokamiehen ja -naisen

76 perussivistystä. Ja kuuluuhan se vieläkin, kuten myös poliitikot hyvin tietävät.

Kirjalliset viittaukset eivät ole menettäneet merkitystään imagon luomisessa. Ruotsalaistutkijat Torbjörn Forslid ja Anders Ohlsson analysoivat kirjassaan *Statsministerns sommarläsning*, miksi esimerkiksi Fredrik Reinfeldtin sopi ilmoittautua Camilla Läckbergin dekkareiden ystäväksi.

POLITIIKAN PARADOKSEIHIN kuuluu, että elitististä leimaa pelkäävän oikeistojohtajan tulee hakea kansanomaisuutta, kun taas vasemmalla laidalla käy osoittaa intellektuaalista kapasiteettia. Tässä asetelmassa sosiaalidemokratia asettuu tyyllisesti ”mellansvenssonien” vanaveteen.

Lundell onkin saanut säilyttää näkyvästi karkisijansa Löfvenin musiikkilistoilla, onhan Uffe ikoninen lauluntekijä, kansankodin oma Bruce Springsteen. Samalla aallolla surffasi jo Mona Sahlin parhaansa mukaan.

Lena Hennelin ja Lova Olssonin kirja *Humlan som flyger* tosin kertoo, kuinka Löfven toisinaan huudatti metalliliiton puheenjohtajan toimistossa suosikkimusiikkiaan jazzia. Etenkin, kun päättä piti tuulettaa Göran Perssonin kanssa koetun kipakan sananvaihdon päältä.

Tunnistan tuon jazzin terapeuttisen voiman, mutta Löfvenin tähän puoleen ei ikävä kyllä ole löytynyt enempää viittauksia. Populääri Lundell lienee lähempänä äänestäjää.

HALONEN POHDISKELI vuonna 2007, minkälaiset mahtavat olla näytelmät ja romaanit, jotka kirjoitetaan meidän ajastamme: nyt pitää sitten löytyä ”nämä globalisaation kuvaajat”. Niitäkin suomalaisessa kirjallisuudessa on, mutta Linnaa ei kannata asettaa heille painoarvon mittapuuksi.

Elinvoimansa uudistamiseksi sosiaalidemokraattien niin kuin muidenkin soisi lukevan ja nostavan näitä teoksia. *Täällä Pohjantähden alla* säilyttää kyllä paikkansa kulttuurisessa kaanonissa, mutta sukupolvi-kokemusten täytyy kiinnittyä tuoreempaan tavaraan.

”SUOMALAINEN KIRJALLISUUS on älyllisesti polttelevaa ja emotionaalisesti lohduttavaa. Se on jännitteillä ladattua kielen ja narratiivin sinfoniaa, jossa liikutaan melankoliasta hurmioon, epätoivosta kaikkivoipaisuuteen ja yksinäisestä itkusta yhteiseen naurunremakkaan.”

Näin hehkutti presidentti Sauli Niinistö Frankfurtin kirjamessujen avajaisissa, rinnallaan Suomen maabrändin ykköstykit Sofi Oksanen ja koulutusjärjestelmä, jonka suurlähettiläänä maailmalla pyörii Pasi Sahlberg, tällä hetkellä Harvardin professorina.

Oksanen ei tinkimättömän tyylinsä mukaisesti säästellyt puheessaan sen enempää 1970-luvun suomettunutta Suomea kuin putinistista nyky-Venäjää. Käsitykset niistä eivät kirkastu mielikuvia kiillottamalla, vaan kaunistelemattoman keskustelun, sananvapauden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen kautta.

Kirjallisuudella on tällaisissa kulttuuri- ja politiikkasaumoissa suuri sija, eri puolilla maailmaa. Näin Nobel-spekulaatioiden keskellä tekee mieli väittää, että palkinnon kestoehdokkaat David Grossman ja Amos Oz ovat sekä lohdullisinta että toivoa antavinta, mitä Israelista on viime vuosikymmeninä kuultu Palestiinan tilanteeseen.

Kulttuurit ja käsitykset kohtaavat ja rikastuvat kirjallisuudessa, ja niitä kantavat ihmiset kirjamessuilla. Jos Frankfurt on Suomen (ellei maailman) henkinen pääkaupunki tämän viikon, niin parin viikon päästä vastaavasta tihentymästä pääsee nauttimaan Helsingin messukeskuksessa.

Turkulaisilla oli jo omansa, mutta kalenteriin kannattaa merkitä myös lauantai 8. marraskuuta. Työväenliikkeen kirjastossa järjestetään silloin ensimmäistä kertaa Stadin työväenkirjallisuuspäivä otsikolla ”Aatosta jaloa – marraskuun valoa”. Kirja on joka messun arvoinen.

Kohti pohjoismaisen mallin virolaista varianttia?

”V IRO EI OLE arvokäsityksiltään mikään pohjoismainen yhteiskunta. Viro on jälkisosialistinen, itäeurooppalainen valtio, joka on arvoiltaan hyvin konservatiivinen”, viestinnän asiantuntijaksi tituleerattu Andres Kaju tilitti, kun politiikan laineet löivät viime viikolla korkeimmillaan Suomenlahden etelärannalla.

Käsittelyssä oli lakiesitys samaa sukupuolta olevien oikeudesta rekisteröidä parisuhteensa, jota enemmistö virolaisista tuntui vakaasti, ellei kiivaasti vastustavan. Kansanäänestykseen ei asiaa kuitenkaan päästetty. Parlamentti päätti äänin 42–35, ettei vähemmistön oikeuksista ja vapauksista sovi päättää yksinkertaisella enemmistövallalla.

Vanhan viisauden mukaan kansa tekee valistuneempia päätöksiä edustajiensa välityksellä kuin suoralla demokratialla. Ihan varma siitä ei tosin voi olla, kun seuraa esimerkiksi tasa-arvoisesta avioliittolaista tehtyjen aloitteiden kohtaloita Suomen eduskunnassa.

Itse parisuhdelain Viron Riigikogu hyväksyi vielä täpärämmin 40–38, vaikkei esitys siis saanut taakseen kansanedustajien enemmistöä. Osa ilmeisistä vastustajista kuulemma luimisteli äänestyksen ajan vastuutaan paossa salin ulkopuolella.

Lopputuloksena oli joka tapauksessa merkittävä signaali siitä, millaisiin kansainvälisiin viiteryhmiin Viro haluaa ankkuroitua. Ratkaisu irrotti sitä entisestään menneen neuvostovallan muista alueista ja henkisestä perinnöstä. Pohjoismaisen mallin virolaiseen varianttiin taitaa kuitenkin olla vielä pitkä matka, jos se ylipäätään on tavoitteenakaan.

Tuhat merkkiä politiikasta 14.10.2014

SAKSALAISET KUTSUIVAT ja kustansivat Berliiniin hahmottelemaan, millainen sosiaalidemokraattista aateperintöä toteuttava ”hyvä yhteiskunta” (Die gute Gesellschaft/The Good Society) voisi olla. Osallistujia oli lähes täysi eurooppalainen kirjo Turkia myöten, vain baltit puuttuivat ja pari Balkanin maata.

Projekti ei ole aivan uusi, ja siitä on julkaistu pätevää kirjallisuutta sekä saksaksi että englanniksi. Niinpä päällimmäiseksi huoleksi ei noussut itse tavoitella, vaan kuinka siihen päästäisiin. Hallitusasemiahan sosiaalidemokraateilla on koko lailla hyvin monissa maissa, keinoja visioidensa toteuttamiseen vähemmän.

Itäisellä rintamalla turhautuneet tunnelmat liikkuvat neuvottomasta lohduttomaan. Romanianlainen sanoi suoraan, että vallassa muka ollaan, mutta korruptoituneessa poliittisessä kulttuurissa ei saada mitään muutosta tai tulosta aikaan.

Bulgaari kuvasi pettyneen kansan mielenosoituksia vasemmistohallitusta vastaan, ja magiaari Unkarin demokratian vajoamista oikeiston johdolla alennustilaan. Tšekin nuorilta radikaaleilta ei riitä uskoa ihmis- kasvoiseen kapitalismiin, vaan he kaipasivat tilalle tarkemmin määrit- telemätöntä sosialismia.

Läntisessä Euroopassa kannetaan huolta siitä, kuinka sosiaalidemokraatit ovat kadottaneet kosketuksen ihmisten arkipäivän todellisuuteen, jonka monenkirjavat populistit tuntuvat tavoittavan paremmin. Syyksi epäiltiin muun muassa koalitiopolitiikkaa porvarien kanssa, joka hämärtää yhteiskunnallisia vastakkainasetteluja ja syö siten vasem- miston identiteettiä.

Tuttuja teesejä nämä Suomestakin, mutta en silti jaksanut innostua sen enempeä laholais- kuin leirimentaliteettia henkivistä näkemyk- sistä. Itävallan kokemuksista ei ikävä kyllä ollut paikalla kukaan kerto- massa, ja saksalaiset taas tyytyivät kohteliaina isäntinä yllättävän mata- laan profiliin.

Puolustin konferenssissa konsensushakuista ja pragmaattista asen- netta, jos poliittinen järjestelmä ja kulttuuri vain antavat siihen mah-

80 dollisuuksia. Suunnan määrittäjän rooli on voitettava vision voimalla ja toteuttajan taidolla, kumppanit sitoutettava tueksi vaikka kelvollisten kompromissien hinnalla.

Mutta tuhon keskeisasemaan päästäkseen sosiaalidemokratian on voitettava eksistentiaalinen kriisinsä, kuten brittikollega liikkeen tilaa luonnehti. Eikä olisi haitaksi, jos ”hyvän yhteiskunnan” pohjaksi olisi myös jokin yhteisymmärrys siitä, mikä rooli sen luomisessa ja toiminnassa on yhteisellä Euroopan unionilla.

Kalevi Sorsa -säätien blogi 31.10.2014

TUOTTAAKO TEKNOLOGINEN kehitys yhteiskunnallista eriarvoisuutta? Katoavatko kohtuupalkkaiset keskiluokkaiset työt, kun automatisaatio valtaa alaa ja robotit oppivat suorittamaan yhä monimutkaisempia tehtäviä? Kannattaako koulutus, katoaako säätykierto?

Muun muassa tällaisia kysymyksiä pohdittiin ajatushautomo Kalevi Sorsa -säätiön tutkimus- ja politiikkapäivässä, joka järjestettiin marraskuun alussa Helsingin Paasitornissa jo yhdeksännen kerran. Kansainvälisiä virikkeitä keskusteluun toivat kiinnostavat alustajat Britanniasta, Ranskasta, Sveitsistä ja Virossa.

Seminaarin päätteeksi en osannut vajota epätoivoon. Teknologian kehitys on historian saatossa tarjonnut avaimia tuottavuuden kasvuun, joka puolestaan luo vaurautta tehokkaammin kuin pelkät ihmisten tekemät työtunnit. Tästä tosin seuraa uhkakuva, jossa innovaatioiden huipputoimijat kääriävät rahat, siinä missä palvelusektoreilla ajaututaan matalapalkkaiseen ahdinkoon.

Yhdysvalloissa ja Britanniassa on nähtävissä tällaista työmarkkinoiden polarisaatiota. Vertaileva tutkimus ei kuitenkaan vahvista, että vastaava kahtiajako olisi kaikkialla välttämättömyys. Eurooppalaisissa yhteiskunnissa on kuljettu myös kohti yleisesti parempia työpaikkoja, vaikka käytössä on ollut paljolti sama teknologia kuin anglosaksisissa maissa.

Poliittisilla valinnoilla, instituutioilla ja käytännöillä on siten väliä. Se antaa uskoa edistykselliseksi itsensä mieltäville liikkeille, joiden ei muutenkaan oikein sovi asettua vastustamaan muutosta. Uudistuksista ja innovaatioista on päinvastoin saatava irti sekin lisäarvo, jolla autetaan vähempitaitoisia pysymään kyydissä ajan riennon rattailla.

Valppaana tulee kuitenkin olla, sillä uusi vauraus ei itsestään koidu kaikkien tai yhteiseksi hyväksi. Ja kuinka saisimmekaan kasvun ja kehityksen keskittymään määrän sijasta enemmän laatuun, työn oravanpyörän tasapainottumaan vapaa-ajan kanssa niin, että osaisimme elää myös ekologisesti kestävässä rajoissa.

Jos robotit tekevät näissä puitteissa paremman tulevaisuuden mahdolliseksi, niin tervetuloa! Sitä koskevat visiot kuten myös seminaaripäivän muut esitykset ovat katsottavissa Kalevi Sorsa -säätiön nettisivuilla osoitteessa www.sorsafoundation.fi.

Pohjolan Työ, ptmedia.fi 20.11.2014

EUROOPAN PARLAMENTIN vaalien jälkeen osui eteeni kartta, jossa EU-maat oli väritetty sen mukaan, mikä puolueyhmittymä sai kussakin eniten paikkoja. Hieraisin hämmästyksestä silmiä, kun Viron, Liettuan ja Hollannin lisäksi myös Suomi oli maalattu liberaalien keltaisella.

Eihän liberalismi ole koskaan pärjännyt meillä järjestäytyneenä poliittisena voimana. Ruotsalainen kansanpuolue tosin on sillä tavoin vapaamielinen, että sen suojiin mahtuu niin kovaa oikeistoa kuin sosiaalisiipeä sekä kaikkia mahdollisia vähemmistöjä på svenska. Vihreistä löytyy samaa piirrettä toisella kotimaisella, enemmän vasemmalle kallistuvalla asteikolla.

Eurooppalaisen liberalismien kummajainen on Suomen Keskusta, josta vähän raaputtamalla paljastuu yhä esiin vanha Maalaisliitto. Melkein millä tahansa asennemittareilla se asettuu vanhoillisten joukkoon, kristillisten ja perussuomalaisen peesiin. Eikä perinteisen tukiaisuuspuolueen talouspolitiikkaakaan kehtaa kehua erityisen liberalistiseksi.

Brysselin parlamentissa kepulaiset istuvat kuitenkin liberaalien ALDE-ryhmässä, puolueen kunniapuheenjohtaja Paavo Väyrynen rinnan RKP:n ex-stallarini Nils Torvaldsin kanssa. Anneli Jäätteenmäellä ja Olli Rehnillä vahvistettuna he todella ovat suomalaisten suurin meppiryhmä.

Keskustan liberalismien todellisesta luonteesta saadaan parhaillaan näytettä Suomen eduskunnassa, jossa äänestetään sukupuolineutraalista avioliittolaista. Valtaosa puolueen kansanedustajista näyttää ankuroituvan vastustajien leiriin. Kuulukoon heille ”kunnia”, jos hanke tälläkin erää kaatuu. Amen.

Tuhat merkkiä politiikasta 21.11.2014

Euroopan ja Orientin rajalla

YLIOPISTO-OPINTONSA juuri päätökseen saattanut Mika Waltari saapui heinäkuussa 1929 Istanbuliin. Junalla, niin kuin legendaarisen matkakirjan nimikin kertoo, mutta ei Orient Expressin luksuksessa vaan kolmannessa luokassa, vaikka siinä matkustamisesta Balkanilla oli jyrkästi varoitettu.

Eikä aivan suotta, mutta perille yksinäinen suomalaismies selvisi. Vihdoinkin Konstantinopeli, kuten eksoottisia kokemuksia janoava Waltari unelmiensa kaupunkia nimitti: ”Pitkän matkan, vauhdin, kaipauksen symboli. Pakkomielle, palkinto, mitä tahansa...”

Mika ei päässyt elpymään kyydin rasituksista kuuluun Pera Palaceen, joka oli idän pikajunan myötä rakennettu eurooppalaisen kerman etäispääätteeksi. Samoilta kulmilta löytyi kuitenkin kohtuuhintainen majoipaikka, jossa väsynyt matkaaja vajosi täyttymyksen sijaan hänelle tyyppilliseen melankoliaan.

Ottomaanien imperiumin raunioille syntynyt Turkin tasavalta oli vielä nuorempi kuin Suomen, mutta nationalistinen uho sitäkin vahvempaa. Waltari ei politiikkaan paljon puuttunut, mutta kommentoi sentään Mustafa Kemaliam, jonka kuva tuli vastaan kaikkialla.

”En voi olla ihailematta häntä, – hän on inhimillinen, suuri, väkevä persoonallisuus”, Waltari kehui diktaattoriksi sekä kansallisuusliikkeen epäjumalaksi kutsumaansa Kemaliam. Tämän ansiosta ”Turkki on ehjempi ja itsenäisempi kuin ehkä koskaan ennen, – nykyaikainen valtio, joka muutamassa vuodessa on siirtynyt vuosikymmeniä eteenpäin”.

JOS TURKIN muodonmuutokseen haluaa pureutua Waltarin impresioita syvemmin, kannattaa tarttua Charles Kingin uuteen kirjaan *Midnight at the Pera Palace – The Birth of Modern Istanbul*. Amerikkalaisprofessori yhdistää vetävästi politiikan sekä sosiaali- ja kulttuurihistorian, jolla yhtälöllä on käyttöä myös tämän päivän näkökulmasta.

Kemalin johtoajatus oli kytkeä uusi Turkki Eurooppaan ja edistykseen. Se edellytti paitsi maallista valtiota myös tapojen muutosta aakko-

sista ja pukeutumisesta alkaen. Sukunimet otettiin käyttöön: Mustafasta itsestään tuli vaatimattomasti Atatürk, turkkilaisten isä.

Sitä hän tuntuu olevan edelleen. Tasavallan perustaja on yhä kritiikin ulottumattomissa, vaikka nyky-Turkin orientaation ilmansuunnat eivät ole enää yhtä selviä. Ylpeälle maalle 15 vuotta Euroopan unionin odotushuoneessa ei ole vahvistanut läntistä integraatiohalua.

Maata yli kymmenen vuotta luotsannut Recep Tayyip Erdogan on omaksunut Atatürkilta enemmän itsevaltaista johtajanmallia kuin kulttuurisia taipumuksia. Presidentin puoliso pukeutuu traditionaalisesti taas huiveihin, ja Ankarassa avattiin juuri ylenpalttinen hallintopalatsi kuin aikamme sulttaanille konsanaan.

”TURKIN PERUSLUONNE vetää luullakseni sittenkin enemmän itä-maihin kuin Eurooppaan”, Waltari arvioi käydessään Istanbulissa uudelleen kohta toisen maailmansodan jälkeen. Taipumusta tosin ei välttämättä huomannut Londra Barissa, jonka vihreä valoreklaami kutsui kulkijapoikaa kuin helvetin portti.

Tätä paheiden pesää ei löytynyt, kun muutama viikko sitten otin omat ensiaskeleeni Istanbulissa. Sen sijaan poikkesin lasilliselle rakia Grand Hotel de Londresiin, jonka nuhjuisen viihtyisä lobby henkii kosmopoliittista mennyttä maailmaa sadan vuoden takaa.

Sinne tähtireportteri Ernest Hemingwaykin ensin asettui juttumatkallaan syksyllä 1922. Sittenmin hän siirtyi Pera Palaceen, jonka Oriental Barin seinällä hän yhä ihmettelee Istanbulin iltaelämää, muun muassa Agatha Christien kanssa.

Pera Palace on laitettu viimeisen päälle maineensa mukaiseen loistoon, ja se mainitaan kirjassa tuhannesta paikasta, joissa ihmisen kelpaisi elämänsä aikana vieraila. Mutta toiminta ei pyöri enää euroopalaisin eväin, vaan sitä hoitaa loistohotellien Jumeirah-ketju Dubaista käsin.

Vähemmistöhallituksen autuus

MAALISKUUSSA KIRJOITIN tällä palstalla: ”Pärjätäkseen vaalikauden loppuun Kataisen–Urpilaisen sixpack kaipaisi vahvempaa sitoutuneisuutta ja puolustusta hallituspuolueiden omista riveistä.” Jokainen tuntui vetävän omaan suuntaansa, ministerit hakeutuivat pois valtioneuvostosta ja puoluejohtajia pantiin vaihtoon kansankunnan ykköspaikoilta.

Poliittinen vetämättömyys aiheutti yleistä turhautuneisuutta, johon haikailtiin myös järjestelmätason ratkaisuja. Monia houkutti puolueiden ryhmittyminen keskustaoikeiston ja punavihreän vasemmiston blokeiksi, joiden välillä äänestäjän olisi selkeä valita.

Esiin heitettiin myös ajatus, että vähemmistöhallitus voisi olla parempi vaihtoehto kuin ideologisesti epäpyhä enemmistökoalitio, jota ei pidä koossa kuin jäykkä hallitusohjelma ja tiukka ryhmäkuri.

Molemmille ”reformeille” löytyi esikuvaa muista Pohjoismaista, joissa blokkivaalit ja vähemmistöhallitukset ovat mieluummin sääntö kuin poikkeus. Suomessa niitä vastaan soti kuitenkin sekä puolueiden osin skandinaaveista poikkeava profiili että maan perinteinen poliittinen kulttuuri.

Sitten kevään Suomen hallituksesta on kadonnut niin Katainen kuin Urpilainenkin, eikä sixpackista ole jäljellä kuin neljä puoluetta. Näillä murenilla yritetään sitten sinnitellä huhtikuun vaaleihin asti.

Toisaalta syksy on syönyt paljolti pohjan myös systeemin korjaus-ehdotuksilta. Blokkivaali on johtanut Ruotsin samankaltaiseen pattitilanteeseen, jossa Suomi rämpi viime eduskuntavaalien jälkeen. Stefan Löfven saa parhaillaan maistaa karvaan kautta vähemmistöhallituksella hallitsemisen autuutta.

Stubbin–Rinteen hallituksen enemmistö eduskunnassa taas on kaventunut niin pieneksi, että ryhmäpiiskurit ovat jo pariin otteeseen haalanneet jokaisen kynnelle kykenevän kansanedustajan paikalle luottamusäänestykseen.

Pelkäänpä pahoin, että vähemmistöhallituksen kanssa Arkadianmäen teatterissa esitetäisiin jatkuvasti tällaisia ”kiikun kaakun” -näy-

telmiä poliittisine lehmänkauppoineen. Sekö olisi parempaa demokra-
tiaa, tuottaisi toimivampia päätöksiä?

87

Tuhat merkkiä politiikasta 4.12.2014

Finland's populists on the back foot

THE PAST YEAR HAS seen Finland at a standstill, if not in decline, both in its politics as well as its economic performance. The symptoms may not seem that dramatic to outside observers – although *Financial Times* columnist Tony Barber has labelled the country a “sick man of Europe” – but the national mood is that of pessimism, with little good news on the horizon.

The six-party government formed after the 2011 elections was never a happy affair, rather a forced marriage in reaction to the populist True Finns' stunning success with 19 percent of the vote. The coalition has now been reduced to four partners. The Left Alliance left in March in protest against (relatively mild) austerity measures, and the Greens followed suit in September after the government had taken a positive stand on a new nuclear plant.

At the same time the two core parties of the government have faced internal turmoil and soul seaching. First the social democrats revolted against Jutta Urpilainen who, up until then, they had unanimously backed both as party leader and the finance minister. Then the National coalition party leader, Jyrki Katainen, opted to exchange the Finnish premiership for a post in the European commission.

No wonder citizens began to lack faith in a government in which the leading parties and politicians themselves did not seem to really believe in what they were doing. The new prime minister, Alexander Stubb, exacerbated the situation when he revealed in an interview that he has already twice seriously considered bringing down the ruling coalition in favour of early parliamentary elections.

Maybe he should have, both in terms of the national interest and, even more so, his own party's interests. Stubb was elected the new conservative leader on the back of his personal popularity, but his honeymoon with the public as prime minister lasted only a few summer weeks. Throughout the autumn the polls have shown the conservatives' support waning after riding high for eight years.

The Social Democratic party's support crumbled earlier, but after the nasty leadership contest, it has now finally regained some self-confidence. However, its electoral fortunes still lie in the danger zone, as the latest polls put the party on only 16 percent. It may be the best score under Antti Rinne's leadership, but historically it remains a miserable figure and is comparable with the lowest ratings received by the party under Urpilainen.

In this light the opposition parties may not necessarily look good, but they at least seem preferable to the struggling government. Yet, unlike in many European countries, the present political dead-lock is not playing into the populists' hands. The True Finns have currently dropped to fourth place in the polls and are trying to shift their image from that of a troublemaker into a party that could serve as a junior partner in government.

The true winner of the situation is the Centre, the old agrarian party that traditionally dominates rural Finland's municipalities and communities. It provides a plausible and secure choice for the bourgeois voters who are disappointed with the conservatives and mistrust the populists. The Centre's Juha Sipilä, a successful former businessman, is still a relatively new face as a party leader and his moderate style appeals to many as representing apolitical common sense.

Although the Centre is currently out in front with over 26 percent in the polls, nothing is guaranteed until next April's elections. The political landscape and culture has severely changed from the 20th century when Finnish voters stuck to their traditional party loyalties, ones often inherited by birth or defined by class. Nowadays rather big changes are possible even in short time frames.

The uncertainties of international and European relations play a role here. The sanctions against Russia are hurting the Finnish economy, both in terms of trade and tourism as well as longer-term perspectives for investment and cooperation, while Rosatom's role as the main partner in the new nuclear project is controversial, to say the least.

The Ukraine crisis has brought security and defence policies to the fore in more profound and general respects as well. It remains to be seen whether relations with Nato will feature in the election campaign and, if so, to what effect. And few would claim with certainty that the

90 eurozone will not provide some unexpected turn that can be exploited in Finnish politics.

Amid all this the government is desperately trying to force through some overdue structural reforms in order to meet the challenges of an ageing population and a growing budget deficit, the result of a struggling economy. It still enjoys the slightest of majorities in parliament, but the approaching elections and declining polls are straining the coalition's coherence.

After a period of drift, Finland can hardly afford to waste another six months waiting for the arrival of an energetic and motivated government.

Policy Network / State of the Left 12.12.2014

Saamatonta ja vielä saamattomampaa meininkiä!

PUOLUEPOLIITTISEN sodankäynnin perinteisiin kuuluu, että hyök-
käysiin vastataan vastahyökkäyksillä. Taistelut tупpaavat kiih-
tymään näin vaalien alla. Eli kun istuvaa hallitusta syytetään saa-
mattomuudesta, puolustuksen juoksuhaudoista viitataan edelliseen
vaalikauteen, jolloin ei saatu aikaan senkään vertaa.

Työmaailmassa koetaan johtavissa asemissa usein epäkorrektisti
arvioida suoraan edeltäjiä, saati syyttää heitä vaikeuksista. Tekojen
pitäisi puhua puolestaan, ja katseen tulisi olla tiukasti tulevaisuudessa.
Politiikassa ei moista häpyä tunneta. Kohta neljän vuoden valtakauden
päälle sopii omaa kuvaa yhä kirkastaa haukkumalla hallituksia, jotka
istuivat noin 4–8 vuotta sitten.

Puolustusministeri, RKP:n puheenjohtaja Carl Haglund esimerkiksi
tuskaili TV1:n Pressiklubissa (12.12.): ”Toi edellinen hallitus ... se jätti
asioita tekemättä. Muistetaan, että talouskriisi alkoi jo syksyllä 2008.
Sen jälkeen toi edellinen hallitus istui kaksi ja puoli vuotta. Ei tehty käy-
tännössä yhtään mitään, paitsi elvytettiin. Vyörytettiin kaikki ongelmat
tälle hallitukselle, se ei ollut kovin kiitollista.”

Kokoomuksen Ben Zyskowicz (HS 15.1.) on konkretisoinut edel-
leen tuota keskustajohtoisten hallitusten laiminlyöntien listaa. Ne eivät
vähentäneet kuntien tehtäviä tai valtion menoja eurollakaan, eläke-
uudistuksessa ei päästy aloitetta pidemmälle eikä sosiaali- ja terveys-
palvelu-uudistuksessa yhtään mihinkään.

Totta joka sana, mutta kuinka hedelmällistä? Varsinkin kun lienee
paikallaan myös muistaa, että Keskustan kumppaneina noissa Matti
Vanhasen ja Mari Kiviniemen hallituksissa istuivat – nimenomaan
Kokoomus ja RKP, vihreitä väheksymättä.

Tuhat merkkiä politiikasta 16.1.2015

Turhaa sääntelyä vai sivistystä?

TURHAN SÄÄNTELYN purkaminen on noussut vakioantraksi, kun poliitikoilta ja kansalaisilta tiedustellaan toimenpide-ehdotuksia talouden piristämiseksi. Mikä sitten on turhaa? Siihen saa aika lailla epämääräisiä vastauksia, jos ylipäättään koko kysymystä huomataan esittää.

Kauppojen aukiolon vapauttaminen toistuu usein vaatimusten listalla. Primitiivireaktionä siihen on houkutus yhtyä, kun sunnuntaina yrittää turhaan puskea KulturKaufhaus Dussmannin ovesta sisään Berliinissä.

Mitä markkinataloutta tämä on? Asiakas on aina oikeassa, ja silloin pitää myydä, kun he ovat liikkeellä! Miten Saksan talous kestää, kun käypä raha ei kelpaa? Ja mitä turisti tekee Berliinissä pitkän pyhäpäivän, jos kaupat ovat kiinni?

Menee esimerkiksi museoihin ja näyttelyihin, joiden rakentamisessa saksalaiset ovat tunnetusti hyviä.

Willy Brandtin elämäntyö tulee tutuksi heti Brandenburger Torin kupeessa pääkatu Unter den Lindenillä – ilmaiseksi. Suositussa DDR-museossa on puolestaan panostettu interaktiivisiin keinoihin, joilla pääsee kiinni harppi-Saksan arkeen kaikkine kummallisuuksineen.

Tämänkertainen kierros lähihistoriaan päättyy erikoisnäyttelyyn Punaisesta armeijakunnasta RAF:sta. Sen vitriinejä katselee nyt erilaisin silmin, kun Pariisin iskut ovat tuoneet terrorismin Euroopan ytimiin, jälleen kerran.

Helmikuinen sunnuntai kevättä orastavine aurinkoineen tarjoilee mahdollisuuden katsella Berliinin keskustaa, joka ei peity markkinahumuun ja turistisesongin tungokseen. Dussmannissa voi sitten tehdä kirja- ja musiikkilöytöjä taas maanantaista lauantaihin, kuutena päivänä viikossa aina puolille öin asti.

Suomi ja Ruotsi seuraavat toistensa esimerkkiä

SUOMEN YHTEISKUNTAPOLIITTISESSA keskustelussa on perinteisesti haettu tukea argumenteille Pohjanlahden takaa, Ruotsista. Hyvinvointivaltion rakennuskaudella Ruotsin esimerkki vahvisti sosiaalidemokraattien asemaa Suomessakin. Takana seurannut maa saattoi myös ottaa opiksi edellä kulkeneen harha-askelista ja ylilyönneistä.

Ennen pitkää pikkuveli pääsi esikuvansa rinnalle, ohikin. Hurjimassa teknohuumassa Suomen bruttokansantuote henkeä kohti nousi suuremmaksi kuin länsinaapurissa, mutta tuon hybriksen jälkeen suomalaiset ovat joutuneet nöyrytymään.

Viime vuosina Ruotsiin on taas viitattu mallimaana, mutta nyt vertailua ovat tehneet ensi sijassa porvarit. Elinkeinoelämä haikailee länsinaapurin kilpailukykyä: maltillista ja joustavaa palkka- ja työmarkkinapolitiikkaa suositellaan Suomeenkin.

Kohtalonyhteyttä Suomen ja Ruotsin välillä voi nähdä myös lähi-menneydydessä käydyissä vaaleissa. Sosiaalidemokraattien valtakauden jälkeen Suomi ja Ruotsi astuivat vuonna 1991 lähes yhtä jalkaa porvarihallitukseen, joita odotti kummassakin maassa syvä lama.

Poliittiset seuraukset nähtiin seuraavissa vaaleissa. Ruotsin sosiaalidemokraatit palasivat valtaan suurvoiton siivittämänä syksyllä 1994, ja seuraavana keväänä Suomessa SDP porskutti perässä sateenkaarikoalition johtavaksi voimaksi. Kriisipolitiikka teki kipeää, mutta talouden tasapainottamisessa onnistuneet demarit pysyivät vallassa seuraavat 12 vuotta.

RAJU KÄÄNNE valtasuhteissa koettiin vuosina 2006–2007. Porvari-puolueiden allianssi voitti ensin Ruotsissa. Sen jälkeen Suomessa SDP romahti vaalien kalkkiviivoilla kolmannelle sijalle Keskustan ja Kokoomuksen taakse.

Pääministeri Fredrik Reinfeldt ja valtiovarainministeri Anders Borg osoittautuivat kansainvälisen finanssikriisin ja Euroopan taantuman

vallitessa taitaviksi pragmaatikoiksi ja hankkivat vuonna 2010 Ruotsin porvariallianssille selvän jatkomandaatin.

Maltillisen kokoomuksen kannatus nousi jo 30 prosenttiin. Puolue kiri siis aivan kannatustaan menettäneiden ja johtajuuskriisiin vajonneiden sosiaalidemokraattien kannoille.

Suomessa kehityksellä oli sekä eroja että yhtäläisyyksiä Ruotsiin. Kokoomus nousi vuonna 2011 maan suurimmaksi puolueeksi, ja SDP:n kannatus hupeni entisestään. Puolueet muodostivat kuitenkin yhdessä hallituksen, kun Keskusta jauhautui perussuomalaisen pyörremyrskyn alle.

Vastaava jytky koettiin Ruotsissa viime syksynä, kun sosiaalidemokraatit voittivat vaalit lisäämättä kannatusosuuttaan. Tulos riitti nyt pääministerin paikkaan, sillä ruotsidemokraattien menestys vei porvaripuolueilta enemmän kannatusta kuin vasemmistoblokilta.

ENNAKOIVATKO Ruotsin kokemukset Suomen tulevia vaaleja? Aina-kaan Kokoomuksen hiipumisen ei pitäisi tulla yllätyksenä. Puolueen kultakausihan alkoi vuoden 2006 presidentinvaaleista. Samaan aikaan Ruotsi siirtyi porvarivaltaan.

Kahdeksan vuotta on pitkä aika politiikan aallonharjalla. Sen saivat viime vaaleissaan tuntea sekä Ruotsin kokoomus että Norjan työväenpuolue. Puolueiden tulosta ei pelastanut edes niiden pääministeripuheenjohtajien henkilökohtainen suosio. Tässä valossa Alexander Stubb on melkein pä mahdottoman edessä: gallupeissa hänen karis-mansa ei kantanut Kokoomusta edes juhannuksesta jouluuun.

SDP:n puheenjohtajalle Antti Rinteelle ennuste ei ole paljon parempi kuin Stubbille. Hallituksesta käsin on näinä aikoina vaikea kasvattaa kannatusta. Ruotsalaistovereilta se ei onnistunut oppositiossakaan.

SUOMEN ASETELMA hyödyttää väistämättä Keskustaa. Puolue tarjoaa purkautumistien turhautumiselle maassa, jota kuljettaa yhä porvarilinen pohjavire. Perussuomalaisetkaan eivät pääse enää yllättämään kilpailijoitaan puskasta.

Hallituskoalition kokoamiseen ulkomaisista esimerkeistä ei ole Suomelle apua, päinvastoin. Vaikka joulukuun alussa puhjennut hallitus-kriisi ei lopulta johtanutkaan uusiin vaaleihin, Ruotsin järjestelmällä

voisi olla opittavaa suomalaisten kyvystä toimia poliittisten blokki-
rajojen yli.

95

Helsingin Sanomat 9.2.2015

Eriarvoisuus lihottaa

ELINKEINOELÄMÄN keskusliitto polkaisi tämänkertaiset vaalitentit käyntiin tammikuun lopulla. Paikalla olivat neljän suurimman puolueen puheenjohtajat, ja tarjolla EK:n tavoite äärimallillisista palkankorotuksista höystettynä neljän miljardin kevennyksellä työn verotukseen.

”Kyllä tässä tuloluokassa kun me ollaan, niin kuin näkyy, niin pärjätty on”, Timo Soini kuittasi kysymyksen tuloverotuksen laskemisesta naurattaen yleisöä vilkaisemalla runsaaseen ruhoonsa. Antti Rinne peesasi: ”Niin kuin Soini totesi tuossa omasta ulkomuodostaan, mä totean myöskin, että näillä tuloluokilla kyllä on varaa maksaa vähän enemmän veroja.”

Kapeaposkiselle Alexander Stubbille sen sijaan linjaus veroalesta kelpasi mukisematta. Hänellä onkin kollegoistaan poikkeava profiili ja dieetti, vaikka tuskinpa pääministeri varattomuuttaan on joutunut vyötä kiristämään.

Mieluummin päinvastoin. Kokonaisuutena elintason nousu näkyy varmasti lisäkiloina kansakunnan puntareilla, mutta läski ei jakaudu tasaisesti kaikkien vyötäröille. Paradoksi piilee siinä, että perinteiset mieli- ja kielikuvat vastaavat huonosti nykypäivän jakolinjojen todellisuutta.

VUODEN 2007 eduskuntavaalit muistetaan muun muassa SAK:n onnettomasta mainoksesta, jossa ylenpalttisesti ahmiva kapitalisti naureskeli työläisille, jotka eivät edes äänestä. Kampanja kantoi sen verran vanhanaikaista, ellei luokkakantaista kuvastoa, ettei sitä päästetty televisioon asti.

Työväenliikkeen nostalgisissa karikatyyreissähän porvarisherra oli pulska pösö, jonka valta-aseman ruumiillisen työn salskea tekijä uhkasi keikauttaa pääläelleen. Silloin saisi riittävästi syödäksensä myös heikko laiheliini, joka riutui eriarvoisen yhteiskunnan vähäväkisenä uhrina.

Nykyään huono-osaisuus ohjaa paremminkin kohti ylipainoa, joka tosin johtaa sairauksiin siinä missä entisaikojen aliravitsemus. Kysymys

ei ole pelkästään eikä välttämättä edes ensisijaisesti rahasta, vaan kyvystä kokonaisvaltaisesti hyvään elämäntapaan ja -hallintaan.

Kauniiden ja rohkeiden maailmassa lihavuus on yhä useammin laiskan ja luuserin raskas leimamerkki. Sitä vastaan hikoillaan kunto-saleilla siinä missä terveyden ja kunnan puolesta.

Menestyjäksi pyrkijän on myös näytettävä menestyjältä ja todistettava peruskykynsä itsekuriin oman kehonsa avulla. Huipulle tähdätessä ei ole haitaksi, jos CV:ssä on myös maratonien kaltaisia extreme-suorituksia.

EDELLÄ ESITETYN järkeilyn mukaan kovien kilpailuyhteiskuntien tulisi tuottaa hoikkia ja hyväkuntoisia oman elämänsä sankareita. Ehkä eliittien tasolla näin tapahtuukin, mutta kokonaiskuva on paljon karumpi.

Richard Wilkinson ja Kate Pickett katsovat hittitutkimuksessaan *Tasa-arvo ja hyvinvointi*, että suuret tuloerot kasvattavat vyötäröä. Yhdysvalloissa noin 75 prosenttia aikuisväestöstä on ylipainoista ja yli 30 prosenttia luokitellaan lihaviksi. Skaalan toisesta päästä löytyvät Japani ja Skandinavian maat, joista poiketen suomalaiset näyttävät pulloituneen pienilläkin tuloeroilla.

Kulttuurisilla tekijöillä on toki merkityksensä, mutta kilpailutalouden stressin tuottamasta lihavuudesta on puhtaasti fysiologistakin näyttöä. Huoli taloudellisesta pärjäämisestä ei aja vain treenisalille vaan myös makean ja rasvaisten aterioiden ääreen. Lohturuoka on sitten vielä moniulotteisempi juttu.

WILKINSONIN JA Pickettin mielestä ”eriarvoisuuden taakan keventäminen voisi olla merkittävä osatekijä lihavuusepidemian pysäyttämisessä”. Tästä näkökulmasta Timo Soini ja Antti Rinne taisivat olla EK:n pääministeritentissä oikealla asialla, tosin tietämättään tai väärin perustein.

Demokraatti 5.3.2015

Itämeren onnellisuuskuilu

”OVATKO VIROLAISET olleet onnellisia omassa maassaan?” yksi näyttelytaulu kysyy Viron historiallisessa museossa Tallinnassa viitaten kansainvälisiin vertailuihin. Sijoitusta Euroopan onnettomimpien kansojen joukossa selitetään sitten pohjoisella ilmastolla ja erityisesti vuosisataisella elolla vieraan alistusvallan alla.

Päällisin puolin nuo tekijät eivät niin olennaisesti poikkea suomalaisten historiasta. Usein unohdetaan, että Suomen ja Viron alueet ovat kuuluneet pitkiä aikoja samaan yhteyteen, sekä Ruotsin että Venäjän valtakuntiin. Olennaisimman eron tuo vasta Neuvosto-Viron aika 1940–1991, jos kohta sisäisten olosuhteiden rakentumisella on merkitystä jo varhaisemmilta kausilta.

Nyt olemme tasavertaisia Euroopan unionin jäseniä, mutta Itämeressä Suomenlahtineen tuntuu yhä kulkevan kuilu Baltian ja perinteisten Pohjoismaiden välillä. YK:n onnellisuusraportin rankingissa (2013) kaikki Pohjoismaat lukeutuvat kymmenen kärkeen, kun Viro jakaa Liettuan kanssa sijaa 71 heti Kreikan, Kyproksen ja Venäjän takana.

Ei ihme, että koulutetun nuorison ja osaavan ammattiväen maastamuutto on ollut Baltian pahimpia uhkia tiellä parempaan tulevaisuuteen. Toisaalta se on tarjonnut sivistyneen väylän vaurastumisen ja onnellisuuden etsintään, siinä missä Välimeren kuilu on muodostunut tuhansien epätoivoisten tulokkaiden haudaksi.

Näin YK:n onnellisuuden päivänä sopii toivoa, että Itämeri jatkossa entistä enemmän yhdistää kuin erottaa sen eri rantoja. Ja mieluummin niin päin, että Pohjolan ”onnella” leviää itään eikä Baltian ”suru” Suomeen ja länteen.

Tuhat merkkiä politiikasta 20.3.2015

Talouselämä: *MILLÄ TAVALLA Suomen pitäisi varautua ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan siihen, että meille tärkeän naapurimaan päämies voi kadota äkillisesti ja ilman selityksiä?*

SUOMEN ULKO- ja turvallisuuspolitiikkaa on hoidettava omalta kansallisen edun pohjalta niin, että se kestää sekä katkokset että muutokset naapurissa – mihin suuntaan hyvänsä. Kylmän sodan vuosikymmenten kovaa koulua ei kannata tältä osin unohtaa, kunhan valtioiden välejä ei pelkistetä henkilösuhteeksi. Kukaan ei ole korvaamaton eikä kuolematon, eivät kekkoset meillä eivätkä putinit heillä. Kontaktiverkkoa saisi siten olla aina laajemmin kuin vain yhteen eliittiin.

Talouselämä (netti) 23.3.2015

Talouselämä: *EKONOMISTIT KIISTELEVÄT siitä, onko talouspolitiikassa nyt varaa elvytykseen, vai pitäisikö uuden hallituksen keskittyä valtioonlouden sopeutukseen eli menoleikkauksiin ja/tai veronkorotuksiin. Millä edellytyksillä valtio voisi lähivuosina elvyttää taloutta esimerkiksi infrastruktuuri-investointien avulla?*

SIXTEN KORKMANIN kommentti (HS 23.3.) kattaa sen, minkä tällainen maallikko talouspolitiikan vaatimuksista ymmärtää. Yritykset jakavat nyt osinkoina, mitä eivät kysynnän, innovaatioiden tai ideoiden puutteessa keksi investoida. Investoisi siis edes julkinen valta, fiksun pitkäjänteisesti parempaan tulevaisuuteen. Rinnakkaistoimeksi se vaatii kuitenkin kestävyysvajeen kuromista kestäväällä tavalla, tarvittaessa aina etuisuuksien ja palvelulupausten priorisointeja myöten.

Talouselämä (netti) 24.3.2015

Talouselämä: NYKYISESSÄ VALTIONEUVOSTOSSA istuu 17 ministeriä, mutta keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä on sanonut aikovansa vähentää ministereiden määrän 12:een. Miten mahtaa onnistua, jos esimerkiksi kaikki ulkoasiainhallinnon kolme ministerintehtävä keskitetään yhdelle henkilölle, tai jos maa- ja metsätalousministerin sekä ympäristöministerin tehtävät fuusioidaan uuden luonnonvaraministerin tehtäviin?

MUISTELLEN HELMUT Schmidtin tokaisseen, ettei hän kanslerina ehtinyt katsoa kuin kymmenen ministerin perään. Ja Saksa sentään on aika iso maa, vaikka ottaa huomioon sen rakenteen liittovaltiona. Eli kyllä Juha Sipilällä on tuossa vissi pointti, mutta sen toteuttaminen vaatii melkoista resurssien rukkausta esikuntiin. Kollegiaalinen päätöksenteko edellyttää myös, että yhden ministerin puoluekin kykenee paneutumaan kohtuullisesti kaikkien hallinnonalojen asioihin.

Talouselämä (netti) 25.3.2015

Talouselämä: JULKISEN TALOUDEN säästö- tai tehostamiskohteita etsittäessä huomio kiinnitetään usein ensimmäisenä byrokratiaan. Voitteko mainita joitakin hallintorakenteita, joista leikkaamalla saataisiin säästöjä aikaan – vai ovatko vaatimukset byrokratian karsimisesta vain halpaa populismia?

TURHA BYROKRATIA JA sääntely ovat suosikkeja säästökohteiksi, mutta mikä on turhaa. Jos jokin menee pieleen tai tapahtuu vahinkoa, valitus valvonnan ja viranomaisten laiminlyönneistä on valtava. Virtaviivaistamista ja karsittavaakin hallintorakenteissa varmasti on, mutta enemmän voitettavaa on ehkä toimien paremmassa organisoimisessa, johon muun muassa digitalisaatio tuo uusia mahdollisuuksia. Kunhan ei tukehdu loputtomiin strategiaprosesseihin ja kalliisiin konsulttikierroksiin.

Talouselämä (netti) 26.3.2015

Talouselämä: *EU:N JA USA:N välisten vapaakauppaneuvottelujen (TTIP) seuraava kierros käydään ilmeisesti alkukesästä. Esillä on silloin kysymys investointisuojusta, joka on herättänyt kansalaisjärjestöissä paljon vastarintaa. Miten investointisuoja koskeva kiista pitäisi mielestänne ratkaista? Voidaanko TTIP-sopimus solmia myös ilman pykälää investointikiistojen ratkaisusta?*

GLOBAALIN TASAPAINON uudelleenjärjestelyissä olisi mielekästä vahvistaa Euroopan ja Yhdysvaltain siteitä yli Atlantin. Vapaakauppa tarjoaisi tähän luonnollisen väylän, mutta rajansa silläkin, mitä periaatteita kannattaa myydä 30 hopearahasta. Kumppanit eivät ansaitse toisiaan, jos eivät kykene löytämään investointisuojaan eri osapuolia tyydyttävää ratkaisua. Kovin köykäiseksi kävisi puhua enää Länneistä, ainakaan isolla alkukirjaimella.

Talouselämä (netti) 27.3.2015

Talouselämä: *VIIME VUONNA Suomen viranomaiset myönsivät maahanmuuttajille työn perusteella n. 5 000 oleskelulupaa. Voidaanko mielestänne tarveharkinta tässä asiassa lopettaa kokonaan? Miten muuten suhtaudutte Suomen ulkomaalaispolitiikkaan?*

TYÖPERÄINEN maahanmuutto on maahanmuuton lajeista mutkattomin, sillä työ on paitsi parasta sosiaaliturvaa myös parasta kotouttamispolitiikkaa uusiin oloihin. Väestön ikääntymisen ja heikentyvän huoltosuhteen näkökulmasta sitä pitäisi mieluummin rohkaista kuin toppuutella. Euroopan unionin tosin luulisi olevan riittävän laaja pestuumarkkina-alue Suomen tarpeisiin, mutta muualtakin tervetuloa tarveharkintaa edelleen jouhevoittamalla, jos ei sitten kokonaan poistamalla.

Talouselämä (netti) 30.3.2015

Talouselämä: *MELKEIN KAIKKI PUOLUEET ovat sitoutuneet ns. kunnianhimoisiin päästötavoitteisiin, ja jotkut pyrkivät myös kiristämään EU:n päästötavoitteita. Onko Suomen mielestänne syytä hakea tässä asiassa edelläkävijän roolia ja pyrkiä leikkaamaan omia päästöjään vielä enemmän kuin mitä EU suosittelee? Entä mitä mieltä olette Helsingin päätöksestä vaihtaa hiiltä uusiutuviin polttoaineisiin nopeammin kuin olisi pakko?*

TOISIN KUIN ILMASTON tila, edelläkävijyys ei ole itseisarvo, mutta kenties käypä tavoite alalla, jolla kustannusten lisäksi kasvavat myös globaalit tulevaisuuden markkinat. Suomelle riittäisi, kun sieltä saisi teknologisille innovaatioille ja ratkaisuille edes kapeita siivuja. Energiainvestointien valtava koko ja pitkä aikaperspektiivi pakottavat (Helsingissäkin) pragmaattiseen harkintaan, jonka ohjenuorana ei voi olla toimiminen vasta pakon edessä. Tässä olisi Eurooppa-tason aktioille missiota.

Talouselämä (netti) 1.4.2015

Talouselämä: *MIKSI SUOMEN TYÖMARKKINOILLA on niin huonot pelisäännöt ja vähän luottamusta, että viime päivinä nähty merenkulun työriita pääsi kärjistymään näin pahasti? Entä miksi juuri merenkulku ja erityisesti jäänmurto näyttävät olevan aivan erityisen riitaisia toimiala?*

TAPIO BERGHOLM kirjoitti aikanaan kolme osaa AKT:n historiaa otsikolla *Kovaa peliä kuljetusalalla*, ja sama toimintakulttuuri tuntuu istuvan yhä lujassa. Myös toisella puolen neuvottelupöytiä. Kun Ruotsin ja Saksan autuutta taas haikaillaan, itse kunkin olisi hyvä miettiä, mitä kollegat siellä sitten tekevät paremmin. Mikään tämänkertaisessa konfliktissa ja sen synnyttämässä reaktioissa ei tunnu viittaavan siihen, että kukaan olisi ottamassa opiksi luutuneiden asenteiden muuttamiseksi.

Talouselämä (netti) 2.4.2015

Talouselämä: *EDUSKUNTAVAALIEN ÄÄNESTYSPROSENTTI on viime vaaleissa pysynyt Suomessa suhteellisen alhaisena, noin 70 prosentissa. Monien mielestä vaalikampanjat ovat liian henkilökeskeisiä ja politiikan sisältö jää toisarvoiseksi. Mitä vaikutusta olisi mielestänne sillä, jos vaalitapaa muutettaisiin Ruotsin mallin mukaisesti listavaaliksi? Entä onko mielessänne muita keinoja äänestysaktiivisuuden parantamiseksi?*

LISTAVAALILLA ON teoriassa montakin etua, mutta käytännössä vastassa Suomen poliittinen kulttuuri, joka vieroksuu – demokration kannalta paradoksaalisesti – ”puoluevaltaa”. Voi sitä äläkkää, jos kansalaisilta viedään oikeus omaksi koettuun ehdokkaaseen! Sitä paitsi ehdokkaiden tukiryhmät myös mobilisoivat ihmisiä poliittiseen osallistumiseen, usein tehokkaammin kuin puolue työ.

Talouselämä (netti) 5.4.2015

Talouselämä: *MINKÄLAISIA ASIOITA Sipilän esittämällä yhteiskuntasopimuksella pitäisi sopia vaalien jälkeen? Millainen sopimus olisi oman kokemuksenne mukaan käytännössä saavutettavissa? Millä aikataululla?*

SUUNTAA, SITOUTUMISTA ja sopimista tarvitaan, pitkäjänteistä politiikkaa paremman tulevaisuuden perspektiiviksi, mutta onkohan tuollaista ”super-tupoa” kursittavissa kokoon kevään kuumeisina viikkoina. Epäilen, yhteiskuntasopimus maistuu vielä vaalipuheelta, eikä synny jyräämällä. Vahvan vision ja toimintakyvyn hallitus olkoon nyt poliitikkojen ja puolueiden tavoite numero yksi. Työmarkkinajärjestöt ja muut tarpeelliset tahot jengataan sitten mukaan niiden omia aikatauluja ja neuvottelukulttuureja kunnioittaen. Yhteiseksi hyväksi.

Talouselämä (netti) 6.4.2015

Talouselämä: *KUN SUOMEN JA RUOTSIN puolustuspoliittinen yhteistyö tiivistyy, ilmavoimien yhteisestä JAS Gripen -kalustosta voisi olla hyötyä ja kustannuksissa voitaisiin säästää. Mutta pitäisikö Suomen sittenkin pitää kiinni täysin Nato-yhteensopivista amerikkalaiskoneista? Entä mistä otetaan hävittäjähankintaan tarvittavat rahat, jos valtiontalouden sopeuttaminen jatkuu pitkälle ensi vuosikymmenelle?*

RAHAT HORNETEIHIN löytyivät 1990-luvun lamaolosuhteissa, ja löytyvät ne nytkin seuraavaan hävittäjä sukupolveen, jos niin haluamme. Ja haluammehan me. Konetyyppien arviointi taas on ammattilaisten hommaa. Pitäisin kuitenkin kummallisena, jos vain amerikkalainen mallisto on ”Nato-yhteensopivaa”, kun sotilasliitolla sentään on monenlaista kumppania – Ruotsia ja Suomea myöten. Luulisi JAS Gripenin kehittelijöiden pitävän koneen toiminnallisesta ”yhteensopivuudesta” huolta, mikäli ylipäätään aikovat pärjätä markkinoilla.

Talouselämä (netti) 7.4.2015

Talouselämä: *SUOMALAISET OVAT YLEENSÄ pitäneet virolaisia pikkuveljinä, joita on katseltu nenänvartta pitkin alaspäin. Tilanne näyttää kuitenkin olevan muuttumassa: Mitä oppimista Suomella voisi olla Viron talouspolitiikasta ja hallintokokeiluista?*

VIRO HALUAA OLLA pohjoismaa, mutta ei pohjoismaista mallia. Se on Suomelle liian kapea perspektiivi. Yhteiskuntapolitiikka on kokonaisuus, johon on usein vaikea sovittaa pelkkiä rusinoita naapurin pullasta. Kokemuksia kannattaa kuitenkin seurata, ottaa hyvistä oppia ja välttää virheitä. Hienoa jos saamme Virosta uuden sparraajan Ruotsin rinnalle!

Talouselämä (netti) 8.4.2015

Talouselämä: *KULUNEELLA VAALIKAUDELLA vanhusten laitospaikkoja on vähennetty, mutta monien mielestä kotihoitoon ei ole siirretty riittävästi voimavaroja. Erityisen vaikea ongelma ovat muistisairauksista kärsivät vanhukset, jotka ovat liikuntakykyisiä, mutta eivät selviä arjen askareista ilman apua. Väestön ikääntymisen myötä apua tarvitsevien vanhusten määrä kasvaa entisestään, ja ongelma pahenee ellei sille tehdä mitään. Millä keinoilla sosiaali- ja terveydenhoidon järjestelmä selviää kunnialla lähivuosikymmeninä edessä olevasta vanhustenhoitourakasta?*

VASTAUKSEKSI moniulotteiseen kysymykseen suositan tutustumista Kelan tutkijoiden OTT Laura Kalliomaa-Puhan & professori Olli Kankaan raporttiin *Yhteistä ja yksityistä varautumista – Vanhusten hoivan tulevaisuus*, jonka Kalevi Sorsa -säätiö julkaisi pari viikkoa sitten yhteistyössä Finanssialan keskusliiton kanssa.

Talouselämä (netti) 9.4.2015

Talouselämä: *PUOLUEJOHTAJAT OVAT VARONEET vaalitentteissä puhumasta kovin suoraan toiveistaan koskien hallituksen kokoonpanoa. Jotain pieniä merkkejä on kuitenkin havaittavissa siitä, että kaikki eivät ole ihan samalla viivalla. Minkälainen hallituskoalitio näyttää omasta mielestänne kaikkein todennäköisimmältä? Entä voidaanko vaalitenttien perusteella jo sulkea pois joitakin hallitusvaihtoehtoja?*

SYKSYLLÄ RUOTSIN vaaleissa noin kolmannes äänestäjistä valitsi puolueensa vasta viimeisellä viikolla. Suomessa ollaan nyt samassa tilanteessa – sillä erolla, että vaarana on myös välinpitämättömyys koko touhua kohtaan, siinä missä Ruotsissa äänestysprosentti nousi lähes 86:een.

Nyt olisi vaalikopissa mahdollisuus vaikuttaa hallituspohjaan, keitä Kepulle kaveriksi. Keskustan kenttä on kallellaan punamultaan, mutta pomoporrasta saattaa hyvinkin viehättää porvarirunko. Perussuomalaiset istuvat paremmin edelliseen, samoin vihreät ja vasurit, mutta eivät puolestaan yhdessä persujen kanssa...

Talouselämä (netti) 13.4.2015

Talouselämä: *SUOMALAISTEN SUHDETTA VENÄJÄÄN vaivaa joidenkin mielestä edelleen menneisyyden painolasti, jonka vuoksi Venäjällä on yhä veto-oikeus Suomen kansainvälistä asemaa koskeviin ratkaisuihin.*

Mitä mieltä raatilaiset ovat: onko Suomi ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan täysin itsenäinen, vai olemmeko riippuvaisia Venäjän hyvästä tahdosta?

Tekikö Carl Haglund oikein vain väärin osallistuessaan yhteispohjoismaisen turvallisuuspoliittisen artikkelin laadintaan?

Entä olisiko suomettumisen vuosikymmenien julkisesta käsittelystä esimerkiksi jonkinlaisen totuuskomission avulla enemmän hyötyä vai haittaa?

DIPLOMATIAN näkökulmasta Carl Haglundin ja kumppaneiden paperi on vastaavanlainen taidonnäyte kuin Jyri Häkämiehen Venäjä, Venäjä, Venäjä -puhe. Sanat ovat tekoja, ja sävyt sisältävät sanoman. EU-Suomen ”itsenäisen ja riippumattoman” ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehtävä ei ole hoitaa julistuksin menneisyyden kuviteltuja tai todellisia traumoja. Niitä purkaa ”itsenäinen ja riippumaton” hyvä historiankirjoitus, ihan ilman totuuskomissioita.

Talouselämä (netti) 14.4.2015

Talouselämä: *SUOMEN PUOLUEKENTTÄ vaikuttaa vakaalta: Meillä on neljä suurehkoa puoluetta ja neljä vähän pienempää. Miten hyvänä pidätte tätä tilannetta? Pitäisikö eduskunnan ulkopuolelle jääneille ryhmille antaa enemmän tilaisuuksia saada sanomaansa julkisuuteen? Näettekö nykyisissä sirpalepuolueissa tai kansanliikkeissä potentiaalia, joka voisi nostaa niitä tulevaisuudessa vanhojen puolueiden haastajaksi?*

EDUSTUKSELLINEN demokratia ei elä yhden asian liikkeiden varassa, vaan edellyttää menestyäkseen jotenkin vakiintuneita puolueita, jotka jaksavat organisoida politiikan puuduttavaa arkipäivää. Parhaimmillaan puolueet olivat myös kansanliikkeitä, mutta tämä edustuksellisuus on näivettynyt pahasti, mikä horjuttaa järjestelmän legitimitettä. Tulevaisuuden voittajia ovat ne puolueet, vanhat tai uudet, jotka kykenevät kanavoimaan ihmisten yhteiskunnallisen vireyden yksittäisten kysymysten ympäriltä osaksi laajempia kokonaisuuksia, positiiviseksi visioksi paremmasta.

Talouselämä (netti) 15.4.2015

Talouselämä: *MITÄ MERKITYSTÄ TELEVISION vaalitenteillä on? Miten hyvin MTV:n ja Ylen tentit ovat mielestänne onnistuneet? Entä miten hyvin puoluejohtajat ovat mielestänne onnistuneet esiintymisissään? Voiko näistä tv-esiintymisistä päätellä jotain siitä, minkälainen hallitus maahan saadaan?*

NETIN KAUTTA välitettävät vaalipalvelut, yksittäisten ehdokkaiden haastatteluista vaalikoneisiin ja striimattuihin tentteihin, ovat syöneet loppusuoralta perinteisten tv-keskustelujen ”suuruutta” ja merkitystä. MTV:n pääministeritentti onnistui kohtuullisesti, mutta kahdeksan puoluejohtajan kanssa ovat toimittajat aina pulassa. Näiden vaalien parasta tv-antia ovat tarjonneet Ylen Kirsi Heikel ja Seija Rautio, joiden jäätävän asiallisessa mutta jankkaamattomassa ruuvipenkissä on kukin puoluejohtaja vuorollaan joutunut lujille.

Talouselämä (netti) 17.4.2015

Talouselämä: *VAALITULOS SELVISI sunnuntai-iltana. Mikä on ensi-reaktionne? Oliko yllätyksiä? Minkälaista (talous)politiikkaa voimme tuloksen perusteella odottaa uudelta hallitukselta?*

JOS ANTTI RINTEEN nousulla SDP:n johtoon oli tavoitteena padota keski-ikäisten duunarimpien pako perussuomalaisiin ja ohjata puoluetta vasemmalle, niin taktiikkana tai strategiana se epäonnistui näissä vaaleissa täysin. Idän uusissa vaalipiireissä läpi meni kuusi demarinaista eikä yhtään miestä – tappiota neljä paikkaa. Samoista piireistä valittiin seitsemän perusmiestä, muttei ensimmäistäkään perusnaista.

Vasemmistopolitiikalle ja -retoriikalle ei ylipäätään löytynyt ymmärrystä. Jos vanha vasemmisto vuotaa yhä, niin iloita SDP ja Vasemmistoliitto voivat lähinnä liikahduksesta nuorten suuntaan – kuten myös Kokoomus ja sukupolvenvaihdosta (!) tekevät vihreät. Vastakkaista trendiä edustaa Keskustan konkareiden ja Toimi Kankaanniemen paluu. Kenen sitten lienee tulevaisuus?

Talouselämä (netti) 20.4.2015

Följer Finland Sverige – eller tvärtom?

UNDER VÄLFÄRDSPOLITIKENS uppbyggnadstid brukade man skoja om att Finland gör samma reformer som Sverige – men tjugo eller tio år senare. I retrospektion var skämtet inte långt ifrån sanningen. Om finländare kunde lära från grannens erfarenhet kanske det till och med skulle gå att undvika några ovälkomna utvecklingslinjer och fällor.

En viss ömsesidig korrelation – i det närmaste en ödesgemenskap – finns över den botteniska viken. Den kan även betraktas på en partipolitisk nivå och i riksdagsvalen. Efter socialdemokratins långa maktperiod bildades 1991 både i Finland och i Sverige borgerliga regeringar i en tid av djup recession.

Politiska konsekvenser såg man i nästa val. Socialdemokraterna fick en storseger i Sverige hösten 1994 och ett halvt år senare i Finland. I båda länderna stannade de vid makten under tolv års tid, även om de finländska socialdemokraterna i vanlig ordning var en del av koalitionsregeringar. Krispolitiken samt anpassningen till den globala marknadsökonomi gjorde ont, men ekonomin stabiliserades och nationerna mådde relativt bra.

Men inte tillräcklig bra – eller för bra? Alliansen vann i Sverige 2006. Våren därpå fick Finland en borgerlig regering efter att Socialdemokraterna i valets slutskede snubblade till en tredje plats bakom Centern och Samlingspartiet.

FYRA ÅR SENARE lyckades alliansen förnya sitt regeringsmandat, och Moderaterna var nära att bli största parti med 30 procents stöd. Det lyckades Finlands samlingsparti med till 20 procent, fast partiet måste nöja sig med en regeringskoalition med Socialdemokraterna – och fyra småpartier från Kristdemokraterna till Vänsterförbundet.

Orsaken till den ”oheliga alliansen” efter valet 2011 var Centerns sammanbrott. I valet lyckades partiet enbart uppbåda ett väljarstöd på 16 procent. Samtidigt fick de populistiska Sannfinländarna ett genombrott

– och gick från fyra till 19 procent. Valresultatet pekade på att Finlands politiska kultur har förändrats från relativt trogna röstningsmönster till flexibilitet där stora förändringar är möjliga.

Opinionsmätningar under de senaste åren bekräftar trenden. I vintras nådde Centern en höjdpunkt i opinionen på runt 27 procent och leder ännu med långt över 20 procents stöd, medan Socialdemokraterna, Sannfinländarna och Samlingspartiet jagar andraplatsen med ett stöd på runt 16–17 procent. De gröna och Vänsterförbundet kämpar med att komma över tio-procentsgränsen.

På sätt och vis genomgick Sverige i höstens val samma slags politiska tsunami som Finland genomgick 2011. Sverigedemokraternas framgång i riksdagsvalet ledde till en parlamentarisk kris där vänstern och högern måste hitta varandra i decemberöverenskommelsen.

ÄVEN OM MÅNGA i Finland längtar efter blockpolitik finns det i det här avseendet inga förutsättningar för att Finland skulle följa Sveriges mönster. Det ser ut som att Centerledaren Juha Sipilä får välja om han vill fortsätta landets rödmyllatradition eller satsa på borgerligt samarbete. Timo Soinis sannfinländare är redo att anpassa sig till bägge alternativ.

Flera finländska partier var redan för fyra år sedan villiga att samarbeta med Sannfinländarna som då inte vågade ta steget och ansvaret i regeringen. Nu tycks populisterna desto mer redo för kompromisser. Timo Soini har lett riksdagens utrikesutskott under fyra år och han skulle nog gärna kröna sin politiska karriär som utrikesminister. Samtidigt tycks det tillfälle som fanns i förra valet vara överspelat – och man har i dag inte samma ökande medvind i opinionen.

Förra riksdagsvalets proteströstande ledde inte någonstans – men skakade hela det finländska politiska systemet och förlamade effektivt regeringsförmågan. De missnöjda i Finland kan paradoxalt nog nu luta sig mot Centern som är kanske det mest traditionella och värdekonserverativa av alla gamla större partier.

The Government Parties took the Beating in Finland's General Elections

FOR QUITE A WHILE, it has been generally assumed that the performance of Finland's government(s) in the past four years has been among the poorest ever.

It all started in 2011 after the populist True Finns stunned the nation by scoring 19 percent in the elections but declining to participate in the government. When the Centre also withdrew into opposition to lick the wounds of a severe defeat, the conservative National Coalition ended up forming an 'unholy alliance' of six parties – from Christian Democrats on the right to the Left Alliance with the Social Democrats, the Greens and the Swedish People's Party somewhere in between.

It had always been an unlikely union with ambitious tasks in an era of economic recession and the Eurozone crisis. The reshuffling of 2014 did nothing to aid the lack of cohesion among the partners. First, the social democrats panicked in the face of poor poll figures and changed their party leader from Finance Minister Jutta Urpilainen to a former trade union boss Antti Rinne. Then, the conservative Prime Minister Jyrki Katainen opted for a post in the new European commission, leaving his party as well as Finland in the hands of Alexander Stubb.

For their part, both the Left Alliance and the Greens left the government in a protest against their profile issues: Cuts in social benefits and a decision to build more nuclear power plants. Stubb and Rinne lost faith in each other over a couple of months and everybody started to concentrate to the coming elections. The government failed to deliver the structural reforms it had long promised and even ended up voting against its own plans in the last sessions of the parliament.

Against this background, it is not surprising that both the conservatives and the social democrats suffered a setback in April's parliamentary elections. The Centre, with its new leader Juha Sipilä, a former successful businessman and a new face in politics, picked up an easy

victory and the pole position amongst the parties without doing much in the opposition. The surprise was provided, yet again, by the former True Finns, now called 'The Finns', who managed to hold on to their support base, gaining second place in seats.

Results of the Finnish parliamentary elections

	2015		2011	
	percent	seats	percent	seats
Centre	21.1	49	15.8	35
The Finns	17.6	38	19.1	39
National Coalition	18.2	37	20.4	44
Social Democrats	16.5	34	19.1	42
Greens	8.5	15	7.3	10
Left Alliance	7.1	12	8.1	14
Swedish Party	4.9	9	4.3	9
Christian Democrats	3.5	5	4.0	6
+ Åland Islands		1		1

It was a miserable result for the traditional left-wing parties with the social democrats suffering their third and the Left Alliance their fifth defeat in a row – both landing at an all-time low. The slight gain for the Greens does not compensate these losses, especially when the Finnish greens are regarded as rather centrist liberals than part of a red-green bloc.

As elsewhere in Europe, the populists continue to appeal to conservative, often nationalist male working-class voters. This has shifted the gender balance remarkably inside the social democratic parliamentary group that now consists of 21 women out of 34 MPs (62 percent). Thus, if the idea behind replacing the young woman (Urpilainen) with a middle-aged tough guy (Rinne) at the head of the social democratic party was to keep the voters from moving on to the The Finns, this tactic badly failed.

On the other hand, the diminished social democratic group seems to be more progressive now than before. Besides women, there are new

and younger faces among the MPs that might promise a renewal of the party and its electorate. The Left Alliance has been more successful in generational change already, while the Greens are the established party of the young and female voters. Furthermore, Finland got its first MPs with a migrant background with Afghanistan-born Nasima Razmyar (Social Democrats, age 30) and Turkey-born Ozan Yanar (Greens, age 27) elected to parliament.

Young candidates also did well on the other edge of the political spectrum, strengthening the right-wing of the National Coalition Party. To balance this trend, many political veterans made a successful comeback to the Centre. On the whole, the new parliament is both more conservative and more liberal. As an example for the conservative vote, the overwhelming majority of the Centre's and The Finns' MPs voted against the bill allowing same-sex marriage that was recently approved by the Finnish parliament.

But what does all this mean for future politics? Quite a lot depends on Juha Sipilä's decision whether to take the conservatives or the social democrats to the new government. The Finns could fit into both coalitions, as their leader Timo Soini wants to wrap up his long political career with a prominent minister post. Before the elections, the rank and file of the Centre tended to lean to leftist cooperation, but after the SDP's poor performance a bourgeois alternative is more likely now.

The main issue in the campaigns was Finland's struggling economy and rapidly growing debt and whether to tackle it with further austerity measures, bolder stimulus policies, or a combination of both. Additionally, everybody is worried about the competitiveness of the export industries. The right-wing parties want to improve the situation by labour market reforms while the Left emphasizes investments to infrastructure, education, innovation and new technologies. In many important fields, such as energy, there is no clear picture along the left-right axis yet.

Europe and the Euro or immigration and multiculturalism, did not rank high on the elections' agenda – which makes the success of the Finns all the more remarkable. Security policy and the stance towards Russia were well debated in the light of the Ukrainian crisis, yet diverging ideas remained moderate. The pro-NATO parties (National

Coalition and Swedish Party) dared not to press the issue. Yet, even the skeptical ones wanted to keep Finland's alternatives open. All parties agreed that further defense cooperation with Sweden and the other Scandinavian countries is desirable.

Whatever the coalition will be, the new government will face a list of unsolved problems, starting from the long delayed health care reform. It is obvious that the Finns cannot expect increasing benefits in the coming years, but there is still a strong consensus to keep up universal services along the line of the so called Nordic model.

In the past, the Finns have shown both will and ability to adapt to hard times and hard choices. In order to bring back such virtues the political elite has to provide a strong leadership for the nation with visions for a better future. A general recovery across Europe would certainly benefit that mission.

Friedrich Ebert Stiftung April 2015

Not so fantastic: bad news at the polls for Finland's right and left

FOUR YEARS AGO Finnish conservatives celebrated a historic moment when their centre-right National Coalition became the biggest party of the country. Although they had to govern with an unholy alliance of six parties across the whole political spectrum, in the vocabulary of prime minister Jyrki Katainen almost everything was 'fantastic'. After the European parliament elections last summer, he could further claim that his party alone enjoyed greater electoral support than the traditional Finnish left combined.

In triumph, Katainen departed the domestic political scene for a place in the new European commission and left his party and homeland in the hands of Alexander Stubb, who, at the time, was the most popular politician in Finland. But the 'fantastic' times were over, and the government failed to deliver the structural reforms, which the rapidly ageing nation with a struggling economy desperately awaited. Relations with the main coalition partner, the Social Democrats party (SDP), grew sour while the opinion polls showed declining figures for both.

Before this month's elections Stubb told the *Financial Times* that the past four years of left-right coalition government had been 'a traumatic experience'. The prime minister will now be relieved from his trauma. Both the National Coalition party, which slipped from 20.4 to 18.2 per cent of the vote, and the Social Democrats, who saw their share fall from 19.1 to 16.5 per cent, suffered a defeat. It will surely be a while before they choose to govern together again.

The strains between left and right played into the hands of the Centre, which in the elections bounced back from the opposition to pole position with 21.1 per cent of the vote. Its chair, Juha Sipilä, a successful former businessman who is something of an unknown quantity in politics, may now choose whether his government will lean to the left or right. While the rank and file of the Centre has traditionally tended

to prefer cooperation with the social democrats, the elections make an alliance with the right more probable.

In either case, the populist True Finns are almost certain to be the third partner. Against expectations, they managed to mobilise the electorate in the last weeks of the campaign and advanced from fourth place in the polls to the second biggest group in the new parliament. The achievement was all the more remarkable in view of the fact that their hot-button issues – the EU, euro, immigration and multiculturalism – did not play a huge part in the elections.

Despite many minor scandals in the past four years, the True Finns have established their place in Finland's politics. Their leader, Timo Soini, clearly wants to wrap up his long political career with a prominent minister post. He has led the foreign affairs committee of the parliament with skill and respect, and in political debates he can also adopt a role of an elder statesman. Soini's personal credibility is high, even if the same cannot always be said of all of his troops.

The rise and success of the nationalist populists reflects the anguish of the Finnish left. The SDP suffered its third consecutive defeat in parliamentary elections, while the Left Alliance polled a mere 7.1 per cent. Both parties are now at an all-time low. The Greens, representing mainly a liberal urban and progressive electorate, did well with 8.5 per cent. All in all, the social base of the True Finns may well make it the biggest labour party in Finland.

It was precisely to resist this trend that the Social Democrats last year changed their party leader from a young female, Jutta Urpilainen, to a middle-aged man, Antti Rinne, with a reputation as a tough trade union boss. In the light of the election results, it is clear this strategy fared poorly.

Better news for the SDP came in the form of the fact that, although diminished, its parliamentary group now consists of 21 women out of 34 MPs (62 per cent) – a remarkable change in the gender balance. Moreover, the relative success of its young candidates is a welcome breakthrough for the ageing social democratic party. One of them was Afghanistan-born Nasima Razmyar who, together with Ozan Yanar of the Greens, will now become the first immigrant MP in the Finnish parliament.

After a more or less united campaign the poor result has brought old Social Democratic rifts to surface. The SDP has clearly not resolved its identity crisis: whose party does it want to be and whose interests does it seek to represent and defend? Rinne promised to push more leftist policies but he failed to mobilise new voters, especially among the disaffected who do not trust or care about party politics. The turn-out in the elections remained at 70 percent.

Perhaps the crucial question now is how future relations between the Social Democrats and the trade unions will evolve. In opposition the SDP may well drift into a position in which it is primarily seen as the political wing of a still-strong trade union movement. It is not a promising position from which to launch a comeback. Finns have a paradoxical relationship with the unions: they love to hate and blame them for almost everything – while at the same time they themselves remain heavily unionized.

On the other hand, the government is the place to be if one wants to avoid the austerity measures that the centre-right parties kept promoting in their campaigns. The Social Democrats are no less worried about the competitiveness of Finnish export industries, but they emphasise investments to infrastructure, education, innovation and new technologies, while the right places its hopes on labour market reforms.

Whatever the shape of the future coalition, the new government will face a difficult list of unsolved problems, starting with the long-delayed health care reforms. It is obvious that the country cannot expect increasing benefits in the coming years, but there is still a strong consensus in support of the so-called Nordic model. In the past, Finns have shown both a willingness and ability to adapt to hard times and choices, but they also need the promise of a better future. It requires strong political leadership to provide one. A European-wide recovery would not harm that endeavour.

Philip Roth Prahassa

PARI VUOTTA SITTEN kahdeksaakymmentä lähestyvä Philip Roth ilmoitti vetäytyvänsä eläkkeelle. Ja olihan hän lukijoitaan jo hemmotellut, 2000-luvullakin lähes vuosittain kirjoilla, jotka saattoivat kyllä käsitellä elin- ja luomisvoiman ehtymistä, vaikka itse teksti todisti toista.

Surkuttelun sijaan sopii tarttua Rothin tuotantoon, jonka laajuudessa on todennäköisesti itse kullakin aukkopaiikkoja. Oliko se kaikki niin nerokasta, ja mitä niistä loputtomista tilityksistä tuli nuorempana ymmärtäneeksi?

Kumppaniksi retkelle suosittelen Claudia Roth Pierpontin teosta *Roth Unbound*. Se avaa aika lailla sopivalla tarkkuudella sekä henkilökohtaiset taustat että yhteiskunnallisen kontekstin, jota romaanit aikanaan ravistelivat.

Vaikka miehenä tai juutalaisena olemisen eksistentiaaliset tuskat ovat ikuisia, Rothinkin retrospektiivissä ajankohtaisuus alkaa korvautua aikakauden hahmottumisella. Kirjailijan elämäntyö kääntyy historiaksi.

PÄÄLLEPÄIN PHILIP ROTH on yhtä americanaa, väliin kirjojen nimiä myöten. On Pulitzer-palkittu *Amerikkalainen pastoraali* ja *Salajuoni Amerikkaa vastaan*, 1970-luvun alkupuolelta suomentamatta *The Great American Novel*, joka pyörii baseballin ympärillä.

New Jerseyyn Newark tarjoaa kerta toisensa jälkeen prisman kansakuntaan. Ellei sitten luodata mccarthyismia tai Nixonin jengiä, puhumattakaan *Ihmisen tahrasta*, jossa identiteeteillä hurskastelu ja poliittinen korrektius kohtaavat Clintonin ajan ristiaallokossa, ketään säästämättä.

Mutta Rothissa on myös eurooppalainen puolensa, yhtä lailla juutalaisuuden kuin kirjallisuuden traditioiden kautta. Molemmat reitit johtavat Prahaan, jossa Amerikan tähti vieraili 1970-luvulla vuosittain, kunnes vallanpitäjiltä ei heltynyt enää viisumia.

Rautaverhon takaisia kollegoitaan Roth auttoi toimittamalla Penguinille kirjasarjaa *Writers from the Other Europe*. Tšekkien (Hrabal,

Kundera, Vaculík) lisäksi siinä julkaistiin ennen muuta puolalaisia (Andrzejewski, Borowski, Konwicki), mutta myös Unkarin György Konrádia.

119

ROTHIN TÄRKEIN KONTAKTI oli Prahán kevään aktivisti Ivan Klíma, jonka teoksia ei ole suomennettu. Ruotsalaiset sen sijaan filmasivat hänen esikoisestaan elokuvankin (*En kärleks sommar*) jo 1970-luvulla, jolloin moisten lurjusten tuotantoa ei Tšekkoslovakiassa julkaistu.

Länteen ne löysivät tien muun muassa diplomaattien salkuissa, kuten Klíma muistelmissaan *My Crazy Century* kertoo. Kotomaassa taas tekstit kulkivat kopioina kädestä käteen. Samizdat-kulttuuri tarjosi pakopaikan yhteiskunnassa, joka tukahdutti yksilön vapauksia parhaansa mukaan.

Kirjallisuuden tällainen merkitys kutkutti Rothia, Kafkan ja satiirin ystävää. Kuten myös Tšekkoslovakian toinen piirre, jolla yksityisyyden reiviiriä rajattiin kommunistivallan kontrollia vasten: holtittoman vapaa seksi. Teemat yhtyvät Zuckerman-trilogian epilogissa *The Prague Orgy*.

”Tällaista tämä tulee olemaan aina”, Václav Havelin elämäkerturi Michael Zantovsky muistaa ajatelleensa ”kulkiessaan juhlista toisiin, juopuessaan aina samojen ihmisten kanssa, päätyessään ventovieraiden kanssa sänkyyn ja herätessään seuraavana aamuna mielentilassa, joka vaihteli välinpitämättömydestä epämääräiseen pahan olon kautta pohjattomaan epätoivoon.”

MUTTA PAKKOVALTA MURTUI, ja Roth palasi Prahaan helmikuussa 1990. Jälleennäkeminen Klíman kanssa muokkautui kirjaan *Shop Talk* keskusteluksi, jonka lopuksi Roth toivotti kollegan tervetulleeksi ideologisen totalitarismin alta totaalisen viihteen maailmaan.

Edellisessä kirjallisuus oli sentään tärkeää kommunismin vastavoimana, jopa niin, että vapautuksen hetki nosti näytelmäkirjailijan presidentiksi. Sitä vallankumousta ei kuitenkaan tulisi, joka päästäisi markkinatalouden vapaat kuluttajat kaupallisen kulttuurin kahleista.

Sarkastinen, mutta kiusallisen osuva profetia.

Vapautuksen sosiaalidemokratia

VAPAUTUKSEN TEOLOGIA nousi auktoriteetteja haastavalta 1960-luvulta lähtien Latinalaisessa Amerikassa kyseenalaistamaan katolista kirkkoa, joka lohtua ja armoa tarjotessaan piti yllä myös alitussuhteita ja valtahierarkioita.

Vaatimus alhaalta kuului, että pyhäkään organisaatio ei voinut vain valvoa oikeaa oppia ja pönkittää omaa pyhyyttään yhteiskunnan välitömien olosuhteiden edessä. Kuka saattoi sanoa Jumalan tahdoksi, että köyhä ja sorrettu vapautuisi vasta tuonpuolisessa.

Pohjoismaista sosiaalidemokratiaa luonnehditaan toisinaan maallistuneeksi luterilaisuudeksi. Jätän jumaluusoppineiden arvioitavaksi, kuinka osuva vertaus on, puhumattakaan rinnastuksista katoliseen maailmaan.

Joka tapauksessa sosiaalidemokratian olisi hyvä palauttaa aktiivisesti mieliin, miksi se on ajanut, rakentanut ja puolustanut hyvinvointivaltiota/yhteiskuntaa, jota suurpiirteisesti pohjoismaiseksi malliksi kutsutaan. Korkealla veroasteella rahoitettua julkista palvelujärjestelmää kun ei ole luotu organisaatioiden itsetarkoitukseksi.

Kollektiivisten keinojenkin keskiössä on – tai ainakin tulee olla – yksilö tarpeineen ja toiveineen, jotta jokainen voisi tavoitella kykyjensä ylärajaa, elää täyteen potentiaaliinsa sosiaalisesta ja taloudellisesta taustastaan riippumatta.

Sitä voisi kutsua vaikkapa vapautuksen sosiaalidemokratiaksi.

Tuhat merkkiä politiikasta 15.6.2015

HELSINKI ON EUROOPAN unionin koillisin pääkaupunki ja Lisabon sen lounaisin. Lentoaikaa niiden välille kertyy viitisen tuntia, päälle matkat lentokentälle lähtöselvityksineen ja taksijonoi-neen.

Silti, jos Siltasaarelta lähtee kolmen pintaan iltapäivällä, ehtii Lissaboniin konserttiin, joka alkaa puoli kymmeneltä. Kuntoa se kyllä vaatii, kuin myös paluumatka, jolloin joutuu maksamaan kahden tunnin aikae-ron venyvällä yölennolla takaisin.

Programmin toimivuus tuli testatuksi elokuun alussa, jolloin Gulbenkianin kulttuurikeskuksen amfiteatterissa järjestettiin vuotuinen festivaali Jazz em agosto. Yhdistelmä oli kulttuurimatkailijalle kuta-kuinkin ihanteellinen.

Päivän ehti tutustua kiinnostavaan kaupunkiin, jota ei aikakausleh-dissä suotta listata yhdeksi Euroopan ”kuumimmista” turistikohteista. Atlantilta kantautuvat tuulet pitävät lämpötilan kuitenkin siedettävänä, siinä missä sisämaan madridit tuppaavat muuttua ahdistaviksi päteiksi.

Illalla sitten ilma oli linnunmaitoa, ja puolitoistatuntinen musiikin äärellä kuin kiitosrukous kaikesta kauniista ja hyvästä elämässä.

PÄÄKAUPUNGIN paraatipaikoilla turistin silmään ei tietenkään tartu koko totuus. Euroalueen yhtenä kriisimaana Portugali on viime vuo-sina käynyt läpi kovan säästökuurin seuraamuksineen. Siitä muistut-tavat ruumisarkut ja ristit, joita on aseteltu protestiksi jalkakäytävälle keskuspankin konttorin edustalle.

Rahoitussektorin lisäksi on vaivannut muun muassa nuorisotyöt-ömyys, jonka taso on jumittunut 30 prosentin rumemmalle puolelle. ”Meille ei ole täällä mitään”, kolikoita pummiva kaveri valittaa keski-yöllä ja esittelee samalla käsivarsiaan, kuinka niissä ei näy neulanjalkia.

Aivovuoto ja maastapako iskevät suonta, kuka nyt kynnelle kykenee. Tavatonta ei ole sekään, että Portugalista lähdetään töiden perään sen entisiin siirtomaihin, Brasilian lisäksi myös Angolaan ja jopa Mosam-bikiin, joka on tavattu lukea maailman köyhimpiin maihin.

Toisaalta makrotalouden luvut osoittavat toipumisen merkkejä, ja Portugali on palannut tukipakettien piiristä vapaille velkamarkkinoille. Vakautumiseen viittaa myös se, että lokakuisten parlamenttivaalien lähestyessä hallitseva keskusta-oikeiston koalition on kirinyt kannatusmittauksissa.

Eikä oppositiota muodosta mikään Espanjan kaltainen Podemos, vaan maltilliset sosialistit, joiden tarjoama ohjelma pysyttelee euroopalaisen valtavirran piirissä. Syrizan surullinen saldo Kreikassa on syönyt uskottavuutta talouskurin radikaaleilta vaihtoehdoilta.

BELÉMIN TORNI 1500-luvulta vartioi joensuuta, joka johtaa Lissabonin sydämeen. Se on samalla yksi koko Euroopan symboleista, vanhan mantereen läntisimmällä reunalla. Ja portti maailmaan. Täältä Vasco da Gamat lähtivät matkaan, kun Portugali rakensi etujoukoissa siltaa keskiajasta kohti globalisaatiota.

Maailmat kohtaavat myös Gulbenkianissa, jonka museot kattavat tuhansia taidearteita Egyptistä, Persiasta ja Kiinasta Euroopan klassisiin kultakausiin. Kokoelmien takana on Turkissa syntynyt armenialainen öljypohatta, joka toisen maailmansodan melskeissä löysi Lissabonista rauhan sielulle ja omaisuuksilleen.

Musiikki ei tunne rajoja senkään vertaa, kuten trumpettistiveteraani Wadada Leo Smithin hieno yhtye taas todisti elokuun jazzien huipenuksena. Kiitokset osaltaan Risto Niemiselle, joka johtaa kulttuurikeskuksen musiikkiosastoa Helsingin juhlaviikoilta kertyneellä kokemuksella.

Petri Haussilan maanmainio TUM Records puolestaan on julkaissut Wadadan kvartetin komean levyn *The Great Lakes Suites*. Sen siivillä sopii äänimatkailla, kun syksyn ja talven pitkinä iltoina iskee ikävä maailmalle.

SAMPO TERHO ON vaatinut perussuomalaisilta kasvua valtionhoitaja-puolueeksi. Paitsi asianmukaista käytöstä se edellyttää päätösten tekoa ja vastuun kantoa myös ikävistä asioista, joihin oppositiosta käsin saattoi vielä suhtautua populistin huolettomuudella.

Tervetuloa siis ”vanhojen puolueiden” joukkoon tekemään pragmaattisia ratkaisuja, joita hallituksen eteen tavalla tai toisella seuloutuu. Raja kompromissien ja takinkäännön välillä on usein hiuksenhieno tai veteen piirretty, ellei pelkkä retorinen painotusero.

Kreikan tukipaketteja ovat Keskusta, SDP ja Perussuomalaiset kukin vuorollaan oppositiossa kritisoineet ja hallituksessa siunanneet. Timo Soini on perustellut keikausta ideologisella valtapolitiikalla: ”En halua hajotusvaaleja. Tilallemme tulisivat vihreät, vasemmistoliitto ja RKP. Emme punavihreälle suvaitsevaistolle ovea avaa.”

Perussuomalaisten leikkauslistoilla ovat suosituimpia ja suurimpia säästökohteita olleet kehitysavun ohella ”maahanmuuton kustannukset”. Sisäministeri Päivi Räsänen yritti vaalikeskusteluissa ansiokkaasti tiukata, mitä tämä käytännössä tarkoittaa, mutta jäi vaille vastauksia.

Nyt uusi hallitus osoittaa lisäbudjetissa varoja turvapaikkahakemusten käsittelyyn, ja maahanmuutto kaikkimensa vaatii varmasti huomattavia lisäpanostuksia ensi vuoden tulo- ja menoarvioon. Valtionhoitajien on tehtävä tarpeellisia ja viisaita ratkaisuja reaaliajassa.

Sama pätee laajemmin eurooppalaiseen pakolaiskriisiin ja sen taakan jakamiseen eri maiden kesken. Soini on väistänyt asiaa viittaamalla siihen, että Suomessa edetään hallitusohjelmassa sovitulla tavalla eli vapaaehtoisuuden pohjalta.

Jyrki Kataisen hallitusta moitittiin ripustautumisesta yksityiskohdaisen hallitusohjelman kirjauksiin, vaikka olosuhteet ja toimintaympäristö muuttuivat rajusti. Nykyisen johtotroikan – kolmen Ässä – ei soisi astuvan samaan miinaan mahdollisten erilinjaisuuksiensa peitoksi.

Niin tai näin, Siperia on hyvää vauhtia opettamassa Juha Sipilää ja Timo Soinia siitä, kuinka hallitsemisen fantastisuus muuttuu traumaattiseksi. Alexander Stubbillaahan on siitä jo omakohtaista kokemusta.

Tuhat merkkiä politiikasta 8.9.2015

Uusi, uudempi vai vanha Labour?

PARIKYMMENTÄ VUOTTA sitten Peter Mandelson ja Roger Liddle olivat Britannian työväenpuolueen uudistumisen ideologeja ja propagandisteja, jotka julkaisivat 1996 kirjan *The Blair Revolution. Can New Labour Deliver?*. Seuraavana vuonna Labour voitti vaalit ja pysyi vallassa kunnioitettavat 13 vuotta.

Kykenivätkö Tony Blair, Gordon Brown ja kumppanit lunastamaan korkealle viritetyt odotukset? Paljon tapahtui kehitystä hyväänkin suuntaan, mutta kenties vielä enemmän jäi vajaaksi tai vähintään Irakin sotaretken varjoon. Kun keskeinen strategi Philip Gould summasi 2011 New Labourin tarinaa, teoksen nimeksi kelpasi yhä *The Unfinished Revolution* – aivan kuten ensipainoksessa vuonna 1998.

Mandelson ja Liddle puolestaan johtavat nykyään blairistien ajatushautomoa Policy Networkia, jonka vuosikokous seminaareineen osui viime viikolla yhteen työväenpuolueen uuden johtajavalinnan kanssa. Puolueen jäsenille sekä rekisteröityneille kannattajille avatusta suorasta vaalista muodostui New Labourin Nemesis.

Jos viisi vuotta sitten Milibandien välisessä kisassa Ed voitti blairiitimmän isoveljensä Davidin vain niukasti ammattiliittojen tuella, niin nyt newlabourlaisin kandidaatti Liz Kendall jäi koko ehdokasjoukon viimeiseksi alle viiden prosentin kannatuksella. Policy Networkin seminaarissa ei edes mainittu muita ehdokkaita nimeltä kuin Jeremy Corbyn, joka korjasi voittopotin lopulta murskaavasti heti ääntenlaskun ensimmäisellä kierroksella.

Itse Tony Blair oli kesän aikana aktivoitunut varoittamaan, ettei Labour johtajavalinnallaan maalaisi itseään lahkolaiseen nurkkaan. Hänen mielestään jokaisen, jonka sydän sykki Corbynille, oli syytä harkita elinsiirtoa. Tällaiset lausunnot luultavasti vain nostattivat hyökyaaltoa vasemman laidan ehdokkaan tueksi ja kannatukseksi.

Historia ja politiikan oppikirjat tosin todistavat, ettei valtaa voiteta laitakahinoista vaan keskikentältä, etenkin Britannian kaltaisessa enemmistövaalijärjestelmässä. Kun Labour 1980-luvun alussa linnoit-

tautui thatcherismin paineessa vasemmalle, uskottavuuden rakentaminen hallitsemaan kykeneväksi puolueeksi kesti yli 15 vuotta.

Mutta politiikka ei ole pelkkää järkeilyä, vaan myös tunteen, uskon ja identiteetin asia. Corbyn on onnistunut sytyttämään ne kannattajat, joiden mielestä Labour uhrasi Blairin johdolla sielunsa vallan tavoittelun ja median hallinnan alttarille. Nuorille hän tarjoaa 66-vuotiaan kokemuksella ja esimerkillä myös idealistisen ihanteen ja vaihtoehdon, joka erottuu politiikan valtavirran pragmaattisista eliiteistä.

Kevään parlamenttivaaleissa työväenpuolue putosi Ed Milibandin johdolla kaikkien tuolien väliin. Skottinationalisteille Labour ei ollut riittävän vasemmalla, eikä Englannissa taas tarpeeksi oikealla voittaakseen konservatiiveilta ratkaisevat vaalipiirit. UKIPin äänestäjille puolestaan ei tarjottu riittävästi turvaa globalisaation uhkien alle. Nähtäväksi jää, onnistuuko Corbyn luovimaan läpi näistä yhtälöistä niin, että muutkin kuin tosiuskovaiset seuraavat mukana.

Kalevi Sorsa -säätien blogi 18.9.2015

Valtiollisia ja yksityisiä bisnesmokia Valcosta Nokiaan

A-STUDION TALKISSA keskusteltiin viime torstaina (24.9.) muun muassa siitä, miten Suomeen saataisiin työtä. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekonen esitti – ei kovin yllättävästi –, että valtion kannattaisi nyt satsata suuriin investointihankkeisiin. Työ kun luo porvareidenkin mielestä työtä.

Yrittäjä Kim Väisänen kuittasi siihen – ei kovin yllättävästi: ”aina kun sanot että valtio rupee luomaan työtä, niin mulle tulee ekana mieleen Valco ja sitten Talvivaara”. Studiossa helähti hetken vahingoniloinen nauru.

Legendaarinen Valco näkyy 35 vuotta tarunsa päättymisen jälkeen edelleen kelpaavan ideologiseen taisteluun, joka rajaa valtion roolia elinkeinopolitiikassa. Poliitikkojen näpit paloivat siinä satojen miljoonien markkojen mukana niin, että aikamme bisnesenkelit muistavat sen yhä, vaikka hankkeen hautaamisen hetkellä vasta aloittelivat peruskoulun ala-astetta.

Mutta sopiiko valtion piikkiin Talvivaarakin, joka keräsi pääomansa ensin Lontoon ja sitten Helsingin pörssistä? Solidiumin myöhäisemmät sijoitukset kaivosyhtiöön (noin 15 prosentin omistus) eivät tosin tunnu taloudellisesti kovin nerokkailta, mutta niiden takaa kuultaa toinen logiikka.

Kun yksityisen sektorin puuhapekoilta menevät bisnekset poskelleen, katastrofien jäljet kaatuvat valtion ja veronmaksajien siivottavaksi. Samaan aikaan yrittämistä hankaloittavien normien purkutalkoiden kanssa kysellään sen perään, miksi viranomaiset eivät ole valvoneet kyseenalaista liiketoimintaa riittävästi.

Entä kenen lupakirjat yrittämiseen pitäisi peruuttaa sen vuoksi, että elinkeinoelämämme eliittiä edustavan Olkiluodon kolmas ydinvoimala valmistuu näillä näkymin noin kymmenen vuotta myöhässä. Viivästyksen kokonaishintaa lasketaan useissa miljardeissa, jonka rinnalla Valcon tappiot ovat juomarahoja.

”Valtiolla ei todellakaan ole monopolia talouselämän syvimpiin epäonnistumisiin”, Markku Kuisma ja Pekka Seppänen toteavat hirtehisessä kirjassaan *Suomen pahimmat bisnesmokat*. Yritysjohdajat osaavat heidän mukaansa sotkea asiat ilman poliitikkojen ja virkamiesten apuakin, yhtiöiden omistuspohjasta riippumatta.

Tekijöiden ehdokas kautta aikain pahimman suomalaisen bisnesmokan isäksi on itse Jorma Ollila. Nokia kun osti kultaisina vuosina 2003–2008 markkinoilta omia osakkeitaan 19 miljardin euron edestä ja mitätöi ne. Jälkiviisauden tai tuotekehityksen näkökulmasta rahat kylvettiin taivaan tuuliin, tai paremminkin osakkeensa ajoissa myyneiden taskuun.

Ollilan omaelämäkerrassa *Mahdoton menestys* ei moista pikkuseikkaa mainita lainkaan, ellei se sitten sisälly virkkeeseen: ”Erinomainen kassavirta loi petollista turvallisuudentunnetta, kun katseiden olisi pitänyt olla tulevaisuudessa.” Toisaalla hän on perustellut ostoja amerikkalaisten sijoittajien vaatimuksilla pörssikurssin pönkittämiseksi.

Aikamoinen uhrilahja globaalin kasinokapitalismin alttarille.

Kalevi Sorsa -säätien blogi 30.9.2015

Kun ihmiset äänestävät jaloillaan

BEN-HUR, QUO VADIS, Kleopatra... Nuo Hollywoodin huikeat speaktaakkelielokuvat panivat poikasena pään pyörälle Rooman valtakunnasta. Enkä voinut mitenkään ymmärtää, kuinka mahtava imperiumi saattoi romahtaa tapain turmellukseen ja germaanien kansainvaelluksiin, kuten kouluhistoria sen suurin piirtein kiteytti.

Vähän myöhemmin oli vaikea asennoitua tasapuolisesti kylmän sodan kahteen kilpailevaan järjestelmään ja leiriin, vaikka Neuvostoliitto kuinka pärjäsi urheilukentillä, asevarustelussa ja avaruudessa. Vaikka opettaja muisti erikseen tähdentää, että Saksan talousihme koski liittotasavallan lisäksi myös DDR:ää.

Kapitalismin kääntöpuolia enemmän koulupojan kapeaa järkeä räsasi se, kuinka kommunistimaissa ja -maista ei päässyt edes matkustamaan vapaasti. Muistan ajatelleeni, että jonain päivänä ihmiset saavat reaalisosialismista yksinkertaisesti tarpeekseen, itäsaksalaisetkin, ja lähtevät liikkeelle.

Se hetki koitti kesällä 1989, ja jälleen sortui yksi imperiumi.

IHMISET ÄÄNESTÄVÄT jaloillaan, jos eivät voi muuten vaikuttaa valtasuhteisiin tai kohentaa olojaan. Mutta ei vapaa liikkuvuus ole helppo universaali perusoikeus liberaalillekaan demokratialle.

Kun vapaan maailman lipunkantaja Yhdysvallat avasi aikanaan suhteita Kiinaan, kaskun mukaan kissingerit moittivat kommunisteja muun muassa ihmisten liikkumismahdollisuuksien rajoittamisesta. Vastineeksi kysyttiin, montako miljoonaa kiinalaista toimittamme ensi viikolla Kaliforniaan. Asiaan ei palattu sen enempää.

Mittakaavalla on väliä, kuten olemme viime viikkoina kokeneet kovin konkreettisesti. On helpompi pitää rajat auki ja huolehtia yksilöiden oikeuksista individualistisen lännen standardein, kun kyse on sadoista ja tuhansista eikä sadoista tuhansista, saati miljoonista.

Samaan suhteellisuusdilemmaan törmäävät naiivit unelmat demokratiasta. Arabikevään lakastumisen jälkeen taidetaan taas katsoa läpi

sormien autoritaarista järjestystä, jos sen vaihtoehto on anarkia tai fundamentalismin voitto.

SUURET VÄESTÖLIIKKEET eivät kouraise nyt ensimmäistä kertaa syrjäistä Suomea. Täältäähän on lähdetty kymmenin ja sadoin tuhansin siirtolaiseksi Amerikkaan sekä sotalapsiksi tai töihin Ruotsiin. Toisaalta kansalliseksi uroteoksi kelpaa se, kuinka karjalainen siirtoväki kotoutettiin pinta-alaltaan ja resursseiltaan kutistuneeseen maahan.

Vähemmän on muisteltu lokakuun vallankumouksen jälkeisiä vuosia, jolloin Neuvosto-Venäjältä virtasi tänne yli 30 000 pakolaista. Jotain vastaavaa ehdittiin pelätä 1990-luvun alussa, kun Suomen itärajalla arvioitiin olevan yksi maailman syvimmistä elintasokuiluista.

Venäjän-raja on kuitenkin pysynyt kontrollissa, ja neuvostoaikaa vapaampi vuorovaikutus on molemmin puolin tervetullutta. Moni toivoisi, että Helsingistä hyppy Pietarin junaan olisi yhtä mutkatonta kuin nousu Tukholman tai Tallinnan laivaan.

EUROOPAN UNIONI EI ole imperiumi, mutta aikamme kansainvaellukset ravistelevat senkin sisäisiä solidaarisuuksia ja pelisääntöjä. Moni asia on jo mennyt mullin mallin päälaelleen.

Unkari oli neljännesvuosisata sitten edelläkävijä avatessaan länsirajansa, jota kautta ihmiset ja elinvoima karkasivat kansandemokratian kuplasta. Nyt Unkari patoaa väestöpainetta eteläisellä rajallaan aidoilla.

Eurooppa on viime vuodet ollut huolissaan Turkin kehityksestä yhä itsevaltaisempaan suuntaan. Nyt EU tekee presidentti Recep Tayyip Erdoganin kanssa miljardidiiliä, jonka tarkoitus on pysäyttää pakolaisvirrat Turkin puolella.

Ja Suomessa puolustusvoimat tarjoaa virka-apua länsirajalle, jota jotkut vaativat suljettavaksi.

PERUSSUOMALAISTEN Olli Immonen herätti kesällä valtavan kohun, kun hän Facebookissa unelmoi ”rohkeasta kansasta, joka kukistaa tämän painajaisen nimeltä monikulttuurisuus”. Kansanedustaja vakuutti vahvaa uskoa taistelutovereihinsa: ”Aiomme taistella loppuun asti kotimaamme ja aidon Suomen kansan puolesta. Voitto on meidän.”

Moneen tuomitsevaan korvaan tuo paatos ja retoriikka kalskahitivat kyseenalaisesti suoraan kumpujen yöstä. Ymmärtäjät puolestaan ihmettelivät, miksi työväenliike saa hoilata joka vappu taistelulaulujaan, ilman että kukaan syyttää kiihotuksesta väkivallan tekoihin.

Niin, mitä saarnaa vaikkapa *Marseljeesi*, jonka kertosaie kehottaa kansalaisia aseisiin, ”kunnes epäpuhdas veri kastelee peltomme” (*Aux armes, citoyens ... Qu’un sang impur abreuve nos sillons*). Suomessa sanat on tosin totuttu kuulemaan hieman siloisempänä versiona, mutta sitäkin komeammin esimerkiksi Reijo Frankin suusta:

*Siis aatteen puolesta
olkaamme urhokkaat!
Mars eespäin, mars
ja vaikka kuolohon
on voitto meidän, on!*

MARSELJEESI ON MATKAN varrella taipunut moneen sitten Ranskan suuren vallankumouksen päivien ja sotien. Nouseva työväenliike otti sen 1800-luvulla omakseen yli rajojen, mutta kansallislauluna se kelpasi toisessa maailmansodassa yhtä hyvin Vichyn Ranskalle kuin vastarintaliikkeelle.

Laulujen, puheiden ja kirjoitusten merkitys määräytyykin aina kontekstissaan, eikä vähiten niitä traditioita vasten, johon käytetty retoriikka liittyy ja liitetään. Olli Immosen sanomisten aatetaustaa tulkittiin tältä pohjalta heti tuoreeltaan ja purettaneen akateemisemmin vielä pitkään monessa politiikan tutkimuksen pajassa.

Työväenlauluihin taas saa pikakurssin tarttumalla Timo Kalevi Forssin kirjautuuteen *Toverit herätkää. Poliittinen laululiike Suomessa*. Se ponnistaa kaukaa *Työväen marssista*, jonka Oskar Merikanto sävelsi vuonna 1894 tilaustyönä Helsingin työväenyhdistyksen 10-vuotisjuhliin.

Pääpaino asettuu kuitenkin 1960- ja 1970-luvuille. Vasemmistolainen laulu eli silloin hämmästyttävän kukoistuskauden, jossa musiikki ei ollut pelkkää perinteen siirtoa tai osa joukkokokoonantumisten rituaalista koreografiaa. Oli se toki niitäkin, mutta yhtä lailla aktiivinen ja näyttävä osa poliittista agitaatiota.

KULTTUURISESTI monipuolista ja tärkeää teemaa on sorneiltu ennenkin, mutta tutkimukselliset syväluotaukset siitä odottavat yhä tekijäänsä. Forssin teos ei tällaista sosiologista ja yhteiskuntahistoriallista puutetta korjaa, vaikka tarjoaa sinänsä tarpeellisen ja kattavan karitoituksen itse ilmiöstä.

Huomattavan suuri osa kirjasta kietoutuu kovassa nostalgianosteessa olevan Love Recordsin ympärille. Levytykset tekijöineen ja tekstittäji-neen esitellään sympaattisen myötäsukaisesti, ja kansitaide tarjoaa mainion kavalkadin ajan estetiikkaan. Kuvitus on muutenkin kauttaaltaan runsas ja taitto onnistunut.

Yhteiskunnallista teatteria *Lapualaisoopperasta* ja erilaisista kabe-reista lähtien voi pitää poliittisen laululiikkeen kehtona. Bertolt Brecht käy henkisestä kummisedästä, Vietnamin sota ja Latinalaisen Amerikan vallankumousromantiikka maailmanpoliittisesta virikkeestä.

Toverit herätkää sopiikin hyllyyn Miska Rantasen tekemän Loven historiikin ja esimerkiksi KOM-teatterista kertovan kirjan väliin. Oman referenssinsä tarjoavat osallisten muistelmat ja henkilökuvat, joita löytyy keskeisistä naisista Kaisa Korhosesta, Aulikki Oksasesta ja Sinikka Sokasta sävelten ja näyttämön sankareihin Kaj Chydeniukseen ja Kalle Holmbergiin, muistakin.

Haastattelut ovat tarjonneet myös Forssille kiinnostavaa antia. Skuup-
peista paras – jos kohta kiistanalainen – tulee M. A. Nummiselta. Hän haluaa oikaista yleisesti vallitsevan käsityksen, jonka mukaan taistolai-silla oli parhaat bileet:

Kyllä maolaiset veivät voiton tässä asiassa. Heidän juhlissaan, etenkin Keskiuomalaisessa Osakunnassa, oli mukana ”kaikki”, myös paljon silloisia kokoomuspoliitikkoja.

M. A. NUMMISEN JA Kaisa Korhosen laulusaundi jakoi aikanaan ja jakaa yhä mielipiteitä, mutta muuten laululiikkeen monien klassikoiden kestävää tenhovoimaa on turha kiistää. Yleishumaani sanoma on monin osin ajatonta, kapitalismin kritiikki kärjistäenkin taas tervetullutta näinä talouden ylivallan aikoina.

Kukapa ei olisi vääräyttä vastaan – tietäisi vaan, miten sen nujertaa. Siihen militantti kommunismi ja naiivi neuvostojulistus kuulostavat korkeintaan menneen maailman kitschiltä.

Ehkä vanhan työväenliikkeen taistelulauluissa on sittenkin vara parempi. Ne soivat sosiaalidemokraattisessa perinteessä siinä missä virret evankelis-luterilaisessa kirkossa. Koskettavimmillaan niistä mieli liikuttuu, vaikka tuskin edes tosiuskovaiset kummassakaan liikkeessä ottavat veisuutaan ihan sanan mukaisesti.

Jutta Urpilaisen huippuhetki SDP:n puheenjohtajana osui Joensuun puoluekokoukseen 2010, kun hän vasta uudelleen valittuna viritti valtavaan urheiluhalliin katetulla juhlaillallisella yhteislaulun ilman säestystä. En tiedä, onko *Taistojen tiellä* koskaan soinut yhtä kauniisti vastaavassa sosiaalisessa tilanteessa, tuskin tällä vuosituhannella ainakaan.

Debatti 4/2015

Letter from ... Helsinki

THE SOCIAL DEMOCRATIC party faced a bitter moment of truth in Finland's April 2015 elections. After four turbulent years as a junior partner in a coalition government the SDP attracted an all-time low of 16.5 percent of the vote, ranking only fourth among the parties.

The elections also produced a new deal in the political landscape: the populist Finns party became the second largest group in the parliament and joined forces with the Centre and the Conservatives in a new government.

It was a question of credibility, both for the Finns party as well as for Finland's political system and representative democracy. Four years earlier the populists had declined offers to take on governing responsibility, first and foremost because of Finnish commitments to the eurozone bailout programmes. This time Greek crisis could not justify another period in opposition.

The Finns party's transformation from an anti-elite protest movement to the managers of state affairs has not been a smooth one. The past six months has been a rough ride for the whole centre-right government, but especially so for its newcomers. The Finns party has learned the hard way that in realpolitik there are no easy answers to their darling questions.

First, they had to accept the third bailout package for Greece. Finland put up a tough face in the July negotiations, but in the end bowed to the general (German-led) line as before. Thus, all the Finnish parties have now in one phase or another backed decisions that keep the eurozone going, the Finns party included.

The current state of the Finnish economy is poor and its prospects even poorer in many ways. It was clear already before the elections that there were budget cuts and austerity measures in waiting. Still, the government has adopted much harsher line than expected, pushing especially labour market reforms in a way that clearly take employers' side against wage-earners and trade union interests.

These policies may suit well the ideological and pragmatic aims of the Conservatives, a bit more ambivalently so the Centre whose leader Juha Sipilä is adapting his former business skills to his present post of prime minister. But the social base of the Finns party is quite working class. They were presumed to present labour's views in the otherwise very bourgeois government.

The third challenge stems from the current waves of migration. The Finns party promised to reduce public spending on immigrants (implicitly also their number), but under this government more foreigners are entering Finland than ever before. Even if the crisis demonstrates an all-European failure, the populists are not delivering what their supporters voted for.

The political consequences are hardly surprising. While in the government the Centre and the Conservatives have held their electorates pretty well, the Finns party's has shrunk almost to half as the polls give them now only 10 percent support. These are their lowest figures for over five years.

It remains to be seen whether the Paris terrorist attacks will affect this declining trend. In his role of the foreign minister the populist leader Timo Soini receives a lot of media attention but he is unlikely to play party politics with the tragedy. Such efforts could easily backfire as the Finns are all united in mourning together with the rest of Europe.

The opposition parties naturally gain from the government's struggles. After years of declining support, internal turmoil and identity crisis the Social Democrats are finally finding some self-confidence that also seems to appeal to the public. In the polls they have enjoyed a rare surge of over six points in just two months.

With its current 20.7 percent support the SDP is already breathing down the Centre's neck for pole position. Also the Greens are doing well with 12 percent, thus passing their arch-rival, the Finns party.

The SDP appears to be winning back some of those (male labour) voters who were temporarily lost to the populists. At the same time government's plans threaten public sector services that employ a lot of women, often on low pay. Also they are placing their trust in social democracy that plays a dominant role in the still very influential trade unions.

The tensions between the three parties in power have been rising, but the SDP would be foolish to count on any short-term windows of opportunities. On the contrary the Social Democrats should spend its time in opposition patiently and develop solid basis and policies on which they can capitalise when the time comes.

Four years to the next general elections is a long way to go.

Progress Magazine 17.11.2015

Gramex, Lontoo & Akateeminen, Helsinki

GRAMEX ON PIENI klassisen musiikin ja vähän jazzinkin levykauppa Lontoon Waterloossa. Puoti sijaitsee elävällä Lower Marshilla, aikaisemmin katutasossa, mutta nyt markkinavuokrat ovat ajaneet sen kadun toiselle puolelle kelpoisan alennuskirjakaupan kellarisiin.

Legendaarisen Gramexista tekee sen 83-vuotias isäntä Roger Hewland, joka on pitänyt kauppaa auki kuutena päivänä viikossa ilman lomia jo 34 vuoden ajan. Ystävät tosin tuurasivat sen aikaa, kun hän joku vuosi sitten joutui sairaalaan leikkaukseen.

Roger oli kuitenkin täydessä iskussa, kun syyskuussa laskeuduin kellarinsa päivän ensimmäisenä asiakkaana. Hän jätti saman tien kaupan huostaani ja lähti ostamaan naapurista aamiaista, itselleen mukillisen tomaattikeittoa ja minulle mustaa teetä.

Niitä sitten hörpimme kuluneissa nahkatuoleissa lopun aamupäivää. Sain näkemyksellisen johdatuksen Britanniaan ja politiikkaan vanhalta Labourin kannattajalta, joka sympatisoi Jeremy Corbynia, vastustaa Skotlannin itsenäistymistä ja puolustaa Britannian jäsenyyttä Euroopan unionissa.

Kohta klubiiimme liittyi italialainen kanta-asiakas, joka oli vastikään käynyt Lontoon Proms-festivaaleilla kuuntelemaan Sibeliuksen sinfoniat Osmo Vänskän johtamana. Herrat tunsivat muutenkin suomalaisen musiikkimaailman ja kapellimestarit nimiä myöten.

ENNEN LEVYKAUPPIAAKSI ryhtymistään Roger myi yli 30 vuotta kirjoja. Hän muisteli sujuvasti tuolta ajalta Helsingin Akateemista Kirjakauppaa, joka oli maineeltaan maailman paras: ”Sen tilaukset hoidettiin aina ensimmäiseksi.”

Lausunto ilahduttaa enemmän kuin hämmästyttää. Olen vuosien varrella törmännyt useita kertoja ulkomaisissa Suomea sivuavissa historioissa ja muistelmissa mainintoihin, joissa kansainvälisesti korkea-

tasoinen kirjakauppa todistaa pienen ja kaukaisen maan sivistyksellistä tasoa.

Akateeminen kuuluu kansakunnan kulttuurisiin kivijalkoihin, siinä missä Sibelius, sauna ja sisu. Tai hotelli Kämp ja talvisodan henki.

Kerroin polleana Waterloon kellarissa, että sama kirjakauppa on Helsingin kaupunkitiloista ehdoton suosikkini, jossa poikkean yhä pari kertaa viikossa. Sitten myönsin hieman häntä koipien välissä, että Akateeminen on vastikään myyty ruotsalaisille.

BONNIER ON UUTENA omistajana paljon vartija, niin kuin WSOY:ssä ja Tammessakin. Sen tehtävänä on estää kulttuurihistoriallisen kirjapalatsin luisu Starbucksin takahuoneeksi, kuten pilkkakirveet Esplanadin ja Keskuskadun kulmassa jo ilkkuvat.

Syön kympillä aamiaisen toisen kerroksen Café Aallossa, kahdella saisi päivän päätteeksi runsaan voileivän ja lasin viiniä – pöytään tarjoiltuna molemmat Alvarin piirtämässä miljöössä, jota tullaan katsomaan Japanista asti. Kallista, kenties, tai sitten arjen luksusta kohtuuhintaan.

Suurin piirtein samoilla hinnoilla on tarjolla tuhat ja yksi pökkaria ja kovakantista romaania. Viime kädessä se on meistä kuluttajista kiinni, myydäänkö tulevaisuuden Akateemisessa kirjoja vai kolttuja. Liiketila itsessään voi pelastua suojelumääräyksillä, mutta ei sen kulttuurinen merkitys.

Gramexin henki taas sammuu väistämättä pitäjänsä myötä. Onneksi siihen on vielä aikaa. Roger Hewland – tuo hugenottien jälkeläinen ja vannoutunut eurooppalainen – on tosin uhannut, että täytettyään sata vuotta hän alkaa pitää lauantaitkin vapaata.

Demokraatti 19.11.2015

Kaksi kertaa Donner ja maahanmuuttajien Ruotsi

MISSÄ RUOTSIN kunnassa on suhteellisesti eniten ulkomaalaisia tai ulkomaalaistaustaisia? Paljon otsikoita saaneissa Malmössä tai Södertäljessä? Tuskin sentään Tukholmassa, vaikka suurkaupungin katukuva onkin monella tapaa värikäs.

Muistan hätkähtäneeni, kun ruotsalaisen ajatuspajan Arena Idén kollega, siirtolaisasioihin monelta kantilta paneutunut Lisa Pelling löi seminarissa esille asiasta tilaston. Sen kärjessä komeili Torniojokilaakson piskuinen Haaparanta – luonnollisesti suomalaisine väestökantoineen.

Pienellä surffailulla vastaavaa arvuuttelua löytyy myös nettipalstoilta. Kun joku viestiketjussa lopulta viralliseen statistiikkaan tukeutuen tarjoaa ujusti Haaparantaa, täydentää hän ehdotustaan paljon kuvaavasti: ”fast det blir ju kanske inte riktigt vad vi menar med utlänningar”.

Niinpä niin, suomalaistaustaa ei enää räknata samaan diskurssiin, kun Ruotsissa puhutaan ulkomaalaisista. Itse huomasin sen tavallaan jo kesällä 1986, kun työskentelin pari kolme kuukautta Örebrossa Johnssonin pumppputehtaalla.

Vaikka kieli kangerteli, ei suomalaisena ollut suurempia ongelmia sulautua kantaväestöön. Etelämpää tulleiden asuinkortteleissa sen sijaan koettiin rähinöitä harva se viikonloppu, väliin vakavampia veritöitäkin. Kokemus kävi kurkistuksesta kansankodin kulissien taakse jo ennen Henning Mankellin Wallandereita.

Toista oli 1970-luvun alussa, kun nelikymppinen Jörn Donner teki ensimmäistä reportaasikirjaansa Ruotsista. *Sverigeboken* sai suomeksi monimielisemmän nimen *Matka vieraaseen maahan*, vaikka sen tekijä oli pyörinyt enemmän tai vähemmän tiiviisti Ruotsissa kymmenen vuotta, kauemminkin.

Se oli aikaa, jolloin Ruotsissa asui kirjan mukaan siirtolaisia vähän yli 400 000, joista suunnilleen puolet suomalaisia ja noin 40 000 jugoslaviaa. Aikakauslehti Hymyn Ruotsin painos ylsi hulppeasti lähes 50 000:een.

Muita lehtiä ei 18-vuotias Martti lukenutkaan, oululaispoika, jonka Donner tapasi ”matalan tason tanssipaikassa”, Bal Palaisin suomalaisillassa. Martti asui Tenstassa ja kävi töissä Maraboulla. Veljellään meni ruiskumaalarina Malmössä paremmin: tienasi noin kahdeksan tonnia kuussa ja ajoi bemaria.

Ero on valtava, kun yli kahdeksankymppinen Donner palaa Pohjanlahden tuolle puolen tämän syksyn kirjassaan *Ruotsi – matkoja vierassa maassa*. Maahanmuutto on noussut 40 vuodessa sivuroolista suorastaan pääosaan, mutta suomalaisten kanssa sillä ei ole enää paljoa tekemistä.

Donner on tunnetusti kansainvälinen kosmopoliitti, avoimien yhteiskuntien ja matalien rajojen kannattaja. Siitä huolimatta vähintään rivien välistä ja väliin riveiltäkin huokuu ihmetys, voiko ruotsalainen kansankoti kestää nykyisiä kansainvaelluksia. Naiivikaan ei kannattaisi olla.

Puoluepoliittisesti huomion kirjassa varastavat ruotsidemokraatit, joiden rajaamista demokraattisen keskustelun ulkopuolelle Donner pitää vähemmän viisaana taktiikkana. Viime syksyn vaalitulosten valossa hän ei välttämättä ole väärässä.

Tältäkin osin muutos 1970-lukuun on mullistava. Edellistä Ruotsi-reportaasia jäseni melkein pä asiassa kuin asiassa suhde sosiaalidemokratiaan, kriittinen tai ihaileva – usein sekä että. Olipa kyse sitten vallasta ja taloudesta kaikkine ulottuvuuksineen, kaupunkipolitiikasta tai kulttuurista.

Tai henkilöistä, persoonallisuuksista. Donnerin silmiin pitkäaikaiset demarijohtajat vaikuttivat ”järkkymättömiltä kuin vuoret”. Valtiovarainministeri Gunnar Sträng ja puolustusministeri Sven Andersson – molemmat tehtävissään 1950-luvulta asti – kuuluivat ”samaa kategoriaan kuin valtionpankki ja Volvo”. Olof Palmén intellektuaalisesta ylivertaisuudesta puhumattakaan.

Heihin verrattuna aikamme sosiaalidemokratian keulakuvat ovat myös Ruotsissa vain poliitikkoja muiden joukossa. Aikakausi on vaihtunut vuosisadan myötä, Volvokin myyty kiinalaisille. Kulmille sattuaan Donner pysähtyy Palmén haudalle, jonka äärellä tapaa harvoin muita.

Perusporvariblokki ja ideologinen liima

EDUSKUNTAVAALIEN alla todettiin kerta toisensa jälkeen, että blokkipolitiikka ei istu Suomen puoluekarttaan. Hallitusratkaisu synnytti kuitenkin selkeämmän blokkiasetelman kuin pitkään aikaan.

JUHA SIPILÄ VALITSI Keskustan johtamaan hallitukseen Perussuomalaisten ohella Kokoomuksen, vaikka kumppaniksi oli yhtä lailla tarjolla SDP. Monien arvioiden mukaan punamultayhteistyöllä oli Keskustan kenttäväessä runsaasti kannatusta, ellei peräti enemmistö.

Kokoomus pääsi näin vaalitappiostaan kuin koira veräjältä, tai paremminkin pysyi tiukasti vallan ytimessä, jossa se on ”kantanut vastuuta” yli kahdeksan vuotta. Suurin piirtein yhtä kauan on Suomi rämpinyt talousvaikeuksissa kuin täi tervassa.

Alexander Stubb on selittänyt epäonnistunutta pääministerikauttaan ahkerasti sillä, että sen hallituspohjasta puuttui ideologinen liima. Nyt sitä uskotaan siis riittävän. Uuden hallituksen Kolme Ässää vakuuttivat keväällä keskinäistä luottamustaan tavalla, jota ei ole kuultu sitten YYA-ajan idänsuhteiden.

Mutta mitä perusporvariblokin ideologinen liima oikein pitää sisällään?

ENNEN EDUSKUNTAVAALIEJA Timo Soinilta kysyttiin TV1:n puheenjohtajatentissä, kumpaa puoluetta lähempänä tämä katsoi olevansa, SDP:tä vai Kokoomusta. Peruspomo nokitti näppärästi takaisin: ”Isänmaallisuusasioissa Kokoomusta ja sosiaalipolitiikassa SDP:tä.”

Toimittaja Seija Rautio hukkasi tilaisuutensa ja jätti tekemättä jatkosymyksen, mitä ihmettä nuo isänmaallisuusasiat ovat. Sosiaalipolitiikan sentään jokainen suurin piirtein ymmärtää, vaikka olisi siitä eri mieltä.

Ennen vanhaan oikeiston ideologinen liima kietoutui kodin, kirkon ja isänmaan pyhään kolminaisuuteen, jota voiteli vielä maanpuolustus-

henki. Löytyisikö sielunveljeys kenties tällaiselta valkoisen Suomen traditioita kantavalta pohjalta?

Paitsi että cityliberaali Stubb suojelee Pride-tapahtumaa, siinä missä arvokonservatiivi Soini vaatii eduskuntaryhmäänsä vastustamaan yhtenä miehenä homojen oikeutta tasa-arvoiseen avioliittoon. Kokoomus on myös uskollisesti kannattanut EU-integraatiota, joka sopii huonosti perussuomalaisten vaalimaan isänmaa-konseptiin.

Asenteet maahanmuuttoon ovat samassa suhteessa kaukana toisistaan. Ja NATOon liittymistä Kokoomus kannattaa avoimesti, kun taas perussuomalaiset ovat profiloituneet puolustusasioissa perinteisemmille linjoille. Soinin kantaa ei tosin tiedä Timo Soini itsekään.

SOSIAALIPOLITIIKAN JA siihen nivoutuvien työmarkkinasuhteiden näkökulmasta perussuomalaiset voivat todella kysyä, ovatko he eksyneet väärään blokkiin. Ainakin kannatusmittauksissa he saavat nyt maksaa kovaa hintaa hallituskumppaniensa viitoittamasta kyydistä.

Samaan aikaan luottamuksen kitti lohkeilee myös Keskustan ja Kokoomuksen väleistä. Ideologisessa liimassa ei riittänyt pitoa, kun hallitus oli kaatua vanhakantaiseen vääntöön aluehallinnosta ja maakunnallisesta valtopolitiikasta.

Kokoomus ei yksin pystynyt pitämään puoliaan entisiä maaseudunpuolueita vastaan, kun aseveliakselista sosiaalidemokraattien kanssa ei ollut apua. Sen eväät sote- ja kuntauudistukseen syötiin edellisen hallituskauden aikana.

Laastariksi haavoihinsa Kokoomus sai valinnan vapautta sotepalveluihin. Kuinka se toteutetaan ja mitä se maksaa, siinä tulee valtiovarainministerillä esikuntineen riittämään laskemista. Stubbin mukaanhan säästöjä syntyy samalla, kun potilasjonot poistuvat.

EDELLYTYKSIÄ blokkipolitiikkaan on Suomessa heikentänyt se, että vihreät eivät ole asemoineet itseään samalla tavalla perinteisen vasemiston kylkeen kuin muualla Euroopassa. Perusporvarihallitus on kuitenkin provosoinut maahan punavihreän opposition, joka puhaltaa kriitikissään kuin yhteen hiileen.

Pidemmälle menevästä koalitiosta ei tosin ole merkkejä silläkään puolella. Poliitiikan harvojen lainalaisuuksien mukaan vain mikään ei

yhdistä niin kuin yhteinen vastustaja. Siinä jää ideologinen liimakin toiseksi.

143

Ja hyvä niin. Jos politiikka on mahdollisen taidetta, olkoon se mieluummin pragmaattisia kompromisseja blokkirajojen yli kuin itsepin-taista vyörytystä ja puolustustaistelua ideologisissa juoksuhaudoissa.

Kaikkein vähiten itsenäisyytensä satavuotisjuhlallisuuksiin valmis-tautuva Suomi ja sen moniääninen demokratia kaipaavat jakoja vuo-hiin ja lampaisiin epämääräisten ”isänmaallisuusasioiden” perusteella.

Talouselämä 42/4.12.2015

Henkilöhakemisto

- Aalto, Alvar 136
 Adenauer, Konrad 15
 Andersson, Li 52, 65
 Andersson, Sven 138
 Arhinmäki, Paavo 65
 Arima, Tony 23
 Atatürk, Mustafa Kemal 84–85
 Barber, Tony 88
 Beck, Ulrich 49–50
 Bergholm, Tapio 102
 Blair, Tony 26, 37, 41, 44, 123–124
 Borg, Anders 93
 Brandt, Willy 15, 92
 Brecht, Bertolt 130
 Brown, Gordon 44, 123
 Brzezinski, Zbigniew 21, 74
 Bulawayo, NoViolet 19
 Cameron, David 59
 Carter, Jimmy 21
 Catton, Eleanor 19
 Christie, Agatha 85
 Churchill, Winston 14
 Chydenius, Kaj 130
 Corbyn, Jeremy 123–124, 135
 Crace, Jim 19
 da Gama, Vasco 120
 de Gaule, Charles 14
 Dettmann, Henrik 23
 Donner, Jörn 137–138
 Erdogan, Recep Tayyip 85, 128
 Essayah, Sari 52
 Fagerholm, K.-A. 47
 Farage, Nigel 59
 Forslid, Torbjörn 76
 Forss, Timo Kalevi 130
 Frank, Reijo 129
 Gaitskell, Hugh 42
 Gessen, Masha 33
 Giddens, Anthony 49–50
 Gould, Philip 123
 Granlund, Mikael 23
 Gretzky, Wayne 22
 Grossman, David 77
 Gulbenkian, Calouste 120
 Habermas, Jürgen 49–50
 Haglund, Carl 91, 106
 Hagman, Matti 22–23
 Halla-aho, Jussi 59
 Halonen, Tarja 14, 54, 75–76
 Harakka, Timo 64, 75
 Haussila, Petri 120
 Hautala, Heidi 52
 Heikel, Kirsi 107
 Heinäluoma, Eero 26, 62–63
 Hemingway, Ernest 85
 Hennel, Lena 76

Hewland, Roger 135–136
Hollande, François 26
Holmberg, Kalle 130
Häkämies, Jyri 106
Högbacka, Paul 23
Ihalainen, Lauri 26
Immonen, Olli 129
Ingman, Lauri 31
Jaakonsaari, Liisa 52, 65
Janukovitš, Viktor 33
Jeltsin, Boris 21
Juncker, Jean-Claude 57
Jyränki, Antero 31–32
Jääteenmäki, Anneli 52, 67, 83
Kairamo, Aimo 43
Kaju, Andres 78
Kalliomaa-Puha, Laura 105
Kanerva, Ilkka 63
Kangas, Olli 105
Kankaanniemi, Toimi 108
Kantola, Raimo 63
Katainen, Jyrki 13, 17, 34, 46, 56,
57, 64, 68, 86, 88, 111, 115, 121
Kekkonen, Antero 62
Kekkonen, Urho 35–36, 99
Kendall, Liz 123
King, Charles 84
Kissinger, Henry 74, 127
Kiviniemi, Mari 91
Kohl, Helmut 15
Koivisto, Mauno 14, 36
Korhonen, Kaisa 130–131
Korkman, Sixten 99
Kortelainen, Anna 75
Koskinen, Mika 66
Kuisma, Markku 126

Kumpula-Natri, Miapetra 52, 64
Kurri, Jari 22
Kyllönen, Merja 52
Kähkönen, Sirpa 72
Lahiri, Jhumpa 18
Le Pen, Marine 59
Lempinen, Marko 22
Liddle, Roger 123
Linna, Väinö 75–76
Lipponen, Paavo 44, 67
Lundell, Ulf 75–76
Läckberg, Camilla 76
Lähteenmäki, Ari 23
Löfven, Stefan 26, 37, 73, 75–76,
86
Machiavelli, Niccolò 50
Mandela, Nelson 15
Mandelson, Peter 123
Mankell, Henning 137
Marin, Sanna 13
Melametsä, Anssi 23
Merikanto, Oskar 130
Merkel, Angela 15, 26, 50–51
Miliband, David 44, 123
Miliband, Ed 26, 44, 123–124
Moberg, Frank 23
Moberg, Vilhelm 75
Nieminen, Risto 120
Niinistö, Sauli 36, 77
Niinistö, Ville 74
Numminen, M. A. 130–131
Nurminen, Pasi 23
Ohlsson, Anders 76
Oittinen, R. H. 42
Oksanen, Aulikki 130
Oksanen, Sofi 77

- Ollila, Jorma 126
 Olsson, Lova 76
 Oz, Amos 77
 Ozeki, Ruth 18
 Paasikivi, J. K. 35–36
 Palme, Olof 138
 Pekonen, Aino-Kaisa 125
 Pelling, Lisa 137
 Pentikäinen, Mikael 28
 Persson, Göran 76
 Pickett, Kate 97
 Puntila, L. A. 69
 Putin, Vladimir 15, 33, 66, 99
 Rantanen, Miska 130
 Rautio, Seija 107, 139
 Razmyar, Nasima 113, 116
 Rehn, Olli 17, 57, 59, 68, 83
 Reinfeldt, Fredrik 76, 93
 Renzi, Matteo 13
 Repo, Mitro 64
 Rinne, Antti 25–26, 34, 37–39,
 46–47, 52, 55, 60, 64–65, 86, 89,
 94, 96–97, 108, 111–112, 116–117
 Roth, Philip 18–19
 Räsänen, Päivi 34, 121
 Rönkkö, Marko 23
 Saari, Heikki 63
 Saarikoski, Saska 22
 Sahlberg, Pasi 77
 Sahlin, Mona 76
 Saisio, Pirkko 75
 Sarkkinen, Hanna 65
 Schmidt, Helmut 14–15, 100
 Schröder, Gerhard 15
 Schulz, Martin 57
 Selänne, Teemu 33
 Seppänen, Pekka 126
 Sibelius, Jean 135–136
 Siltanen, Risto 23
 Sipilä, Juha 89, 100, 103, 110, 111,
 113, 115, 122, 133, 139
 Smith, Wadada Leo 120
 Soini, Timo 40, 59–60, 96–97,
 110, 113, 116, 121–122, 133, 139–
 140
 Sokka, Sinikka 130
 Sorsa, Kalevi 43
 Springsteen, Bruce 76
 Sträng, Gunnar 138
 Stubb, Alexander 52, 70, 86, 88,
 94, 96, 111, 115, 122, 139–140
 Svinhufvud, P. E. 31
 Söderman, Jacob 63
 Tanner, Väinö 47
 Terho, Sampo 121
 Tikkanen, Esa 23
 Töibin, Colm 19
 Torvalds, Nils 83
 Tuomioja, Erkki 63
 Urpilainen, Jutta 13, 25–26, 34,
 37–39, 46–47, 54–55, 60, 64, 86,
 88–89, 111–112, 116, 131
 Vanhanen, Matti 67, 91
 Väisänen, Kim 125
 Vänskä, Osmo 135
 Väyrynen, Paavo 17, 63, 83
 Waltari, Mika 84–85
 Webb, Sidney 41
 Wilkinson, Richard 97
 Yanar, Ozan 113, 116
 Zyskowicz, Ben 63, 91

AJANKOHTAISKOMMENTAARIEN KRONIKKAA 2013–2015

Suurin uhka työväenliikkeen kannatuspohjalle on ollut onnistunut säätykierto. Sosiaalinen luokkaidentiteetti mureni sitä mukaa, kun yhteiskunta modernisoitui, tasa-arvoistuvat koulutusväylät avasivat ammatteja ja tehtäviä ihmisille heidän syntymätaustaansa katsomatta.

Se oli positiivinen ongelma, mutta usko tuon menestystarinan jatkumiseen on nyt murtumassa. Sosiaali-demokraattien on paradoksaalisesti vaikeampi löytää kantavaa identiteettiä ”keskiluokan proletarisoituessa” kuin päinvastaisessa prosessissa.

Uusi asetelma herättää kysymyksiä SDP:n luonteesta: ollako yleis- vai työväenpuolue? Perusjännite on puskemassa pinnan alta esiin.

VTT Mikko Majander

on poliittisen historian dosentti ja ajatushautomo
Kalevi Sorsa -säätiön toiminnanjohtaja.